

EKOİQ

YEŞİL İŞ / YEŞİL YAŞAM

Verimliliğin
Yolu Temiz
Üretimden
Geçiyor

“Turizm Alternatif
Bir Sürdürülebilir
Kalkınma Aracıdır”

Çernobil:
Ölüm
Bölgesine
Yolculuk

Bilim ve Sanatın
Buluştuğu Nokta
Bitki Ressamlığı

İyi Huylu Nükleer
JEOTERMAL

22 Nisan Dünya Günü:
Toprak Anaya
Ne Anlatır Evlatları?

Şehir
Planlamacılığına
Alternatif
Yaklaşımlar

Prof. Dr. Nuri Azbar:
“İzmir’e Yeşil
Orkestra Lazım”

Yeşil Tüketim Araştırması 2012
**Tüketicilerimiz Yeşile
Dönebilecek mi?**

www.ekoiq.com

9 TL (KDV DAHİL)

BETONİK FİKİRLER PROJE YARIŞMASI

4. Betonik Fikirler Proje Yarışması ile Beton'da Farkındalık Yarat, Hayata Değer Kat

Herhangi bir ürünü satın almadan önce, doğru seçim yapmak ve paramızın karşılığını almak için araştırıyor, öğreniyor ve bir bilene danışıyoruz... Peki ya ev alırken?

www.betonsa.com.tr [f/betonikfikirler](https://www.facebook.com/betonikfikirler) [i/betonikfikir](https://www.instagram.com/betonikfikirler) #betonikfikirler

Türkiye'nin lider çimento üreticisi Akçansa, tüketicilere betonun markasını sorgulatacak, sektörde farkındalık yaratacak yeni nesil, farklı disiplinlerde yaratıcı pazarlama fikirlerinizi 4. Betonik Fikirler Proje Yarışması'yla gerçeğe dönüştürüyor.

**Gelin siz de 4. Betonik Fikirler Proje yarışmasına katılın,
betonik fikirlerinizle hayata değer katın!**

Proje yarışmasının konusu "**Beton'da Farkındalık Yarat, Hayata Değer Kat**"dır.

Yarışmaya son katılım tarihi 15 Mart 2013, projelerin son teslim tarihi 12 Nisan 2013'dür.

Yarışmaya katılmak isteyen gruplar başvuru formlarını www.betonikfikirler.com adresinden temin edebilirler.

Üniversiteler arası düzenlenen yarışma, her bölümden tüm lisans ve lisansüstü Üniversite öğrencilerine açıktır.

Yarışmaya katılım minimum 2, maksimum 4 kişilik gruplar halinde olacaktır. Her kişi tek bir grup içerisinde yarışmaya katılabilir.

Hediyeler: 1. grup kazananlarına iPad, 2. gruba 3.000 TL'lik ve 3. gruba 1.500 TL'lik Teknosa hediye çeki olacaktır.

Son katılım tarihi: 15 Mart 2013 Proje son teslim tarihi: 12 Nisan 2013

Başvurularınız ve detaylı bilgi için: www.betonikfikirler.com

HEIDELBERGCEMENT

AKÇANSA

Barış Doğru
baris@ekoIQ.com

“Ya Yeni Bir Yol Bulacağız, Ya Yeni Bir Yol Yapacağız”

Sayfalarımızda okuyacaksınız, “Yeşil Tüketim Araştırması 2012”nin sonuçları açıklandı. Sonuçların kimisi olağan, beklendik; kimisi ise son derece şaşırtıcı. Ama hence olağan, bildik kabul ettiklerimizin içinde bile çok ilginç ve anlamlı alt mesajlar var. Tam da bu nedenle tüm sonuçların, bir tür yapıçözümüne, geri plan okumasına ihtiyacı duyduğunu düşünüyorum.

Bunların başında, “çevre alanındaki çalışmalarını kim teşvik ediyor / kim teşvik etmelidir” başlığı geliyor. Araştırma sonuçlarına göre, ankete katılanların yüzde 31,4’ü “İlgili bakanlıklar teşvik ediyor” diyor ama ilginç bir şekilde yüzde 36,2’si de daha da “teşvik etmelidir” yargısında bulunuyor. Üstelik bunlar açık uçlu sorular ve yanıtlar. Dolayısıyla belediyeler (yüzde 12,2), hükümet (yüzde 9) ve devlet kurumları (yüzde 1,8) gibi “Kamu” başlığı altında değerlendirilebilecek, toplam yüzde 23 gibi “Teşvik ettiği” söylenenler de eklenince, oldukça büyük bir yekünle karşı karşıya kalıyoruz. Hükümet “daha da teşvik etmeli” diyenlerin oranı ise 24,9.

Peki, birbirine karşıt iki sorunun da böyle yüksek oranlarda “olumlu” yanıtlanması ne anlama gelebilir? Çok yakın zamanlara kadar, bildiğiniz gibi bir espri yaygın olarak kullanılırdı insanlar arasında: **“Herşeyi devletten beklememek lazım”**.

Ben bu yanıtların da benzer bir ezberle verilmiş yanıtlar olduğunu düşünüyorum. Türkiye toplumunun, bugüne kadar hem kişisel, hem toplumsal, hem de çevre korunması

düzeylerinde aslında kamu politikalarından yana önemli destekler görmediğini biliyoruz. Ama devletin, hem toplumsal kontrol bağlamında, hem de devasa kamu iktisadi teşekkülleriyle hayatın tüm alanlarında bu zamana kadar kapladığı devasa yerin bir sonucu olarak, herşeyin devlette bittiğine dair yaygın bir düşünce tortusu mevcut. Yani ne yaparsa, olumlu ya da olumsuz devlet yapar anlayışı, bu sonuçların önemli psikolojik temellerinden biri.

Bu psikolojik kalıntının, maddi bazı değişim ve dönüşümlerle, önümüzdeki dönemde değişeceğini düşünüyorum. Daha da önemlisi değişmeli diye düşünüyorum. Sürdürülebilirlik ve çevre politikaları bağlamında, düzgün ve dengeli bir kamu politikasının önemi, sadece Türkiye için değil, tüm dünya için de geçerli tabii ki. Ancak kendisini, devletten böylesine ayrı tutan (dediğim gibi bunun tarihsel bir maddi temeli var) bir yurttaşlık bilincinin, bireyleri değişim ve dönüşüm yönünde

pasifize etmesi de kaçınılmaz. Ayrıca dünyaya böyle bakan sadece bireyler mi? Koca koca şirketler ve kurumlar da, kimi zaman **“Devlet Baba”**ya gözlerini dikmiş durmuş mu çoğunlukla?

Sürdürülebilirlik çalışmaları bağlamında, böylesi kendini hiçleyici ve pasif bir tutumun oldukça sorunlu olduğu açık. Bir kere daha söyleyelim: 21. Yüzyıldayız, **katı ve sabit olan her şey hızla buharlaşıyor**; yerine geçenler bile hızla eskiyor. Böylesi bir dönüşüm çağında, bir yandan kamu politikalarını değişmez kabul etmek, diğer yandan da sürdürülebilirlik adına gelişecek herşeyi, neredeyse Kafka’nın Şato’su gibi bir bilinmezlik bulutu arkasındaki devletten beklemek, katetmemiz gereken uzun yolda bizi “naçar” bırakabilir.

Bunlar, Yeşil Tüketim Araştırması 2012’den benim ilk elden çıkarıldıkları. Ancak daha da önemlisi, bu bilgi yığınına, sürdürülebilirliğe ve yeşile doğru ilerlemek isteyen her bireyin ve daha da önemlisi, firmaların ve sektör organizasyonlarının önüne koyup düşünmesi, yeni yollar bulmak için kullanması. Bilginin, bu değişim ve dönüşüm yüzyılının en önemli pusulası, yol haritası ve hatta yol makinesi olduğunu biliyorsak, ne duruyoruz ki! Karlı dağların ardına geçmek için elimizde iyi bir kar küreyicisi var ve emin olun eğer yola koyulsak, çok daha iyi araçlar da üretecek, geçilmez salman yollardan, çok daha hızlı ve emin adımlarla güneşli bir ülkeye ulaşabileceğiz.

BZD Yayın ve İletişim Hizmetleri San. ve Tic. Ltd. Şti.
adına sahibi
Zülfükar Dicleli

Sorumlu Yazı İşleri Müdürü
Zeynep Dicleli dergi@ekoIQ.com

Genel Yayın Yönetmeni
Barış Doğru baris@ekoIQ.com

Art Direktör
Özlem Sarar D. ozlem@ekoIQ.com

Editör
Balkan Talu balkan@ekoIQ.com
Özgür Çakır ozgur@ekoIQ.com

Danışma Kurulu
Ural Aküzüm - TEDMER ve Arı Hareketi Başkanı
Coşkun Aral - İZ TV Genel Koordinatörü
Banu Aydoğın - Koç Bilgi Grubu Kurumsal İletişim Direktörü,
Koç Holding Çevre Koordinasyon Kurulu Üyesi, Yeşil Bilgi
Platformu Yöneticisi
Prof. Dr. Nuri Azbar - Ege Üniversitesi, Çevre Sorunları
Uygulama ve Araştırma Merkez Müdürü
Dr. Erhan Baş - Bilim İlaç A.Ş. Genel Müdürü
Konca Çalkıvık - İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma
Derneği Genel Sekreteri
F. Fatma Çelenk - Soyak Holding Kurumsal İletişim
Koordinatörü
Behçet Envarlı - Türkiye Bilişim Vakfı Genel Sekreteri
Sibel Sezer Eralp - REC, Bölgesel Çevre Merkezi Türkiye
Direktörü
Çağla Balcı Eriş - Demirer Holding Karbon Geliştirme Müdürü
Prof. Dr. M. Pinar Mengüç - Özyeğin Üniversitesi, Enerji,
Çevre ve Ekonomi Merkezi Direktörü
Ergem Şenyuva - Climate Project Türkiye Temsilcisi
Cavit Vardarlılar - MESS Entegre Geri Kazanım ve Enerji,
Çevre Projesi Genel Müdürü
Necla Zarakol - Zarakol İletişim Yönetim Kurulu Başkanı

Reklam Koordinatörü
Semra Akyüz semra@bzdayincilik.com

Reklam Müdürü
Levent Ertan levent@bzdayincilik.com

Pazarlama Müdürü
Emrah Kurum emrah@ekoIQ.com

Redaksiyon
Şöhret Baltaş

Katkıda Bulunanlar
Fırat Demir, Eren Dönmez, Özgür Güvenç

Üretim Sorumlusu
Ahmet Muhtar Sökücü

Abonelik
Neslihan Öztürk
Tel: (90) 216 - 412 72 13 Faks: (90) 216 - 521 10 64

Yayın Adresi: BZD Yayın ve İletişim Hizmetleri San. ve Tic.
Ltd. Şti. Muhittin Üstündağ Caddesi, No: 61,
Koşuyolu - Kadıköy 34718, İstanbul
Tel: (90) 216 - 412 72 13 Faks: (90) 216 - 521 10 64

Basım Yeri: Tor Ofset San. Tic. Ltd. Şti.
Hadımköy Yolu Akçaburgaz Mah. 4. Bölge 9. Cad. 116. Sokak
No: 2 Esenyurt - İSTANBUL Tel: (90) 212 - 886 34 74 pbx

Dağıtım: Kültür Dergi Dağıtım
Basın Yayın ve Reklamcılık Tic. Ltd. Şti.
Tel: 216 495 90 44-45 Fax: 0216 495 90 45

Ayda bir yayınlanır. Yerel Süreli Yayın ISSN 1309-441-6
www.ekoIQ.com

İÇİNDEKİLER

16 Turizm Alternatif Bir Sürdürülebilir Kalkınma Aracıdır

Gelecek Turizmde - Sürdürülebilir Turizm Destek Fonu geçtiğimiz ay start aldı. Projeyi Kültür ve Turizm Bakanlığı ve UNDP işbirliğiyle başlatan Anadolu Efes Türkiye, projeye sadece finansal değil, danışmanlık, iletişim ve eğitim desteği de veriyor.

19 Biyoçeşitlilikte Hedef 2020

Biyoçeşitliliği korumakla ilgili ilk ciddi hedefler 2010'da konuldu. Amaç ise 2020 yılına kadar korumaya alınan alanları mümkün olduğunca artırmak.

24 Crowdsourcing & Sürdürülebilirlik

Türkçeye kimi zaman "Kalabalıkların Gücü" veya "Kitle Kaynağı Kullanımı" olarak çevrilen Crowdsourcing, sürdürülebilirlik hedefine sahip şirketler namına ilk öğrenilmesi gereken uygulamalardan biri aslında...

28 Toprak Anaya Ne Anlatır Evlatları

Öykücülüğümüzün usta kalemlerinden Ahmet Büke, bu ayki sayımızda da 22 Mart Dünya Günü'nden yola çıkıyor ve Anadolu'da dolaştırıyor bizleri.

32 Verimliliğin Yolu Temiz Üretimden Geçiyor

Gerçek bir sanayi verimliliğinin sadece "temiz üretim"le mümkün olabileceği artık gün gibi aşikâr. Duruma ilk uyanan kamu kuruluşlarından biri de, Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı oldu. Bakanlığa bağlı Verimlilik Genel Müdürlüğü Genel Müdürü Anıl Yılmaz'a son gelişmeleri sorduk.

36 İyi Huylu Nükleer Jeotermal

Jeotermal de, rüzgâr ve güneş gibi kadim bir enerji kaynağı. Ancak Türkiye'de potansiyel 2 bin MW iken, kurulu güç sadece 94 MW. 2013'te ise kurulu gücün 550 MW'ye çıkması hedefleniyor.

42 Şehir Planlamacılığına Alternatif Yaklaşımlar

Kristian Koreman'ın kurucu ortağı olduğu ZUS'un en önemli çıkış noktalarından biri her mekânın kendine has özelliklerinin olması. Bu yüzden mekânlar için hem özgün hem de sürdürülebilir tasarımlar yapılmalı. Eko-Design Konferansı öncesinde Koreman'la küçük bir söyleşi yapma şansına eriştik.

48 Tüketicilerimiz Yeşile Dönebilecek mi?

Geçtiğimiz yıl ilki gerçekleştirilen "Yeşil Tüketim Araştırması 2012"nin sonuçları açıklandı. Sonuçlar ise araştırmanın bileşeni olan kurumların temsilcileri ve EKOIQ Genel Yayın Yönetmeni Barış Doğru'nun katıldığı bir toplantıda masaya yatırıldı.

54 İzmir'e Yeşil Orkestra Lazım

İzmir'in makûs talihi dönüyor mu ne! Hem de yeşilden yana. Bizim içimize bu kadar iyimserlik serpen isim, Ege Üniversitesi Çevre Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi ve Başkanı Prof. Dr. Nuri Azbar oldu.

58 GRI Konferansı 2013 Başlıyor

Özellikle şirketlerin sürdürülebilirliğe geçişlerinde, raporlama ilkeleri için çok önemli bir standart oluşturan Küresel Raporlama Girişimi'nin (Global Reporting Initiative - GRI) merakla beklenen 2013 Konferansı'na, G4 lansmanının damga vurması bekleniyor.

60 Kültür Rotaları Dernekleşti

Anadolu'nun farklı yerlerinde hayata geçen 17 ayrı kültür rotası, Kültür Rotaları Derneği çatısı altında birleşti.

66 "Türkiye'de Sürdürülebilirlik Danışmanlığı Yapılmıyor"

REC Türkiye Direktör Yardımcısı Kerem Okumuş, raporlama ve danışmanlık konusundaki sorularımıza çarpıcı ve net yanıtlar verdi.

70 "Hem Taşralı Hem de Şehirli Olacağız"

Yunanistan'da Thrace Slow Food Konviviümü'nun kurucusu ve Yunanistan Slow Food Gençlik Hareketi Koordinatörü Pavlos Georgiadis, ülkesindeki krizi başka türlü bir fırsata çevirdi. Georgiadis, "Peki, ama nasıl?"ın cevabını EKOIQ'ya anlattı.

75 Çernobil: Ölüm Bölgesine Yolculuk

EKOIQ'nun gezgin yazarlarından Onur İnal diyor ki: Çernobil bir son değil, bir başlangıçtı. Bu başlangıçtan alınması gereken çok ama çok ders var...

82 TAV İzmir'de Sürdürülebilirlik Adımları Hızlanıyor

Her geçen gün yeni ve başarılı çevreci projelerle gündeme gelen TAV'ın İzmir Teknik Müdürü Necdet Büyükbay ve TAV İzmir Çevre Sistemleri Bölümü Sorumlusu Gülsan Özdemir ile genel sürdürülebilirlik politikaları hakkında konuştuk.

86 2020'nin Kanada'sı Hayal mi?

Çoğu ülke iklim değişikliğiyle mücadelede sınıfta kalmaya devam ederken, Kanada, 2020'ye kadar enerjisinin yüzde 90'ını yenilenebilir enerjiden elde etmeye kararlı...

90 Green Globe'la Daha Sürdürülebilir Bir Turizm Mümkün

Green Globe isimli sürdürülebilir turizm sertifikasyon sistemi nihayet Türkiye'ye de girdi.

94 At Eti Skandalının Ardından Tedarik Zincirleri

İş dünyasının tedarik zincirleri, at eti skandalından sonra gittikçe daha fazla inceleme altına alınmaya başladı.

96 Bilim ve Sanatın Buluştuğu Nokta

Bitki ressamlığı, ülkemizde fazla bilinmiyor ama dünyada oldukça popüler bir çalışma alanı. Tekniği Türkiye'de tanıtan Işık Güner, "Bitkileri tanıdıkça sever, sevdikçe de resmetmek istersiniz" diyor.

102 Afrika'da Şapka Devrimi

Neden Avrupalılar Amerika'yı keşfetti de, Amerikalılar Avrupa'yı keşfetmedi? Yazarımız Heyzen Ateş, biyolog, fizyolog, evrim bilimci ve ornitolog Jared Diamond'ın meşhur kitabı Tüfek, Çelik ve Mikrop'tan girip, Ganallıların cep telefonu bağımlılığından çıkıyor.

HER SAYIDA

4 Haberler 101 Soruda Organik Ürün Rehberi, Sürdürülebilirliğin Kalbi Amsterdam'da Atacak, Göl Yoksa Burdur da Yok

46 İş Dünyasından Konca Çalkıvık

74 Son Buzul Erimeden Levent Kurnaz

93 Yaşanabilir Kentler Sibel Bülay

106 Sinerjik Alternatif enerji.com

108 Gözümüzden Kaçmayanlar

Saynur Gelendost Anıldı, Fukuşima'da Temizlik 40 Yıl Sürecektir, "Taş Ocağı Bak Git"

112 Kitap Eko İşletmeler, Dünyanın Durumu 2012, Sürdürülebilirlik: Kültürel Bir Tarihçe

Göl Yoksa Burdur da Yok

Burdurlular ve Türkiye'nin çeşitli yerlerinden gelen doğaseverler **Burdur Gölü'ne Sadakat Yolculuğu** adlı bir eylem için buluştu. Göldeki su seviyesinde yaşanan düşüş ve kirliliğe dikkat çekmek amacıyla Burdur kent meydanında gerçekleştirilen eylemde vatandaşlar, göl ve çevresindeki dereleri simgeleyen mavi bir kumaş taşıyarak insan zinciri oluşturdu. Gölün kurtarılması için bir süredir yoğun çaba harcayan Doğa Derneği'nin, Atlas dergisinin desteği ile düzenlediği eylemde "Göl yoksa Burdur da yok, göl yoksa ürün de yok" sloganları atıldı. Eylemde konuşan **Doğa Derneği Genel Müdürü Engin Yılmaz**, gölün son 35 yılda üçte birini kaybettiğini ve ortalama su seviyesinin 12 metreye düştüğünü hatırlatarak, "Burdur Gölü'nün yaşaması için baraj ve göletlerden su bırakılarak derelerin göle akmasını talep ediyoruz" dedi.

Sürdürülebilirliğin Kalbi Amsterdam'da Atacak

Sürdürülebilirlik deyince Mayıs ayında gözler Amsterdam kentine çevrilecek. Kent, 22-24 Mayıs tarihleri arasında 2013 GRI Sürdürülebilirlik ve Raporlama Küresel Konferansı'na ev sahipliği yapacak. İş dünyası, kamu, üniversite ve STK'lardan 70 ülkeden 1500'ün üzerinde katılımcının beklendiği konferans, sürdürülebilirlik, kamu politikaları ve iş stratejileri gibi konularda en yeni fikir ve uygulamaların tartışılacağı uluslararası bir platform olması itibarıyla büyük önem taşıyor. 30 Nisan'a kadar kayıt yaptırılacak konferans hakkında ayrıntılı bilgi için; www.globalreporting.org adresine bakabilir ya da info@csrconsulting.nl mail adresiyle irtibata geçebilirsiniz.

AB Balıkçılık Bakanları Iskartada Anlaştı

Avrupa Birliği Balıkçılık Bakanları, balıkçıların ağlarına takılan, istenmeyen ya da kota fazlası balıkların denize dökülmesinin nasıl engelleneceği üzerinde anlaşmaya vardı. Bakanların vardığı anlaşmanın genel prensibi, avlanan tüm balıkların karaya çıkarılması esasına dayanıyor. Ancak balıkçılara, yeni kurallara uyum sağlamaları için zaman tanınacak. Yeni düzenlemeler 1 Ocak 2014'te yürürlüğe girecek, balık tipi ve av bölgesine bağlı olarak 2019'a kadar kademeli olarak yürürlüğe girecek. Çevreciler ise imtiyazlardan memnun değil. Okyanuslarda yaşanan çevre sorunları üzerine faaliyet gösteren en büyük STK olan **Oceana** karar için,

"Fransa ve İspanya öncülüğündeki bazı ülkeler, Avrupa Parlamentosu'nda zor kazanılmış iskarta yasağını kaldırmaya çalıştı" açıklamasında bulundu.

Lastiklerin Hikâyesi Sürüyor

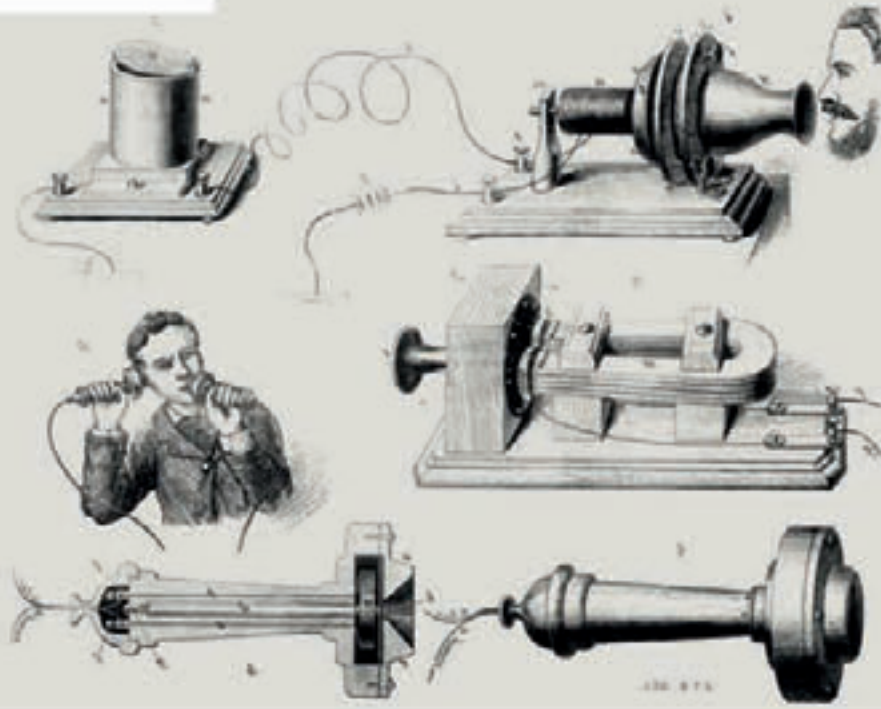
Eskiyen lastikler artık çocuk parkından spor sahasına kadar birçok alanda kullanılıyor. Hatta lastiklerden elektrik enerjisi bile üretiliyor. 2009 yılından bu yana 280 bin ton eski lastiği toplayan **Lastik Sanayicileri Derneği LASDER**, dokuz yüklenici firma ve 11 geri kazanım tesisiyle, 2012 yılında da 104 bin ton lastiğin geri kazanılmasını sağladı. Bu miktarda bir eski lastik, yaklaşık olarak 100 milyon TL'lik bir ekonomik girdiye ve 9 bin 500 ton da karbon salımı azaltımına denk düşüyor.

Güneş Enerjili Okyanus Yolculuğu

Alternatif enerji kaynakları kullanan araçlar üzerindeki çalışmalar devam ederken, enerjisinin tamamını güneşten sağlayan **MS Türanor** isimli tekne, dünya turunu tamamlayarak bir ilki gerçekleştirdi. 31 metre uzunluğundaki tekne, yolculuğu boyunca 19 ayda altı kıtaya uğradı ve 60 bin km yol kat etti. Bir Alman firmasının finansman sağladığı MS Türanor, yolculuk boyunca güneşsiz bazı günlerde zorluklar yaşasa da, sahip olduğu özel bataryaları sayesinde güneşin yüzünü göstermediği zamanlarda bile üç gün boyunca yol alabilme özelliğine sahip.

SIEMENS

Telefon yokken Siemens vardı.

1876'da telefon icat edildiğinde alanında pek çok buluş gerçekleştirmiş yaklaşık 30 yıllık bir elektrik elektronik firmasıydık. O günden bugüne değişen sadece teknolojiler oldu. Teknolojiye yaklaşımımız da değişmedi, sürdürülebilir bir gelecek inşa etme hedefimiz de.

Bizim için sürdürülebilirlik, ekonomi, çevre ve toplum açısından gelecek kuşakların yararına hareket etmek demek. Büyümeyi ve kalkınmayı sürdürürken kaynakları verimli kullanmak, çevreyi korumak, çevreye duyarlı teknolojiler geliştirmek... Üstelik ürettiğimiz ürün ve sistemlerle müşterilerimizin karbon emisyonunu tüm dünyada yılda 300 milyon tondan fazla azaltıyor olsak da, tam bir sürdürülebilirliğin ancak kültür ve sanatla gerçekleştirilebileceğinin de farkındayız.

Bu yüzden Anadolu uygarlıklarının Avrupa kültürüyle karşılaştığı en önemli antik merkezlerden olan Troya ören yeri kazı çalışmalarına ve Troya Vakfı'na destek sağlıyoruz. İstanbul'un sembollerinden Beyazıt Kulesi'nin tarihsel kimliğine uygun bir şekilde yeniden ışıklandırılmasını gerçekleştirmemiz de bu yüzden. Siemens Sanat'ta özellikle deneysel çalışmalar ve genç sanatçıların eserlerine yer vermemiz, karma sergiler düzenlememiz, 7 yıldır ev sahipliğini yaptığımız "Sınırlar Yörüngeler" yarışmasıyla genç yetenekleri sanat camiasına kazandırmamız... Bu yıl 15'incisi düzenlenecek Siemens Opera Yarışması ile genç opera sanatçılarını Avrupa'da eğitim burslarıyla ödüllendirmemiz...

Çünkü biliyoruz ki, iyiye, güzele doğru arayışımızı sürdürmezsek, asıl o zaman sürdürmeye geçecek hiçbir şey kalmayacak.

siemens.com.tr/surdurulebilirlik

Bu Kamp Genç Çevreci Liderler Yetiştirecek

Türkiye'de çevre koruma bilincinin gelişmesine katkı sağlamaya çalışan ve eğitici faaliyetlerde bulunan STK'lardan biri olan **Tüketici Çevre ve Eğitim Vakfı**, gençlere yönelik yeni bir eğitim çalışması başlatıyor. Genç Çevreci Liderler Kampı adını taşıyan ve 3-5 Mayıs tarihleri arasında, 40 kişilik bir kontenjanla Ankara'da gerçekleşecek buluşma, Türkiye'nin tüm illerinden üniversite öğrencilerinin katılımına açık ve tamamen ücretsiz olacak. Kampa son başvuru tarihi 21 Nisan. Ayrıntılı bilgi ve başvuru için; www.tukcevakademi.org

Bitkiler Kuzeye Kaçıyor

İklim değişikliğinin en somut etkileri Kuzey Kutup Bölgesi'nde görülüyor. NASA tarafından yapılan son araştırma ise, bölgedeki sıcaklık değerleri ve bitki yaşamının daha düşük enlemlere yaklaştığını ortaya koyuyor. NASA ve NOAA'ya ait uydu görüntüleri üzerinden gerçekleştirilen araştırmada, 50 derece kuzey enleminin üstü baz alındı. 1982 ve 2011 yılları arasındaki verileri baz alan araştırmaya göre, son 30 yılda ılıman ortamlarda görülen bitkilerin 402 ila 692 kilometre kuzeye ilerlediği ortaya çıktı. Araştırmada seragazi oranı arttıkça, Kuzey Kutup Bölgesindeki bitki örtüsü değişiminin daha çok konuşulur hale geleceği öngörülüyor.

LEED Sertifikalı İstanbloom Yükseliyor

İstanbul'da LEED sertifikalı ve akıllı bir bina daha yükseliyor. Zincirlikuyu'da Esin Yapı tarafından inşaatı devam eden 46 katlı tek bloktan oluşan İstanbloom Projesi, çift cidarlı cephe ile kendi içinde yarattığı iklimlendirme sayesinde tüm gün bina içinde temiz hava sirkülasyonu sağlıyor. İstanbloom'da güneş kolektörlerinden elde edilen elektrikle genel mekânların maliyetsiz aydınlatılması sağlanıyor.

İthalatımızın Dörtte Birini Enerji İçin Yaptık

Türkiye, geçen yıl enerjiye 60,1 milyar dolar öderken, IMF'ye göre bu rakam 2017 yılında 70 milyar doları geçecek. Geçen yıl yaklaşık 237 milyar dolarlık ithalatın yapıldığı Türkiye'de, bunun yaklaşık dörtte biri enerji için harcandı. Böylece Türkiye'nin enerji faturası 2012 yılında 2011 yılında gerçekleşen 54,1 milyar dolarlık rakama kıyasla yüzde 11,1 artmış oldu. Türkiye'nin ithal enerji faturası küresel krizin etkisiyle ekonomide ciddi bir daralma yaşanan 2009 yılında 29 milyar 905 milyon dolara gerilemişti. Krizden

çıkış yılı olan 2010'da hızla büyüyen bu rakam 38 milyar 497 milyon 229 bin dolara ulaşmıştı. Türkiye'nin enerji faturası; 2008'de 48 milyar 281 milyon dolar, 2007'de 33 milyar 883 milyon dolar, 2006'da 28 milyar 859 milyon dolar, 2005'te 21 milyar 255 milyon dolar, 2004'te 14 milyar 407 milyon dolar, 2003'te 11 milyar 575 milyon dolar, 2002 yılında ise 9 milyar 203 milyon dolar olmuştu. OECD'ye üye ülkeler arasında enerji ithalatının en düşük olması beklenen ülkeler ise İzlanda ile Norveç.

Sessiz sedasız birinci.

Yeni Bosch Relaxx'x, dünyanın en sessiz ama bir o kadar da güçlü, toz torbasız elektrikli süpürgesi.

Yeni Bosch Relaxx'x elektrikli süpürge, geliştirilmiş kompresör teknolojisi ve sesi emen aksamaları sayesinde 66 dB'e indirilmiş ses seviyesiyle, toz torbasız elektrikli süpürgeler arasında dünyanın en sessizidir. Günün her saatinde, gece ya da gündüz, kimseyi rahatsız etmeden süpürge yapmanın özgürlüğünü yaşayın diye sesini çok kıstık ama gücünü asla. www.bosch-home.com/tr

BOSCH

Yaşam için teknoloji

Samsung'a Sürdürülebilir Mükemmellik Ödülü

Dünyanın en büyük elektronik firmalarından biri olan Samsung, enerji verimliliği sunan ürünleri ve çevre korumasına katkıları nedeniyle ABD Çevre Koruma Ajansı tarafından 2013 ENERGY Star Yılın Partneri - Sürdürülebilir Mükemmellik Ödülü'ne layık görüldü. Ödülü Energy Star programına katılan 20 bin kuruluş arasında alan Samsung, geçtiğimiz yıl ve 2011'de de yine ABD Çevre Koruma Ajansı tarafından ürün ödülleri almıştı.

Yasadışı Balık Ticaretine Son!

Türkiye'de sürdürülebilir balıkçılık ve su kaynaklarının korunmasına yönelik kampanyaların sayısı artmaya devam ediyor. Bu kampanyaların sonucusu ise Geleneksel Balıkçılığı Yaşatma Derneği (GELBALDER) tarafından başlatıldı. 20'den fazla STK, forum ve topluluğun desteklediği "Yasadışı Balık Ticaretine Son: Belediyeler ve Mühendisler Göreve" sloganıyla yola çıkan imza kampanyasında, yasadışı balık ticaretinin engellenmesi için hukuki düzenlemeler ve kurumlar arası görev paylaşımının hayata geçirilmesi talep ediliyor. Sürdürülebilir balıkçılığa gerekli düzenlerin ve denetimlerin hayata geçmesi için imza vermek isterseniz, <http://imza.la/yasadisi-balik-ticaretine-son-belediyeler-ve-muhendisler-goreve> adresini ziyaret edebilirsiniz.

Bilişim Sanayicileri E-Atık İçin Kolları Sıvadı

Türkiye'de e-atık sorunu giderek daha fazla gündeme gelirken, konu hakkında Türkiye Bilişim Sanayicileri Derneği'nden (TUBİSAD) de önemli bir açıklama geldi. Elektrikli ve elektronik eşyaların geridönüşümü üzerine faaliyet göstermeye başlayacak olan dernek, e-atıkları toplamak için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'na başvurma kararı aldığını açıkladı. Atık Elektrikli ve Elektronik Eşyaların Kontrolü Yönetmeliği'nin üretici ve ithalatçılara pazar payları oranında piyasadaki eski ürünleri toplama,

Peki, Sağlık Faturasını Kim Ödeyecek?

Avrupa Sağlık ve Çevre Birliği'nin (HEAL) raporuna göre, AB'de kömürün zararlı etkileri 196 bin 218 yaşam yılı kaybına ve 18 bin 247 erken doğum kaynaklı bebek ölümüne neden oluyor. HEAL'in Avrupa'da kömürlü termik santrallerin yarattığı hava kirliliğinin sağlığa zararlarını ve bunun ekonomiye etkisini değerlendirdiği Sağlık Faturası - Kömürlü Santraller Bizi Nasıl Hasta Ediyor adlı rapora göre, kömürün sağlık bütçelerine etkisi yılda yaklaşık 42,8 milyar Euro'yu buluyor. Bu rakama Türkiye, Hırvatistan ve Sırbistan da eklendiğinde zarar 54,7 milyar Euro'ya çıkıyor. Raporda belirtilen zarar yılda 18.247 erken doğum sebebiyle ölüm, 8500 bronşit hastası ve 4 milyonun üstünde kayıp iş gününe eşit.

geri dönüştürme ve geri kazandırma zorunluluğu getirdiğini hatırlatan açıklamada, derneğin Bakanlığın konuyla ilgili görevlendireceği kuruluş olmaya talip oldukları belirtildi. TUBİSAD'ın hedefi gerçekleşirse, 2013 sonunda 22 bin 500 ton, nüfus artışına bağlı olarak ise 2018'de 320 bin ton atık elektrikli ve elektronik eşya toplanması ve geridönüşümü sağlanabilecek.

"Made in Green" Ayakkabılar

İspanya'nın kuzeyinde, ayakkabı endüstrisiyle ünlü Arnedo kasabasında üretilen doğa dostu Natural World marka ayakkabılar bu aydan itibaren Türkiye'de de satışa çıkıyor. Natural World'un en büyük özelliği ayakkabıların tamamen ekolojik olmaları. "Made in Green" sertifikasına sahip olan bu ayakkabılar, yüzde 100 koton bazlı, doğal kauçuk tabanlı ve tamamen bitkisel boyalarla renklendiriliyor. Üretim sürecinde doğaya zararlı herhangi bir süreçten geçmeyen Natural World ayakkabılarını Türkiye'de Kanyon Prime Store, Bambi ve Shoes Center mağazalarında bulabilirsiniz.

“Soyaklıyız duyarlıyız.”

Yönetim kurulumuzdan mimarlarımıza, planlamacılarımızdan mühendislerimize, teknik ekiplerimizden idari ekiplerimize bütün şirketlerimizdeki bütün Soyaklılar, 'insana duyarlı olmak, dünyanın geleceğine duyarlı olmaktır' ilkesine tam bağlı olarak çalışırız.

Su tasarrufu konusunda örnek bir çalışma olan "Geleceğe Bir Damla Sakla" projemizle, gençleri çevreye duyarlı olmaya ve spora yönlendiren, "Bugün Aslında Yarındır" projemizle, holding binamızın yeşil dönüşümüyle, karbon ayak izi ölçümü konusundaki çalışmalarımızla gurur duyarız.

Soyaklıyız duyarlıyız.

Ne mutlu bize.

İlaç Sektöründe İlk Yeşil Ofis Roche'un

Dünyanın en büyük ilaç firmalarından biri olan Roche, Türkiye'de "Yeşil Ofis" unvanı alan ilk ilaç şirketi oldu. WWF- Türkiye ile işbirliğine giderek enerji tasarrufu, karbon emisyonunu azaltma, yenilenebilir kaynaklara yönelme ve doğal kaynakları bilinçli kullanmaya yönelik projeler yürüten Roche, bir yıllık çalışmanın ardından, belirlenen hedeflere ulaşarak WWF-Türkiye'den Yeşil Ofis Diploması'nı aldı. Roche, Türkiye'de "Yeşil Ofis" unvanını alan beşinci firma.

BM'nin 2013 Gündemi İklim Değişikliği

Birleşmiş Milletler'in başındaki isim Ban Ki-moon, 2013 yılında BM'nin gündeminin üstünde yer alan iki konuyu sıraladı. Moon bu konulardan birinin Suriye, diğerinin ise iklim değişikliği olduğunu açıkladı. Dünyanın önemli bir darboğazdan geçtiğini hatırlatan BM Genel Sekreteri Ban Ki-moon, iklim değişikliğinin beklenenden çok daha hızlı gerçekleştiğini, iklimin ve ekosistemlerin ciddi bir baskıyla karşı karşıya olduğunu belirtti. Birleşmiş Milletler bünyesinde devam eden uluslararası iklim değişikliği müzakereleri, 20 senedir sürmesine rağmen kat edilen mesafe hâlâ son derece yetersiz. Genel Sekreter, daha önce de politik iradeyi harekete geçirmek için elinden geleni yapmaya çalışacağını altını çizmişti.

Çevreci Boya Fabrikası

Filli Boya ve Capatect markalarıyla tanıdığımız Betek, iki önemli gelişmeyle çevreye duyarlılığı konusundaki rüşünü ispatlamış oldu. Firma geçtiğimiz günlerde, enerji kaynaklarının etkin kullanımı, enerji tüketiminin kontrol altında tutulması ve enerji yönetim sistemi performansının sürekli iyileştirilmesine dayanan **ISO 50001**

Enerji Yönetim Sistemi

Belgesi'ni aldı. Firma ayrıca Sağlıklı Kentler Birliği Çevreci Tesisler kategorisinde, "**En Çevreci Tesis**" ödülüne layık görülerek,yalıtım ve boya sektöründe bu ödülü alan ilk firma oldu. Betek Boya ayrıca, 2012 yılında 705 tonu tehlikeli atık olmak üzere toplam 3656 ton atığın geridönüşümüne doğrudan ve dolaylı olarak katkıda bulundu.

101 Soruda Organik Ürün Rehberi

Organik ürünler hakkında pratik bilgiler içeren ve üretici, ziraat mühendisi ve akademisyenlerin de katkıda bulunduğu yeni bir kitapçık daha raflardaki yerini aldı. **Buğday Derneği** ve **National Geographic Türkiye** işbirliğiyle yayımlanan kitapçıkta, Türkiye'de kavram kargaşası yaşanan "organik" kavramı üzerine, tüketicinin merak ettiği "Organik gıdalar nasıl denetleniyor?", "Etiketinde organik yazan her gıda gerçekten organik mi?", "organik ürünler neden pahalı?" gibi 101 soruyu yanıtlanıyor.

"Çaldağı'na Dokunma!"

Turgutlu Çaldağı'nda uygulanmak istenen vahşi madencilik yöntemine karşı yürütülen ve her geçen gün giderek daha geniş kitlelere yayılan çevreci mücadeleye sanat dünyasının verdiği destek de artıyor. Ünlü şair ve yazar Aydoğın Yavaşlı'nın "Yazlar Da Geçer" adlı romanıyla edebiyat dünyasına da giren Çaldağı mücadelesine bir destek de **Moğollar grubundan** ve onlarca filme yaptığı besteleriyle tanıdığımız **Cahit Berkay**'dan geldi. Moğollar'ın Manisa konseri sırasında Çaldağı'nda açılacak madeni öğrenen Berkay, "**Doğa katilleri, bi destur deyin be!**" diyerek tepki gösterdi. Çaldağı'nda nikel madeni çıkarmak için 18 milyon ton sülfürik asit kullanılacağı tahmin edilirken, bu tür bir vahşi madencilik uygulaması dünyada ilk kez Türkiye'de hayata geçirilecek.

HiPP

Yaşamdaki en değerli varlık için.

Bebeğinizin anne sütünden sonra alacağı İlk Süt HiPP olsun

- ✓ Prebiyotik® ve Probiyotik® ilaveli
- ✓ Değerli Omega-3 ilaveli

İlk ve tek ORGANİK devam formülü

Anne sütünden daha doğal bir şey yoktur ve bu yüzden bebeğiniz için doğumdan itibaren en iyisi o'dur. HiPP doğadan ilham alarak organik hammaddeler ile birlikte Prebiyotik® ve Probiyotik® lifler içeren ilk devam formülünü geliştirdi. Emzirme ve hatta daha sonraki dönemlerde de bebeğinizin sağlıklı gelişimini sürdürebilmesi için en iyisini yapabilmek adına ürünlerimiz için her zaman doğayı model aldık.

Sahsen garanti ederim.

Claus Hipp

www.hipp.com.tr

Polonya'ya Emisyon Vetosu

Şirketlere ücretsiz kirletme izinleri dağıtan AB'nin Emisyon Ticaret Sistemi'ne Polonya'nın yaptığı itiraz reddedildi. Enerji ihtiyacının yüzde 90'ını kömürden karşılayan Polonya'nın itirazını reddeden yüksek mahkeme, Polonya'nın şikâyetinin bir temeli bulunmadığı yönünde karar bildirdi. Polonya, Emisyon Ticaret Sistemi kapsamında dağıtılan kirletme izinlerini hesaplama yönteminin AB hukukuna aykırı olduğunu ve kendi şirketleri için dezavantaj oluşturduğunu savunuyordu. AB'nin Emisyon Ticaret Sistemi çerçevesinde şirketlere ücretsiz kirletme izinleri dağıtılıyor. Eğer firmaların yol açtığı serağazi emisyonları bu miktarı geçerse, ETS aracılığıyla yeni izin satın almak mümkün oluyor. Sistemin amacıysa, şirketleri karbon emisyonlarını azaltacak teknolojilere yatırım yapmaya teşvik etmek.

Işıklar İklim İçin Kapatıldı

İklim değişikliğine dikkat çekmek amacıyla ilk kez Mart 2007'de Avustralya Doğal Hayatı Koruma Vakfı (WWF) önderliğinde Sydney kentinde başlatılan ve 2008'de küresel bir harekete dönüşen **Dünya Saati eylemi**, bu yıl da 23 Mart tarihinde gerçekleşti. Türkiye saati ile 20:30-21:30 saatleri arasında Türkiye'de de sembolik olarak ışıklar kapatıldı. Eyleme Türkiye'de STK'ların ve bireysel katılımların dışında, **Doğa Koleji, Koç Bilgi Grubu, Roche, Vodafone, Garanti Bankası, Yapı Kredi, Türk Ytong, Güneş Sigorta ve Tekfen gibi büyük şirketler de destek verdi.**

“Termik İstemeyük” Filmine Ödül

Dağ Kültürü Derneği tarafından National Geographic Türkiye'nin desteğiyle düzenlenen 3. Doğa Filmleri Yarışması'nın sonuçları belli oldu. Yarışmanın “üniversiteliler” kategorisinde ise birinciliğe, finale kalan üç film arasından yönetmenliğini **Caner Özdemir**'in yaptığı “Termik İstemeyük” adlı film layık görüldü. Filmde Sinop Gerze'deki Yaykıl Köyü'ne kurulmak istenen termik santrale karşı **Gerze halkının verdiği mücadelenin** hikâyesi gözler önüne seriliyor.

Washington'da Nükleer Sızıntı

Amerika Birleşik Devletleri'nin Washington eyaletinde bulunan Hanford bölgesindeki, 25 yıl önce kapatılan bir nükleer tesiste, nükleer atıkların bulunduğu tankların altında sızıntı tespit edildi. İkinci Dünya Savaşı'nda kullanılan atom bombaları için **plütonyum yakıtı üretilen** ve soğuk savaş yıllarında da **nükleer bomba yapımında** kullanılan tesiste, yeraltında nükleer atık dolu 149 tank bulunuyor. Amerikan Enerji Bakanlığı, önce tanklardan birinin sızıntı yaptığını duyurmuştu. Yapılan incelemede, beş tankta daha sızıntı tespit edildi. Milyonlarca litre nükleer atığın depolandığı tankların 20 yıl olan kullanım sürelerinin çoktan geçtiğine dikkat çekiliyor. Amerikan Enerji Bakanlığı, 1989 yılında Washington eyalet yönetimiyle varılan anlaşma uyarınca, tesiste yaşanan tanklarda bulunan nükleer atığı temizleme taahhüdünde bulunmuştu.

Güneş Enerjisinde 101 GW Aşıldı

Avrupa Fotovoltaik Sanayi Birliği (EPIA), Avrupa'da 2012 yılında güneş enerjisinin durumunu gösteren araştırmasının ilk sonuçlarını açıkladı. EPIA'nın verilerine göre 2012'de, tüm dünyada 30 GW kurulu gücünde fotovoltaik sistem kurulumu devreye alındı. EPIA'nın açıklamasında 2012'de gerçekleşen kurulumların küresel ölçekte kurulu güneş elektriği gücü, 101 GW'a çıktı. Yine EPIA'nın verilerine göre 2012'de Avrupa'daki kurulumlar 17 GW seviyesinde gerçekleşirken kıtadaki toplam kurulu fotovoltaik güç 69 GW'a ulaştı.

Green Care ile otellerde
çevreye saygılı hijyen...

Sürdürülebilir kalkınma ilkelerine uyumuyla çevreye saygılı ve yüksek performanslı Green Care ürün portföyümüz, tüm kimyasal hijyen ürünleri ile işletmelerinize değer katar.

Eczacıbaşı
PROFESYONEL

Fukuşima Unutulmadı

Japonya'nın Fukuşima kentinde yaşanan nükleer felaket, 11 Mart'taki ikinci yıldönümünde tüm dünyada yapılan etkinliklerle hatırlandı. Türkiye'de de Greenpeace Gençlik ekibi üyeleri Eminönü'nde bir araya geldi. Üzerinde ışıklı harflerle "Fukuşima ders olsun, enerjimiz temiz olsun" yazılı pankartı açan gruptakiler, daha sonra güneş enerjisiyle çalışan ocak, termos, el feneri gibi ürünlerin tanıtımını yaptı. Eylemde Greenpeace adına okunan açıklamada, Fukuşima felaketinin ardından 160 binin üzerinde insanın evlerini terk etmek zorunda kaldığı ve nükleer endüstrinin gerekli tazminatları ödemediği hatırlatılarak, Türkiye'de yenilenebilir enerji potansiyeline rağmen hükümetin nükleer santral kurmaya çalışması da protesto edildi.

Sürdürülebilirlik Uygulamalarını Paylaştılar

Nike'in, kendi üretim ortakları arasında bilgi ve tecrübelerini paylaşmaları amacıyla başlattığı "Sürdürülebilir Üretim Öğrenme Topluluğu" toplantılarından ilkinde, sektöründe örnek olarak gösterilen Yeşim Tekstil ev sahipliği yaptı. Yedi firmadan temsilcilerin bir araya geldiği toplantıda, katılımcılar sürdürülebilirlik konusunda bugüne kadar firmalarının hayata geçirdiği en iyi uygulamaları paylaştı. Toplantıda, stres yönetiminden, ergonomiye ve iş sağlığına kadar birçok başlık masaya yatırıldı.

TNT Ekspres'in Çevreci Filosu Büyüyor

Ulaşım sektöründe hizmet veren global bir şirket olan ve Türkiye'nin ilk elektrikli otomobil filosunu kuran TNT Ekspres, bu filoyu genişletiyor. Ticari plakalı elektrikli araçlarını 2011'de filosuna dahil eden TNT Ekspres, yeni satın alımlarla sıfır karbon salımına sahip çevre dostu araç sayısını 10'a çıkardı. Önümüzdeki

dönemde tüm filosunu elektrikli araçlara çevirmeyi hedefleyen TNT Ekspres'in çevreci filosundaki araçlar, bir yılda ortalama 11 bin km yol yapıyor. Bir elektrikli araç bir yılda 1000 litrelik yakıt tasarrufu sağlarken, yılda bir araçtan 2,5 tonluk, toplamda ise 25 tonluk karbon tasarrufu sağlanıyor.

Yılanbalığı Gibi Kaykay Bisiklet

Philippe Starck, Peugeot Cycles ve Bordeaux Belediye Başkanı Alain Juppé, yılanbalığı anlamına gelen Pibal adlı yeni bir kaykay-bisiklet konseptinin ilk prototipini tanıttı. Kaykay-bisiklet, kiralama merkezi Maison du Vélo'da ücretsiz olarak şehir sakinlerinin kullanımına sunulacak. Bir yavru yılanbalığı gibi, kıvrılarak ve dalgalarla oynayarak ilerleyen Pibal, uzun bir parkur üzerinde pedal çevirmeye, bir yaya yolunda kaymaya, platform üzerinde bir çocuk veya yük taşıyarak yanında yürümeye olanak veren hareket tasarımıyla yeni şehir içi ergonomi ihtiyacını karşılıyor.

İzmir'de Akıllı Bisiklet Dönemi

Avrupa'nın pek çok şehrinde uygulanan akıllı bisiklet sistemi, İzmir'in Karşıyaka ilçesinde de hizmete girdi. Henüz deneme aşamasında olan ücretsiz uygulama kapsamında Karşıyaka sahilindeki bisiklet yolu uzatıldı ve toplu taşımaya yakın noktalara 60 bisiklet konuldu. İşe ya da gezmeye bisikletle gitmek isteyen İzmirliiler artık bisiklet turnikeleri yakınında bulunan istasyonlara gidip cep telefonlarından mesaj göndererek uygun olan bir bisikleti alıp, ulaşmak istedikleri noktaya yakın olan bir başka kiralık bisiklet istasyonuna bırakabilecek.

Geleceği Şekillendiren Marka Liderleri İstanbul'da!

SB
İSTANBUL

MARC MATHIEU
Senior Vice President (SVP)
Unilever

SIMON MAINWARING
Yazar ve Kurucu Başkan
We First

ANNIE LONGWORTH
CEO Kuzey Amerika
Saatchi & Saatchi S

DOROTHY MACKENZIE
Başkan
Dragon Rouge London

CHRISTIAAN MAATS
Kurucu Başkan
Oat Shoes

**KOANN
VIKOREN SKRZYNIARZ**
CEO, Kurucu
Sustainable Life Media

**JOHN
MARSHALL ROBERTS**
Kurucu
Worldview Thinking

JODY TURNER
Kurucu
Culture of Future
JOTUN
katkısıyla

diğer marka liderleri yakında...

SUSTAINABLE BRANDS ISTANBUL '13 SÜRDÜRÜLEBİLİR MARKALAR KONFERANSI

16-17 Mayıs, 2013
Swissôtel The Bosphorus

Stratejik Çözüm
Ortağı

Unilever

Platin Sponsor

Bronz Sponsorlar

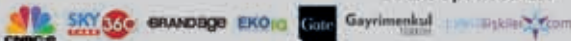
Resmi Havayolu

Uluslararası İşbirlikleri

Basın Sponsorları

Katkıda Bulunanlar

“Turizm, Alternatif Bir Sürdürülebilir Kalkınma Aracıdır”

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, UNDP ve Anadolu Efes'in işbirliğiyle başlatılan Gelecek Turizmde - Sürdürülebilir Turizm Destek Fonu geçtiğimiz ay start aldı. Projenin bileşenlerinden Anadolu Efes Türkiye'nin Genel Müdürü T. Altuğ Aksoy, “Çalışmamız sadece finansal bir destekten ibaret değil. Seçilen projelere başta danışmanlık desteği olmak üzere, iletişim ve eğitim desteği de verilecek” diyor.

 Barış DOĞRU

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, UNDP ve Anadolu Efes ortaklığıyla Gelecek Turizmde-Sürdürülebilir Turizm Destek Fonu adında bir program başlattınız. Öncelikle projenin çatısı sayılabilecek ve beş yılı aşkın süredir devam eden Gelecek Turizmde Projesi konusunda biraz bilgi verebilir misiniz?

Anadolu Efes olarak Gelecek Turizmde çatısı altında 2007 yılından bu yana projeler gerçekleştiriyoruz. Amacımız Türkiye turizminin gelişimine katkı sağlamak. Bu bağlamda beş sene boyunca, 27 ilde Boğaziçi Üniversitesi ile Turizm Eğitimleri verdik. Bu eğitimlerden 5000'in üzerinde kişi faydalandı. Kimileri eğitimler sonrasında kendi işini kurdu, kimileri kazandığı bilgileri mevcut işlerinde kullandı. Eğitimler sonucu dokuz adet yerel dernek kuruldu. Bu dernekler bölgelerinde turizmi geliştirmek için çalışmaya devam ettiler. Böylece projemizin sürdürülebilirliği sağlandı.

Eş zamanlı olarak, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) işbirliğiyle **Doğu Anadolu Turizm Geliştirme** projesini başlattık. Bu proje de beş yıl sürdü. **Çoruh Vadisi'**nde turizmin gelişmesine katkı sağladık. Bölgenin turizm envanterleri çıkarıldı, 20'den fazla ev pansiyonu kuruldu, yatak kapasitesi 150'ye çıktı, turizme hizmet

eden üç yeni sivil toplum örgütü kuruldu, kuş gözlemi gibi yerel festivaller düzenlendi.

Anadolu Efes'in Türkiye'nin turizmine katkısından bahsederken, arkeolojiyi de unutmamak lazım. Kültür kaynaklarımıza sahip çıkarak, 18 yıldır kazı çalışmalarına destek oluyoruz. **Assos-Behramkale**'de ve **Çanakka- le Gülpınar**'da sürdürülen kazı ve restorasyon çalışmalarında değerli eserlerin ortaya çıktığını görmek çok mutluluk verici.

Gelecek Turizmde, artık **Sürdürülebilir Turizm Destek Fonu**'yla daha farklı bir bakış açısı ve vizyonla, sürdürülebilir turizm projeleri üzerinden yerel ekonomiye ve kalkınmaya destek sağlayacak.

Sürdürülebilir Turizm Destek Fonu'nu başlatmanızdaki temel hareket noktası ne? Bu çalışmadan ne gibi çıktılar bekliyorsunuz?

Ülkemiz, hepimizin bildiği gibi doğal ve kültürel turizm kaynakları açısından çok büyük bir potansiyele sahip. Ancak bu potansiyelin açığa çıkabilmesi için öncelikle sürdürülebilir turizmin ne olduğunu anlatmamız gerekiyor. Çünkü sürdürülebilir turizm doğal, ekonomik ve kültürel kaynakların korunmasını ve devamlılığını gözetiyor. Aynı zamanda bu kaynakların değerlendirilmesi fırsatını yaratırken, kaynaklardan gelir elde edilmesini ve bu gelirin yine kaynağın ait olduğu yerde kullanılmasını da sağlıyor. Kısacası sürdürülebilir bir şekilde yerel ekonominin gelişimi için farklı kalkınma araçları sunuyor. Biz de her zaman topluma katkı bilinci ile çalışan sorumlu bir şirket olarak, sürdürülebilir turizme katkımız olsun istedik ve konuyu sahiplendik.

Bu projeye turizmin alternatif bir sürdürülebilir kalkınma aracı olarak yer edinmesini amaçlıyoruz. Ayrıca proje turizm girişimciliğini de teşvik ederek yerel modellerin oluşturulmasına zemin hazırlayacak. Projenin

bir de birleştirici özelliği var. Gelecek Turizmde-Sürdürülebilir Turizm Destek Fonu'yla kamu, özel sektör, üniversiteler ve sivil toplumu bir araya getirerek turizme topyekün bir katkı sağlanacak.

Sürdürülebilir Turizm Destek Fonu'nun kriterleri konusunda bilgi verebilir misiniz? Kimler yararlanabilecek bu fondan?

Sürdürülebilir Turizm Destek Fonu'yla yerel ürün geliştirme, tarımsal, kırsal, eko-kültür turizmine yönelik faaliyetler yürütme, sürdürülebilir yaşam alanları oluşturma, gelir getirici araçlar ve yeni işgücü yaratma, yerel alanda kapasite geliştirme gibi konulardaki projelere destek verilecek. Projeler tasarlanırken cinsiyet eşitliği, yoksulluğun azaltılması, çevresel sürdürülebilirlik ve sosyal içerme gibi faktörlere mümkün olduğunca dikkat edilmesi gere-

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı Dış İlişkiler ve AB Koordinasyon Dairesi Başkanı Onur Gözet:

“Turizm, Kalkınmanın Önemli Bir Bileşenidir”

Ülke ekonomisindeki önemi tartışılmaz olan turizm sektörünün küresel ölçekte ulaştığı bu konunun sürdürülebilmesi, turizmin ülke kalkınmasına, genel refah artışına, sosyo-ekonomik gelişmeye artan oranda katkı sağlayabilmesinin, ancak sürdürülebilir turizm gelişimiyle mümkün olduğunun bilincindeyiz.

Türkiye'de turizmi yalnızca bir ekonomik girdi parametresi olarak değil, aynı zamanda uzun dönemli kalkınma sürecinin önemli bir bileşeni olarak değerlendiriyoruz. Bu yaklaşım çerçevesinde, ekonomik kalkınmanın vazgeçilmez unsuru olan sürdürülebilirlik kavramı, turizm alanında da en önemli önceliklerimiz arasında yer alıyor. Sürdürülebilir turizm kalkınmasında, yerel ve bölgesel refahın artırılabilmesi yönünde, toplum temelli turizm projelerinin önemi tartışılmazdır. Turizm gelişimi ve yönetimi sürecinde ev sahibi topluluğun önemli ölçüde söz sahibi olup katkıda bulunduğu, turizm faaliyetlerinin çıktılarının ve elde edilen gelirin büyük bölümünün yerel halkta kaldığı bir turizm çeşidi olan **toplum temelli turizm**; dünya genelinde özellikle kırsal kalkınma alanında giderek artan bir rol oynuyor. Bu tarz projelerin, ülke genelinde kamu, sivil toplum ve özel sektör ortaklığıyla, yerel düzeyde kalkınma girişimlerinin artmasına ve güçlenmesine katkıda bulunacağına yürekten inanıyoruz.

kiyor. Kısaca Sürdürülebilir Turizm Destek Fonu ile içerik ve aktiviteleri sürdürülebilir turizm gelişmesi ile bağlantılı olan ve bu bağlantıyı açık olarak gösterebilen yaratıcı projeler öne çıkacak.

Projeye bireysel başvuru kabul edilmiyor. Türkiye'de kayıtlı olan ve tüzel kişiliğe sahip kâr amacı gütmeyen Si-

vil Toplum Kuruluşları (Sivil toplum örgütleri, odalar, birlikler, kooperatifler, mesleki dernekler, federasyonlar, dernekler, vakıflar dahil), üniversiteler ve araştırma merkezleri başvurabiliyor. En az bir, en fazla beş ortakla fona başvurulabiliyor. Bahsettiğim gibi kamu, özel sektör, üniversiteler ve sivil toplumu bir araya getirerek turizm alanına katkıda bulunmak öncelikli hedeflerimizden bir tanesi.

Sürdürülebilir Turizm Destek Fonuna başvurular 27 Şubat 2013 tarihinde başladı. Proje sahipleri www.gelecekturizmde.com adresinden başvurularını yapabiliyorlar. Tüm başvurular, Anadolu Efes, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı temsilcileri, STK başkanları ve akademisyenlerden oluşan Sürdürülebilir Turizm Destek Fonu Jürisi tarafından değerlendirilecek. Kriterlere uyan projeler seçilecek. Bu projelerin içeriğine göre de fon desteğiyle beraber danışmanlık desteği de başlamış olacak. Projelerin işleyişi uzman bir ekiple takip edilerek etki ve sonuçların ölçülmesi sürekli olarak sağlanacak.

Fonun toplam büyüklüğü konusunda bilgi verebilir misiniz? Bir de proje başına düşen fon miktarı konusunda nasıl bir kısıt var?

Sürdürülebilir turizm Destek Fonu'yla seçilen projelere, projenin içeriğine göre 15 bin ile 90 bin TL arasında fon desteği sağlanacak.

Fon desteği vereceğiniz kuruluşlara olan desteğiniz, finansal boyutla sınırlı mı? Yoksa başka destekler de söz konusu mu?

Sürdürülebilir Turizm Destek Fonu sadece finansal bir destekten ibaret değil. Seçilen projelere başta danışmanlık desteği olmak üzere, iletişim ve eğitim desteği de verilecek. Kısacası projenin planlanmasından uygulanmasına kadar olan süreçte uzmanlar tarafından projeler sürekli geliştirilip sürdürülebilir hale getirilecek. Yine

Birleşmiş Milletler Mukim Koordinatörü ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı Mukim Temsilcisi Shahid Najam

“Böylece Eşitsizlikleri de Azaltabiliriz”

Bu işbirliği iyi bir örnektir, çünkü sürdürülebilir insani kalkınmanın en önemli alanlarından biri olan sürdürülebilir turizme odaklanıyor. Birleşmiş Milletler Sürdürülebilir Kalkınma Konferansı'nda (Rio+20) da vurgulandığı gibi, iyi tasarlanan ve yönetilen turizm, sürdürülebilir kalkınmanın hem ekonomik, hem sosyal, hem de çevresel boyutuna katkı sağlar. Uluslararası tecrübeler göstermiştir ki, iyi planlanan ve desteklenen toplum temelli turizm, sürdürülebilir kalkınmada avantaj sağlayacaktır. Proje, aynı zamanda özel sektörü, kamuyu ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı'nı bir araya getirdiği için de çok önemli bir işbirliği örneği. Sürdürülebilir Turizm Destek Fonu, bu alanda farkındalık yaratıp örnek bir ağ oluşturarak, sürdürülebilir ve toplum temelli bir turizme teşvik etmeyi amaçlıyor. Bu sayede sürdürülebilir kalkınmaya destek olarak, eşitsizlikleri azaltabileceğimize inanıyoruz.

projenin işleyişi sürekli olarak uzmanlar tarafından kontrol edilerek etki ve sonuçları ölçülecek. Başarılı olan projeler bir sonraki sene de desteklenmeye devam edilecek.

Projede birlikte olduğunuz paydaşlarınız kimler? Nasıl bir işbirliği modeli kurdunuz?

Proje T.C. Kültür ve Turizm Bakanlı-

ğı, Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (UNDP) ve Anadolu Efes işbirliğinde başladı. Bu projeye turizmin gelişmesi için hem kamu, hem uluslararası organizasyon, hem de özel sektör bir araya gelmiş oldu. Yine Anadolu Efes, Kültür ve Turizm Bakanlığı ve Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı temsilcileri, STK başkanları ve akademisyenlerden oluşan Sürdürülebilir Turizm Destek Fonu Jürisi ve çalışma grubumuz da var. Proje için özel sektörden kamu kuruluşlarına, uluslararası organizasyonlardan akademisyenlere kadar geniş bir çalışma grubu kurulmuş durumda.

Anadolu Efes'in genel olarak turizm ve özel olarak da sürdürülebilir turizm konusuna bu denli yoğun eğilmesinin sebebi ne?

Anadolu Efes olarak uzun yıllardır sürdürülebilir bir gelecek için ekonomiye, çevreye ve topluma değer katacak bir çok projeye imza atıyoruz. Her zaman söylediğimiz gibi, biz bu topraklardan aldığımız gücü yine bu toprakların kalkınması ve gelişmesi için kullanıyoruz. Türkiye'nin **Stratejik Vizyonu 2023** raporunu incelediğimizde, öncelikli olarak stratejik öneme sahip dokuz sektörden bir tanesinin turizm olduğunu görüyoruz. Dolayısıyla önümüzdeki yıllarda turizm sektörü stratejik konumunu daha da artırarak koruyacak. Ülkemizin turizm potansiyelini de göz önüne alırsak, ekonomik kalkınmanın ve gelişimin en güçlü araçlarından bir tanesi turizm. Bir bakıma turizm alternatif bir sürdürülebilir kalkınma aracı olarak görülebilir. Daha önce de belirttiğim gibi önemli olan kaynaklarımızın korunmasını, turizmin sürdürülebilirliğini sağlamak. Bu nedenle sürdürülebilir turizmin yerel kalkınma ve gelişim için çok önemli olduğunu düşünüyoruz. Bu projeye de sürdürülebilir turizmin yerel ekonomik kalkınmaya etkisinin farkına varılması ve dolayısıyla bu konudaki girişimlerin artmasını hedefliyoruz. ○

Biyoeesitlilikte Hedef 2020

Biyoeesitlilikle ilgili uluslararası kuruluşlar 1992 yılından beri alışıyor. Konuyla ilgili ilk ciddi hedeflerse 2010 yılında ortaya konuldu. Bu hedeflerin fikri takibi ise Birleşmiş Milletler (BM) tarafından yapılıyor. UNEP tarafından hazırlanan “Korunan Gezegen Raporu 2012” (Protected Planet Report 2012) biyoeesitlilikle ilgili belirlenen Aichi hedeflerinde kaydedilen aşamaları ortaya koymaya alışıyor.

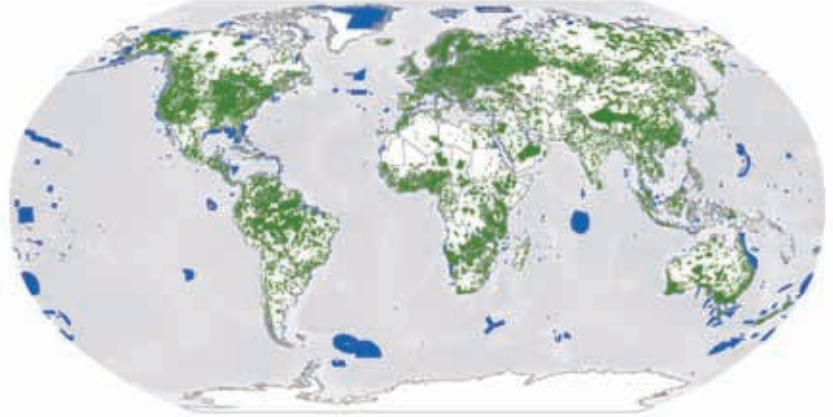
 Balkan TALU

Yüzyılı aşkın bir zamandır, belli başlı doğal varlıkların korunma altına alınması için uğraşılıyor insanlar ve ilgili kurumlar. Biyolojik çeşitliliğin korunması için büyük bir çaba harcıyor. Peki, ama niçin? Türkiye’den örnek vermek gerekirse, **şah kartalı** ya da **çöl varanı** neden bu kadar önemli bizim için? Veya **çorak gülü**? Neden Doğal Hayatı Koruma Derneği (WWF) Akdeniz’deki koruma alanının genişletilmesi için kampanya yapıyor? Aslında bütün bu sorular hepimiz için hayati bir önem taşıyor. İlk olarak biyoçeşitlilik, afet risklerini azaltıyor. Temiz suya erişim olanağı artıyor. İşin sonunda anormal iklim hareketlerini bile bir düzene koyabiliyorsunuz. İşte bu yüzden 20-22 Haziran 2012’de gerçekleşen Rio+20 Zirvesi’nde biyoçeşitliliğin önemi tekrar vurgulandı. Rio Konferansı’ndan da önce Birleşmiş Milletler (BM) 2010’u “Biyçeşitlilik Yılı” ilan etmişti. BM en son olarak da, 2011-2020 dilimini, **Biyçeşitlilik Onyılı (Biodiversity Decade)** olarak duyurdu.

Zaten son 40 yılda, çeşitli tarihlerde, biyoçeşitliliğin korunması için muhtelif metinler uluslararası kamuoyunun dikkatine sunulmuştu. Bu konuda ilk ve temel metinlerden biri, 1992 yılında hazırlanan ve imzacı tarafların korunmuş arazi sistemleri oluşturmasını öngören **Biyolojik Çeşitlilik Sözleşmesi** (Convention on Biological Diversity - CBD) olarak kabul edilebilir. Bu yolda, 2004 yılında ayrı bir iş programı da oluşturuldu. Programme Of Work On Protected Areas (PoWPA) adıyla bilinen program çerçevesinde, 16 hedef ve bir dizi zaman bazlı odak belirlendi. 2010 yılında ilan edilen Biyoçeşitlilik Hedefleri doğrultusunda yeni tamamlayıcı koruma alanları ve göstergeler belirlenmesi konusunda uzlaşmaya varıldı. CBD tarafından belirlenen bu hedefler gene aynı kurumun idaresindeki Bi-

Ulusal bazda belirlenmiş 177.547 koruma alanının bölgesel dağılımı. Yeşil bölgeler karasal alanları, mavi bölgeler sulak alanları temsil etmektedir.

Kaynak: Dünya Koruma Alanları Bilgi Merkezi 2012

Hedef 11 olarak anılan maddeye göre, 2020’ye kadar, karasal alanların en az yüzde 17’si, deniz alanlarının ise yüzde 10’u koruma altına alınacak.

yoçeşitlilik Göstergeleri Ortaklığı (BIP) tarafından raporlanmaya başlandı. 2010 hedeflerinin küresel bazda hayata geçebilmesi için de Aichi Hedefleri yayınlandı. Adımı, Japonya’daki 10. Taraflar Konferansı’nın (COP10) düzenlendiği kentten alan **Aichi Biyoçeşitlilik Hedefleri**, küresel biyoçeşitliliğin korunması için oluşturulan stratejik planı ortaya koyan 20 maddeden oluşuyor. Aichi’de ön plana çıkan hedeflerden biri ise 11. Madde. Hedef 11 (Target 11) olarak anılan maddeye göre, **2020’ye kadar, karasal alanların en az yüzde 17’si, deniz alanlarının ise yüzde 10’u koruma altına alınacak.** Bu hedefte ne kadar başarılı olduğunun takibi ise BM Çevre Programı’na (UNEP) verildi. **UNEP** tarafından hazırlanan “**Korunan Gezegen Raporu 2012**”

(Protected Planet Report 2012) konulan hedefler doğrultusunda kaydedilen aşamaları tek tek ortaya koyuyor. Rapor, bu değerlendirmeyi yaparken dört ana kıstası dikkate alıyor. Birinci kıstas, **Yönetim**. Bu aşamada, bölgenin ihtiyaçlarıyla yönetici kararlarının ne kadar örtüştüğüne bakılıyor. Bir de değişen ihtiyaçlara, yönetimlerin ayak uydurup uyduramadığına. İkinci kıstas olarak ise **Yönetişim (Governance)** ele alınıyor. Buradaki esas soru, merkezi idarenin elindeki gücü ne kadar paylaştığı. Diğer bir deyişle, bu işi üstlenen idarecilerin ne kadar adil, güvenilir, insan haklarına, özellikle yerel halklara karşı saygılı olduğu kontrol ediliyor. Raporun üçüncü kıstası **Finansman** olarak belirlenmiş. Finansman ağının püf noktası ise ekonomik sürdürülebilirlik. Or-

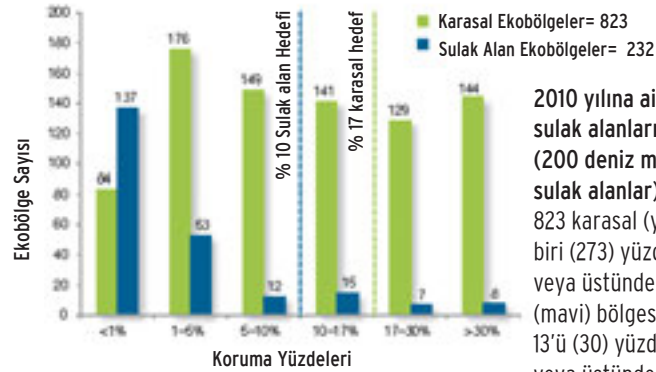
taya uzun vadeli hedefler konunca, yarı yolda nefesinizin kesilmemesi gerekiyor haliyle. Dördüncü ve son kıstas ise **Bağlantılılık (Connectivity)**. Bu noktada ise korunan ve korun(a)mayan alanlar arasında, tehlike altındaki türlerin geçişinin sağlanabileceği köprüler kurulabilmesi kastediliyor.

Kırmızı Listeye Dikkat!

Aichi Hedefleri'nin takibi için hazırlanan raporda kullanılan göstergeler de gene CBD tarafından belirlenmiş durumda. Raporun en temel veri kaynaklarından ilki CBD tarafından oluşturulmuş olan **Dünya Koruma Alanları Bilgi Merkezi**. World Database on Protected Areas (WDPA) olarak bilinen bilgi bankası, şu anda dünyadaki en güncel karasal ve denizsel koruma alanlarını içeriyor. Bu bilgi bankası UNEP ve Uluslararası Doğa Koruma Birliği'nin (IUCN) ortak ürünü olarak anılıyor. IUCN'nin kaybolma tehlikesi altında olan türleri listelediği **kırmızı liste**, çevre örgütleri tarafından zaten çeşitli kampanyalarda yoğun olarak kullanılıyor.

Bu arada bir başka önemli nokta da, koruma altına alınan alanlarla ilgili değerlendirmede tanım ve sınıflamanın doğru yapılması. IUCN, koruma alanı tanımını şöyle yapıyor:

“Koruma alanı ekosistem hizmetleri ve kültürel değerleri korumak amacıyla sınırları kesin çizilmiş, yasal yollarla ya da diğer etkili yöntemlerle tanınmış, yönetim altına alınmış olan coğrafi alanlardır.” Koruma alanlarının sınıflandırılması da IUCN tarafından yapılıyor. IUCN, milli parklar, vahşi yaşam alanları, doğal eser gibi kategorileri ayrı ayrı sınıflandırıyor. IUCN tarafından yapılan tanıma göre koruma alanlarının sistematik bir yönetim altına alınması gerekiyor. Yönetim planlarının düzgün olabilmesi için ise koruma alanlarının doğru olarak tanımlanması gerekiyor. IUCN tara-

Kaynak: Dünya Koruma Alanları Bilgi Merkezi 2011

Raporda, etkili bir yönetim mekanizması kurulabilmesi için geniş bir paydaş ağının katılımı da öngörülüyor. Hükümet kurumlarının yanı sıra, özel kuruluşlar, yerli halk ve yerel toplulukların süreçlere dahil olması bekleniyor.

findan yapılan sınıflandırma işte bu işe yarıyor.

Rapor'da, etkili bir yönetim mekanizması kurulabilmesi için geniş bir paydaş ağının katılımı da öngörülüyor. Hükümet kurumlarının yanı sıra, özel kuruluşlar, yerli halk ve yerel toplulukların süreçlere dahil olması bekleniyor. Şu andaki Aichi 11 Hedefleri dikkate alındığında, küresel koruma alanlarındaki yetki dağılımları önemli ölçüde çeşitlen-

dirildi. Bu düzenlemeyle, özellikle sürdürülebilir kullanım alanları kategorisinde başarılı sonuçlar elde edildi.

Etkin Yönetim Gerekli Ama...

Tüm bu karar ve çalışmalara karşın, son verilere göre koruma alanları olarak tespit edilen bölgelerin sadece üçte birinden azında bir yönetim planı var ve sadece dörtte birlik bölümü **etkin yönetim (sound ma-**

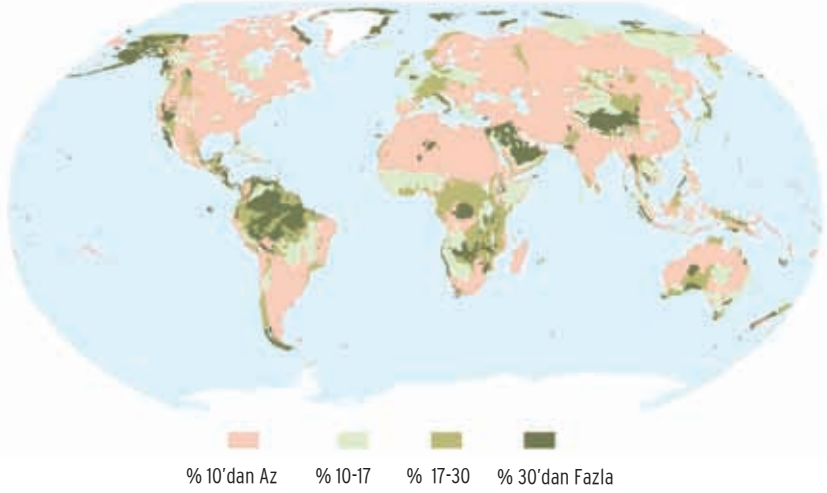
4151 farklı değerlendirme taranarak elde edilen verilere göre, koruma altına alınan bölgelerin sadece yüzde 24'ünde etkin yönetim modeli uygulanıyor.

nagement) modeliyle yönetiliyor. Yönetim planlaması önemli, çünkü bu metinler karar alma mekanizmaları için de bir çerçeve işlevi görüyor. Bu çerçevede sürekli değişen ihtiyaçlar dikkate alındığında, yanlarında detaylı bir sorun bazlı plan, iş planları ve yıllık çalışma planları da oluşturmak gerekiyor.

Günümüzde ne yazık ki hâlâ küresel bir yönetim planının varlığından söz edemiyoruz. Raporu 103 farklı ülkeden derlenmiş olan yönetim planları baz alınmış durumda. Bu bilgi ışığında, koruma alanlarının yüzde 30'undan daha az bir oranının uluslararası kıstaslara uygun bir yönetim planına sahip oldukları ortaya çıkıyor.

4151 farklı değerlendirme taranarak elde edilen verilere göre, koruma altına alınan bölgelerin sadece yüzde 24'ünde etkin yönetim modeli uygulanırken, yüzde 27'sinde ciddi kusurlar var ve yüzde 13'ü ise tamamen yetersiz. Avrupa bazlı yapılan bir araştırmada ise, etkin yönetimi benimseyenlerin oranı yüzde 30'lara çıkıyor. Bu arada kusurlu ve

2010 yılında ulusal koruma alanları içindeki ekobölgelerin (ekolojik bölgeler) yüzde dağılımı.
823 ekobölgenin üçte ikisi hâlâ yüzde 17 hedefinin altında. 2010 yılında hedef yüzde 10'du ama aynı ekobölgelerin yarısı hâlâ yüzde 10 hedefinin bile altında. Antarktika ve Grönland beyaz gösterilmiştir.

Kaynak: Dünya Koruma Alanları Bilgi Merkezi 2011

yetersiz görülenlerin toplam oranı ise yüzde 33'ü buluyor.

Özel koruma alanlarının kamu idaresi ayağında ana gündem maddesi ise yine yetki paylaşımı. Bu konudaki bilgilerin ilk toplandığı **1990 yılındaki WDPa verilerine göre**, koruma alanlarının yüzde 95,8'i kamu idaresi altındaydı. Sadece binde biri kamu-özel ortaklıkları tarafından idare ediliyordu. Yerel topluluklar tarafından idare edilenlerin oranı yüzde 3,8; özel kurumlar tarafından idare edilenlerin oranı ise binde 3 idi.

2010 yılındaki verilere baktığımızda, yetki paylaşımı konusunda epey büyük bir yol alındığı görülüyor. Bu verilere göre, koruma alanlarının yüzde 76,9'u devlet idaresi, yüzde 13,5'u ortak yönetim, yüzde 9,3'ü yerel topluluklar, binde 2'si ise özel kurumların idaresi altında. UNEP ekibine göre gelişme var ama gene de yeterli değil. UNEP'in bu noktada iki temel beklentisi var. Birincisi UNEP, bu konuda yerel halkların tam ve etkin katılımını bekliyor. Nitekim gene BM'ye bağlı çalışan **Yerli Halkların Hakları**

Bildirisi (The UN Declaration on the Rights of Indigenous Peoples) vasıtasıyla yerli halkların hakları da garanti altına alınıyor. İkinci olarak Aichi Hedefleri'nin 18. Maddesi doğrultusunda, yeni inovasyonlarla yerel, otantik tecrübelerin işbirliğine gitmesini öngörülüyor. Bu yüzden "**Korunan Gezegen Raporu 2012**"de yapılan analizlerden biri de, çok paydaşlı, işbirliğine dayanan projelerin çoğalmasının gerekliliği. Bu konudaki pozitif örneklerden biri de Avustralya. Avustralya'da ulusal rezerv sistemlerinin yüzde 25'i, ortak yönetim mekanizmaları da dahil olmak üzere, yerel halklar tarafından ele alınmış durumda.

Para, Para, Para!

Koruma alanlarında farklı inisiyatifler kullanmak ve yetkileri dağıtmak gerekiyor. Evet, işbirliği de lazım ama bunların hepsi için de başka bir şey lazım: **PARA**. Hani demiştik ya durum hayati diye; bir milyardan fazla insanın hayatı, koruma altına alınan bölgelerdeki yaşamın devamına bağlı. **Ekosistem ve Biyoçeşit-**

lilik Ekonomisi (TEEB) de dahil, birçok araştırma, aslında rezerv alanlarının getireceği ekonomik faydanın, kurulması için harcanan paradan çok daha fazla olduğunu belirtiyor. Küresel koruma alanlarının genişlemesi trilyonlarca dolarlık bir ürün ve hizmet yığınının yerel, ulusal ve küresel ekonomilere dahil olması anlamına geliyor. Şu anda koruma alanlarının genişletilmesi ve etkin yönetimine yönelik en büyük sorunlardan biri, tahmini giderlerle mevcut koruma alanlarına yönelik bütçeler arasında ciddi uçurumlar bulunması.

Bu problem gelişmekte olan ülkelerde daha da büyük bir problem haline alıyor. Bu yüzden Hedef 11'in uygulanabilmesi için daha detaylı maliyet hesapları ve daha detaylı bilgilere ihtiyaç duyuluyor. En güncel küresel bütçe değerlendirmeleri 1999 yılına ait dersek, durumun vahametini yeterince anlatmış oluruz

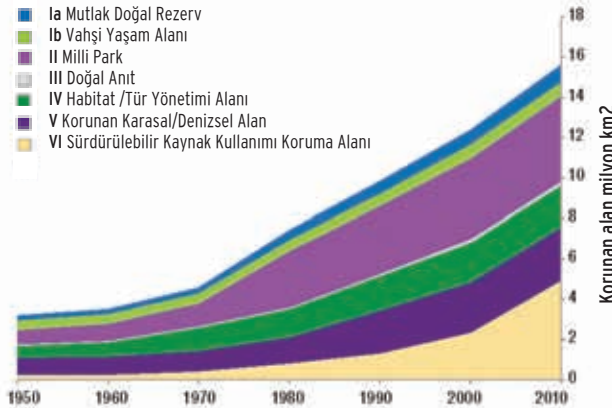
herhalde. Bütçelerin esas kaynakları tabii ki hükümet bütçeleri ama ana kaynaklar arasında STK'lar, çift taraflı ve çok taraflı kurumlar da var. Bu kurumların en bilinenleri arasında **OECD, Dünya Bankası Küresel Çevre Fonu (GEF), UNDP** ve **CBD LifeWeb** gibi kuruluşlar var. Bunların dışında UNEP, turistik gelirler, özel sektör fonları, ek vergiler dışında biyoçeşitlilik ofsetlemesi, yeşil muhasebe, ekosistem hizmetlerinin ücretlendirilmesi gibi alternatif yaklaşımlar da öneriyor. Bu önerilerin birçoğu parça parça uygulamaya geçiriliyor ama bu gelirlerden daha fazla verim alınabildiğinde, kritik fonların elden yitip gitmesi bir yana, koruma alanlarından daha fazla fayda da sağlanabilecek. Bu alanların öz varlığı garanti altına alınacak. Doğal miraslardan elde edilen faydalar genel kamuoyunun paylaşımına da açılacak. UNEP Raporunun üzerinde durdu-

ğu son kıstasa gelelim, yani "Bağlantılılık". Diyelim ki, bir alanı koruma altına aldınız ama o habitat sadece size ait değil. Burada soru şu: Söz konusu bölgede yaşayan canlı türü, yaşamını sürdürebileceği diğer bölgeye rahat geçiş yapabiliyor mu? Özellikle iklim değişikliğinin yan etkileri ortaya çıkmaya başlamışken bu soru daha da önemli hale geliyor, çünkü çok sayıda canlı türü daha yüksek ve serin arazilere göç etmeye ya da iklimi daha uygun alanlara geçiş yapmaya çalışıyor. Bu gerçekleşmediği zaman da, siz bizzat kendi belirlediğiniz koruma hedefine ulaşamamış oluyorsunuz. Bu yüzden koruma alanlarının izole edilmiş habitat adaları olarak değil, uyumlu bir ağ olarak yönetilmesi gerekiyor. İyi haber şu ki, giderek daha fazla ülke durumun farkına vardı ve koruma alanlarının geliştirilmesi ve büyümesi için Bağlantılılık konusunda işbirliğine gitmeye başladı. Kötü haber şu: Özellikle ormanlık alanlarda tarıma açılan araziler yüzünden izole adacıklar oluşuyor. Bu durum da ekosistemler için tehlike arz ediyor. Özet olarak 2020 yılına kadar vaktimiz var. 1990'dan 2010'a kadar küresel koruma alanı yüzde 8,8'den yüzde 12,7'ye çıktı. 2010'dan bugüne kadar ise **karasal yüzde 17** hedefi içindeki eko-bölge alanı yüzde 21'den yüzde 33'e yükseldi. Denizsel yüzde 10 hedefinin içindeki arazi oranı ise yüzde 3'ten yüzde 13'e ulaştı. İki sene için fena bir rakam değil belki ama kesin olarak belirlenmiş çok sayıda önemli alanın yarısı hâlâ korunmasız durumda. Gelişmekte olan ülkelerin bütçe açıkları da ciddi oranda rahatsızlık yaratıyor. Muhtelif kurumların daha fazla işbirliğine gitmeleri ve daha hızlı hareket etmeleri gerekiyor. Bu arada bütün bunları yaparken de koruma altına aldıkları türlere geçiş hakkının verilmesi gerekiyor. Onları gerçekten görebilelim diye... ○

Koruma alanlarında farklı inisiyatifler kullanmak ve yetkileri dağıtmak gerekiyor. Evet, işbirliği de lazım ama bunların hepsi için de başka bir şey lazım: PARA.

Uluslararası Doğa Koruma Birliği'nin yönetim kategorilerine göre belirlenmiş koruma bölgelerinin toplam kapsama alanı 1950-1990 (10 yıllık dilimler).

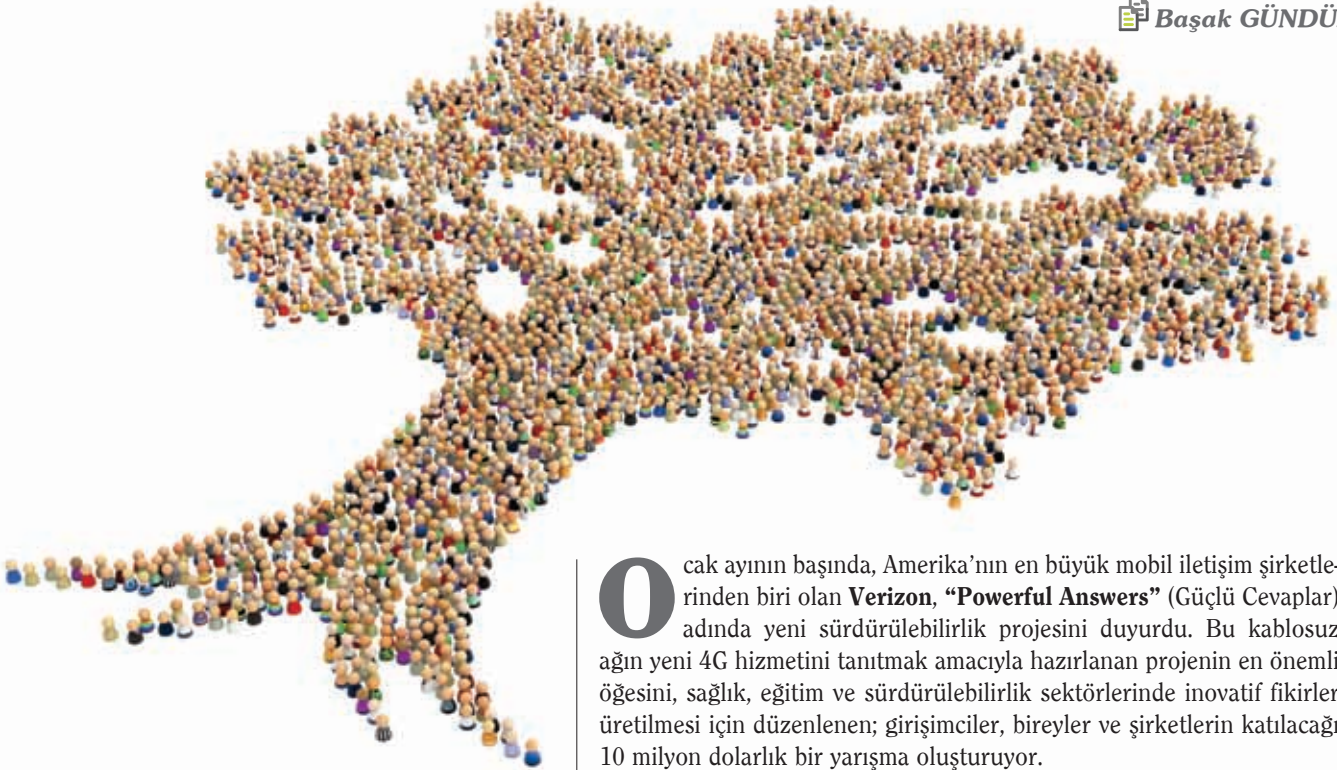
Kaynak: Dünya Koruma Alanları Bilgi Merkezi 2011

Crowdsourcing & Sürdürülebilirlik

Türkçeye kimi zaman “Kalabalıkların Gücü” veya “Kitle Kaynağı Kullanımı” şeklinde çevrilen Crowdsourcing, sürdürülebilirliği hedefleyen şirketlerin ilk öğrenmesi gereken uygulamalardan biri aslında. Neden mi? Çünkü insandan daha değerli hiçbir kaynak yok. Ama asıl sorun, insanların normal olarak basit birer “kaynak” olarak görülmek istememelerinde. “İnsanları, pazarlama için kullanmak” yerine kalabalıkların gücünü ortaklaşa sosyal fayda üretimine akıtmak acaba mümkün olur mu? Social Media Influence’un kurucu ortağı ve bir sosyal medya sürdürülebilirlik danışmanlık kurumu olan Custom Communication’ın yöneticisi Matthew YEOMANS’ın Guardian Sustainable Business Blog’unda yayınlanan yazısı, konunun hem nalına hem mihına vuruyor...

 Matthew YEOMANS

 Başak GÜNDÜZ

Ocak ayının başında, Amerika’nın en büyük mobil iletişim şirketlerinden biri olan **Verizon**, “**Powerful Answers**” (Güçlü Cevaplar) adında yeni sürdürülebilirlik projesini duyurdu. Bu kablosuz ağın yeni 4G hizmetini tanıtmak amacıyla hazırlanan projenin en önemli ögesini, sağlık, eğitim ve sürdürülebilirlik sektörlerinde inovatif fikirler üretilmesi için düzenlenen; girişimciler, bireyler ve şirketlerin katılacağı 10 milyon dolarlık bir yarışma oluşturuyor.

Bu uygulamanın, **GE’nin Ecomagination** ve **Huggies’nin Moms Inspired** projeleri ve hatta **Heineken Ideas Brewery**, **Sony Futurescape** veya **WWF Green Ideas** projelerine çok benzediğini düşünüyorsanız, haklısınız. Bunların hepsi de, Crowdsourcing’i, bir mobilizasyon ve pazarlama aracı olarak kapsayan, “kitlelerin bilgeliği”nden faydalanarak,

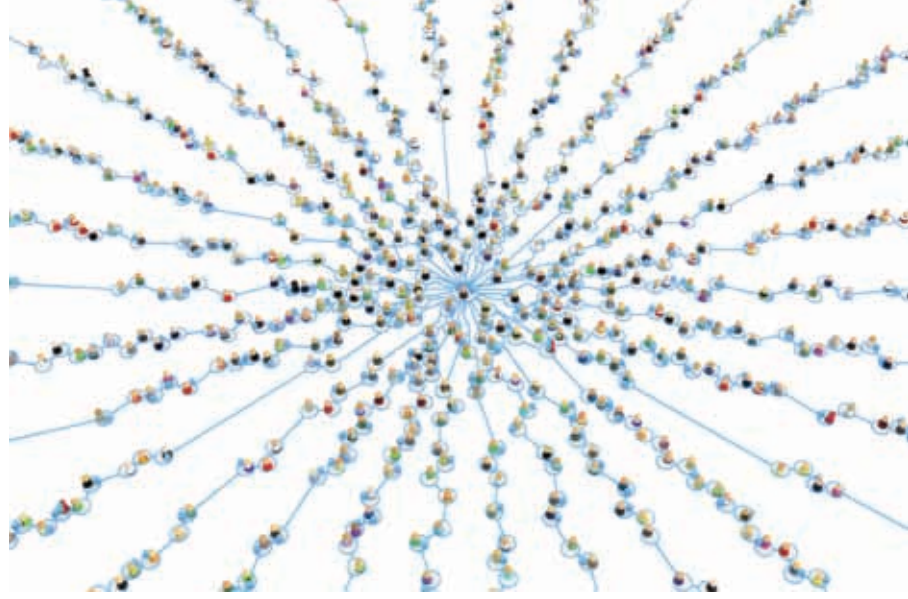
şirketlerin sürdürülebilirlik hedeflerini gerçekleştirmek için sosyal medya topluluğunun içgörüsüne ve tavsiyesine ne kadar ihtiyacı olduğunu gösteren, başarılı sürdürülebilirlik projeleridir. Greenpeace gibi aktivist organizasyonlar da, petrol şirketi Shell gibi çokuluslu şirketleri hedef alırken bir tür crowdsourcing'den yararlanıyor. Crowdsourcing'in, bazı önemli başarısızlıklara rağmen, sürdürülebilirlik ve kurumsal sosyal sorumluluk iletişimleri açısından, hem şirketler hem de aktivistler için karşı koyulamaz bir cazibesi olduğu uzun zamandır görülüyor. Gerilene, 2006 yılına gittiğimizde, Chevrolet'nin Crowdsourcing yarışması "**Kendi Tahoe'ni Tasarla**", SUV karşıtı kampanyacılar tarafından gaspedildi. 2012'nin başında McDonald's, "#McDstories Twitter" kampanyası kanalıyla benzer şekilde saldırıya maruz kalırken, Waitrose da "Waitrose'dan alışveriş yapıyorum çünkü..." temalı duygusal kampanyasında beklediğinden fazlasını buldu.

Kitlelerin Gücünü, Pazarlamadan Kurtarmak

Pazarlama dünyasının Crowdsourcing sevdasına, Flashmob'lar ve QR kodlarla aynı kadere mahkum olacağını düşünerek alaycı bir gözle bakmak kolay olurdu. Ancak, bu kadar çok şirketin, daha iyi (etik) iş fikirleri için kendi kitlelerinden yardım istediği ve GE, Huggies, PepsiCo ve Verizon örneklerinde olduğu gibi, bu sürdürülebilirlik fikirlerini yatırım fonları ve iş kuluçkası (incubation) desteğiyle ödüllendirdiği böyle bir dönemle daha önce karşılaşmadı.

Bu nedenle Crowdsourcing'in, pazarlama ve halkla ilişkiler bölümünün elindeki **eski bir pazarlama taktiği** haline gelmekten kurtarılması ve bunun yerine, tüm kurumu değiştirebilmesi ve etkileyebilmesi için şirketin işleyiş DNA'sına yerleştirilmesi gerekiyor. Bunun merkezinde ise, sosyal medya gibi, Crowdsourcing'in de parlak bir dijital oyuncak değil, temel bir yaklaşım olduğu anlayışı yer alır.

Peki Crowdsourcing, kurumsal karar alma sürecinin geleneksel olarak paylaşımına kapalı ve şüpheli dünyasında nasıl işleyebilir? **Starbucks** ve **Dell** gibi şirketlere göre, müşteri ilişkilerini kurumsal planlama ve

araştırma-geliştirme ile birleştirme konusunda kitlelerin bilgeliğinin nasıl olumlu bir etkiye sahip olabileceğini sergilemeniz gereklidir. Hem "**MyStarbucksIdea**" hem de Dell'in "**IdeaStorm**" uygulaması, kitle kaynağının kullanılmasına ait mükemmel modeller olmasalar da, şirketler karşılaştıkları zorlukları paylaştığında ve toplumun daha önce asla danışmayı düşünmedikleri kesimlerinden tavsiye istediğinde, daha iyi (etik) iş yapma anlamında nelerin mümkün olabileceğini gösteren örneklerdir.

Crowdsourcing'in, sosyal iş (social business) kavramının etkili bir parçası olması için, kitle, (şirket tarafından o kadar ısrarlı bir şekilde üzerinde durulan) görüşlerinin eyleme dönüştüğünü hissetmelidir. Hem Dell hem Starbucks, bazı başarılar sergilediler, ama her ikisi de Crowdsourcing edilemeyen düşünce platformlarının atıl bırakılıp engellendiği yönündeki eleştirilere de cevap vermek zorunda kaldı.

Küratörlüğün Önemi

Püristler, Crowdsourcing'in gücünü, ortaya koyulan bilginin, fikirlerin ve görüşlerin miktarından aldığını söyleyecektir. Ancak, profesyonel editörler tarafından düzenlendiğinde ve paketlenildiğinde kullanıcı kaynaklı içeriğin değeri nasıl daha güçlü hale geliyorsa, kitle kaynaklı fikirler ve eylemler de saptanabilir bir şirket hedefi etrafında şekillendiğinde daha etkili oluyor.

Unilever'in Sürdürülebilir Yaşam Laboratuvarı (Sustainable Living Lab), bu çok uluslu şirketin 2020 yılı için koyduğu son derece iddialı sürdürülebilirlik hedeflerine ulaşmasına yardımcı olan bir online işbir-

Crowdsourcing'in, bazı önemli başarısızlıklara rağmen, sürdürülebilirlik ve kurumsal sosyal sorumluluk iletişimleri açısından, hem şirketler hem de aktivistler için karşı koyulamaz bir cazibesi olduğu uzun zamandır görülüyor.

Unilever ve P&G, açık inovasyonu veya Crowdsourcing edilen fikirleri, iş dünyasındaki değişimin ve büyümenin unsurları olarak gören büyük şirketlerden sadece iki tanesi. Market zinciri Sainsbury de bir süre önce, sürdürülebilirlik pazarlamasını geliştirmesine yardımcı olması için, Tesco ve Marks & Spencer gibi rakiplerinin de içinde olduğu 155 şirketten oluşan bir havuzdan Crowdsourcing fikirleri istediğini açıkladı.

liği platformu. Bu platform, küratörlüğü yapılmış Crowdsourcing'in, daha geniş bir ölçekte benimsendiğinde neler başarabileceğine dair ilginç bir model oluşturuyor. Geçtiğimiz Nisan ayında 77 ülkeden 2200 sürdürülebilirlik lideri ve uzmanı, dört temel konu üzerine, 24 saat süren online bir **"big think"** etkinliğine katıldı: Sürdürülebilir tedarik, sürdürülebilir üretim ve dağıtım, tüketici davranışlarının değişmesi, geridönüşüm ve atık. Sadece davetilere açık olan bu görüşmeye, Ar-Ge, satın alma, pazarlama ve müşteri geliştirme bölümlerinden 100 Unilever yöneticisiyle beraber şirket dışından 80 uzman katıldı. Ne var ki bu değerli görüşmenin, eyleme dökülüp dökülmeyeceğini bekleyip görmek zorundayız.

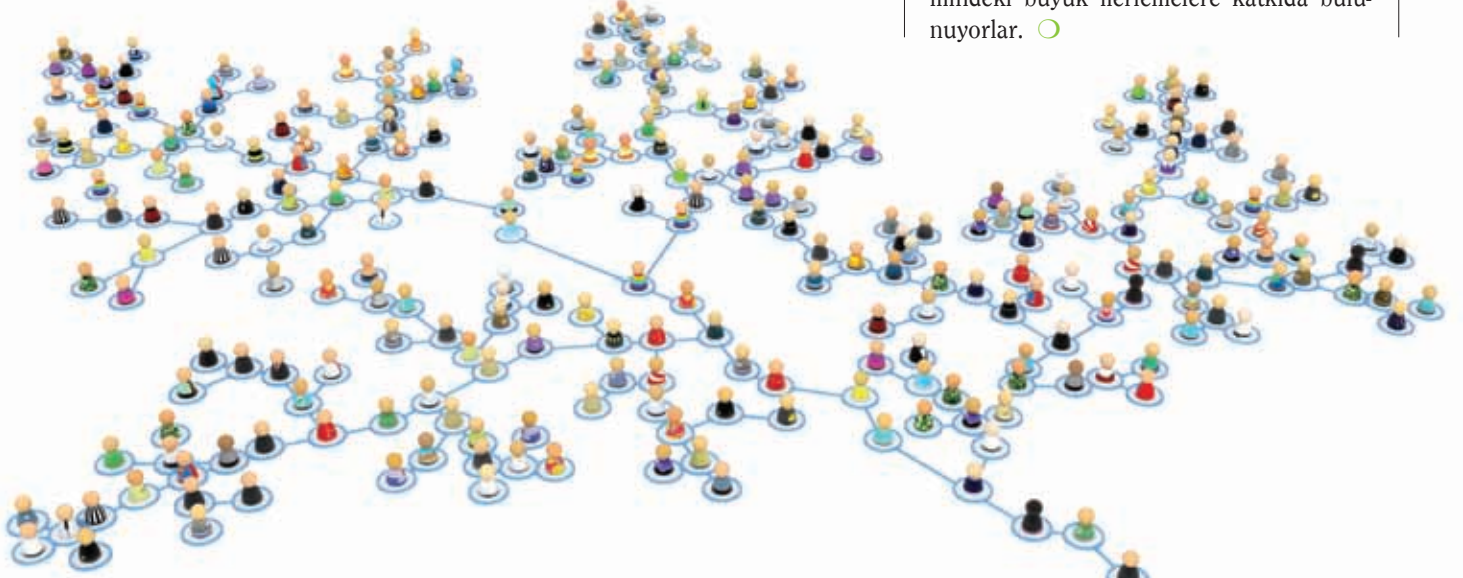
Unilever aynı zamanda, dışarıdaki potansiyel ortakları sürdürülebilirlik "istekleri" listesini gerçekleştirmesine yardımcı olmaya davet ettiği, **Açık İnovasyon (Open Innovation)** fikir sunma platformunu da yürütüyor (platform, aynı zamanda Anheuser-Busch'la da çalışan bir işbirliği platformu olan Yet2 tarafından işletiliyor). **Procter & Gamble** ise, sürdürülebilirlikle ilgili sorunları çözmek için, **"Connect + Develop" (Bağlan + Geliş)** adında, kendi açık inovasyon kaynak sitesine sahip. Ancak sunulan öneriler gizli tutulduğu için, her ikisinin de gerçek bir kitle kaynağı çalışması olarak görülüp görülemeyeceği tartışılır.

Unilever ve P&G, açık inovasyonu veya Crowdsourcing edilen fikirleri, iş dünyasındaki değişimin ve büyümenin unsurları olarak gören büyük şirketlerden sadece iki

tanesi. Market zinciri **Sainsbury** de bir süre önce, sürdürülebilirlik pazarlamasını geliştirmesine yardımcı olması için, **Tesco ve Marks & Spencer** gibi rakiplerinin de içinde olduğu 155 şirketten oluşan bir havuzdan Crowdsourcing fikirleri istediğini açıkladı. **IBM**, 2006 yılından beri **Açık İşbirliği 'Jam'** etkinliklerini yürütüyor. **Kickstarter** tarafından fonlanan, tasarım ve giysi üretimine yönelik işbirliği ağı **"Sew Love" (Sevgi Dik)**, kalabalıkların ve yeni gelişmekte olan eviçi üreticilerin (maker movement) gücünü kullanıyor.

Küratörlüğü yapılan kitle kaynağının başarısıyla ilgili belki de en heyecan verici örnekler, sağlık ve yaşam bilimleri alanlarında bulunuyor. **"Transparent Life Sciences"** (Şeffaf Yaşam Bilimleri), Crowdsourcing yöntemleri aracılığıyla, gelecek vaat eden ilaç bileşimleri geliştirerek ve çalışmalar tasarlayarak ilaç araştırmalarında açık inovasyon yoluyla iş yapan bir ilaç şirketi.

Pek çok zeki insan dünyanın en önemli tıbbi sorunlarını çözmek için online olarak işbirliği yapacaksa, bunu bir oyuna çevirmek elbette işe yarayabilir. **Fold.it** de tam olarak bunu yapıyor. **Washington Üniversitesi'nin Oyun Bilimi Merkezi (Center for Game Science)** ve Biyokimya Bölümü tarafından yürütülen ortak araştırma platformu Fold.it, protein yapısının analizi ve tasarımı hakkında fikir ve araştırma için kitle kaynağını kullanmak amacıyla bir oyun arayüzü kullanıyor. İnsanlar oyunda proteinleri en iyi şekilde katlamak için birbirleriyle yarışıyorlar ve böylece, **AIDS virüsünün yapısını anlamak** gibi, tıp bilimindeki büyük ilerlemelere katkıda bulunuyorlar. ○

KONFERANS 16 Nisan 2013 9:30 - 17:00

SÜRDÜRÜLEBİLİRLİĞİN BOYUTLARI

ERGEM ŞENYUVA [Günün Moderatörü]
Yesilist.com Kurucu Direktörü,
Climate Reality Project Türkiye Temsilcisi

Doç. Dr. AYŞEN ÇİRAVOĞLU
Yıldız Teknik Üniversitesi Öğretim Üyesi

CHRISTIAN STEINBERG
Geberit International Genel Müdürü

KRISTIAN KOREMAN
ZUS [Zones Urbaines Sensibles] Kurucu Direktörü

ÖZGÜR GÖK
Vaillant Satış ve Pazarlama Koordinatörü

Dr. RIZA KADILAR
Praxem International Türkiye Temsilcisi

ROBIN GOOD
IKONOS CEO, POP Campus Kurucusu,
MasterNewMedia Genel Yayın Yönetmeni

SIMONA MARINESCU
UNDP İstanbul Uluslararası Özel Sektör ve
Kalkınma Merkezi Direktörü

STELLAN FRYXELL
SymbioCity Kıdemli Danışmanı,
Tengbom Architects Ortağı

HEDİYE GÜVEN
Şarkıcı, Söz Yazarı

GÜNÜN MODERATÖRÜ

Ergem Şenyuva

09:30 - 10:00

Kayıt ve Kahvaltı

10:00 - 10:10

Açılış Konuşmaları

Doğan Hasol | Yapı-Endüstri Merkezi Yönetim Kurulu Başkanı
Haluk Sur | Çevre Dostu Yeşil Binalar Derneği (ÇEDBİK) ve
Urban Land Institute (ULI) Türkiye Başkanı
Erdoğan Bayraktar | T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanı*

10:10 - 10:50

Geçici/Kalıcı Şehirler Yapmak

Kristian Koreman

10:50 - 11:30

21. Yüzyıl Şirketleri İçin Sürdürülebilir İletişimin Geleceği

Robin Good

11:30 - 11:50

Hediye Güven ve Orkestrası

11:50 - 12:10

Kahve Arası

12:10 - 12:50

Moderatör Soruyor! "Sürdürülebilirleştirmediklerimizden misiniz?"

Christian Steinberg, Özgür Gök

12:50 - 14:00

Öğle Yemeği

14:00 - 14:40

Moderatör Soruyor! "Düşük Karbonlu Ekonomi ve Kalkınma Dönemi"

Simona Marinescu, Dr. Rıza Kadılar

14:40 - 15:20

Sürdürülebilir Bir Kent Modeli Yaklaşımı: "SymbioCity"

Stellan Fryxell

15:20 - 15:40

Hediye Güven ve Orkestrası

15:40 - 16:00

Kahve Arası

16:00 - 16:40

Moderatör Soruyor! "Bir Gün Ben de Tükenecek miyim?"

Doç. Dr. Ayşen Çiravoğlu

16:40 - 17:00

Müzik ve Kapanış

* Katılmaları halinde

Ana Sponsorlar

Sponsor

dyson airblade

Alt Sponsorlar

Destekleyen Kurumlar

YEM YAPI-ENDÜSTRİ MERKEZİ

Toprak Anaya Ne Anlatır Evlatları?

 Ahmet BÜKE

 Serhat FİLİZ

Hepimizin öyküsü var bu hayatta.

Çünkü hepimizin bir anası var. Kimisi onun kokusunu bile bilmiyor ya da eliyle toprağa vermiş. Hâlâ ona her gün sarılanlar, öfkelenenler de var. Ama ne olursa olsun hepimizin bir evveli var.

Evvelimizin de evveli, yani analarımızın da anası bu dünya galiba. Balçığından ve seherinden geldiğimiz, eğer bilenmiş bıçaklarımızdan yaşarsa yarınımızda da basacağımız toprak anamız var bizim.

22 Mart Dünya Günü'nde, memleketimizde toprak ananın evlatları onunla konuşsalar, nasıl dertleşirdi? Neler anlatırlardı acaba?

Nerede Bizim Komşular?

“Benim Adım Acer?” diyor.
“Büyük nenem koymuş. Kulağıma üflemiş. Çocuklarına yanık olsun, onları dizinin dibinde büyütsün, demiş. Biz çocuklarımıza yandık. Onları çok kavzadık. İnsan olanın içi harlı olur zaten.”
Sazlıpınar’da doğmuş.
“Doğdum ben. Sazlıpınar’da. Çatımız sazlandı. Altı üstü çamur sıvalı. Yazın serin, kışın kadındı. Hepsini Göl verdi bize. Ben gözü-mü açtım, Göl vardı. Hep bizdeydi. Su çektik, koyunların yünlerini akladık. Balık verdi. Dam verdi üstümüze. Şimdi seksen oldum ben. Neredeyse yirmi senedir yok. Gitti.”

Tuttum elinden yürüdük köyün dışına. Mısırlar yattı yatacak. Biçerler girmiş tarlalara. Başak tane-sinden ayrılıyor. Çekirgeler telaşla terk ediyor yuvalarını.

Bir kuruluğa varıyoruz. Hafif engin. On karış aşağıda tarla tapandan. Usulca iniyor yanımda. Gözleri pek görmüyor ama kokluyor havayı. Dikeliyor.

“Kible ne tarafta, de bakayım bana” diyor.

Elini tutup o yöne kaldırıyorum.

“İşte” diyor, “Te buralardan güne-ye, Süleyman Hacı’ya kadar suydu, sazlıktı, kuşluktu burası.

Ellerini çavlanda gibi çalkalıyor.

Hotamış Sazlıkları:

Konya Ovası’nın güney ucunda, sönmüş Karadağ volkanının kuzeyinde yer alan geniş bir tatlı su bataklığı idi. 1985 yılında yaklaşık 16 bin hektar olan sulak alan, 1990 yılında 8 bin hektara düştü. Şimdi tamamen kurumuş durumda. Yaban kuşları uğramaz oldular.

“Kuşlar gelir, kuşlar giderdi. Bizim bir çift turnamız vardı. Komşumuzdu onlar. Her sene gelirlerdi. Telli turna...”

Çöküyor. Dizleri yaşlı, elleri yaşlı, saçları yaşlı; gözleri hep yaşlı.

“Nereye gittiler oğulcuk? Yağmur yok, nemi yok, kokusu yok. Su kaçtı buralardan. Komşular gelmiyor. Kapımızda, bacamızdaydılar. Komşular yok. Telli turnalar yok.”

Biçerler iyice sarılmıştı sarı tarlalara. Bir şahin döndü üstümüzde. Döndü döndü, gitti o da.

Ah, Ölmez Ağacı, Ölmez Ağacı/ Nedir Bunun İlacı!

Gediz Nehri, dağlardan tepelere, oradan düze indiğinde Manisa Ovası kıpır kıpır kaynar, gönenir. Su gelir, hayat gelir toprağa onunla birlikte. Mavi yeşil sudan ekme-k gelir bütün ovaya.

Metin Abi’nin tarlası Gediz’in komşusu. Yatağın beş ayak üzerinde, tümsekte hafif. Ağırbaşlı salkım söğütlerin hemen ardında.

“Bu tarla dedemin dedesinden kalma bize. Ata yadigârı yani. Daha arkada bağımız da vardı. Sattı rahmetli babam. Atadan kalma zeytinlik yeter bize, dedi. Yetti de zamanında. Yağhaneye gidip gelmekten kara lastiklerim övünürdü benim.”

“Peki, şimdi nasıl?” diyorum.

“Gel anam, babam” diyor.

Zeytinlerin arasına giriyoruz. Yaşını unutmuş kadim kütükler var aralarında. Belki bir iki yüz senedir oradalar. Aralarda daha gençler var. Onlara göre yeniler bu dünyada. Ama nereden baksan 30-40 yıldır toprak anayla tanışlar.

Hemen anlaşılıyor, neşesi yok ağaçların. Çoğunun dalları alttan kurumaya başlamış. Yaprakları seyrelmiş. Ata yadigârı zeytinlik elden gidiyor sanki?

Gediz Nehri:

Anadolu'dan Ege Denizi'ne dökülen ikinci büyük nehirdir. Eğriğöz ve Şaphane dağlarından doğan Gediz, Kütahya, Uşak, Manisa ve İzmir illerinin topraklarından geçerek 401 kilometre yol alır ve Ege Denizi'ne dökülür. Kaynağında pırlı pırlı çağlayan Gediz, Foça tepeleri arasından Ege Denizi'ne kavuşurken tahammül edilemeyecek bir kirlilikte akar. Her türlü tarımsal, endüstriyel ve evsel atığın karıştığı Ege'nin bu can suyunu kurtarmaya yönelik çok sayıda plan ve girişim nihai bir sonuç vermemiştir. Gediz hâlâ elleri yüzünde ve hüzünle akıyor.

“Ne oldu?” diyorum. “Hastalık mı geldi yoksa?”

Yere çömeliyor. Toprağı avuçlu-
yor. Ufaliyor. Bakıyor uzun uzun.

“Biz zeytini sularız. Öyle gördük dedemden. Zeytin su istemez der bazıları. Zeytin su ister. Yeterince sularsan var yılı, yok yılı hikâyesi de azalır. Belli bir verim tutturursun. O kendini korur.”

Kalkıyor. Yürümeye başlıyoruz tarlada.

“Eskiden yağmur sularını biriktirirdik ufakça bir kuyuda. Zaten yağış da iyi olurdu. Kısım kısım sularlık birikmiş suyla. Önce orası dindi.”

“Neden?”

“Neden olacak. Yazlar çok kurak gelmeye başladı. Su hemen çekildi. Sonra biraz daha beriye kuyu çaktık. Birkaç sene sonra su gelmemeye başladı.”

“Nereye gitti su?”

“Daha derine indi. Hem yağmurlar azalınca herkes kuyulara yüklendi çünkü. Su derine kaçtıkça baktık olmayacak, o zaman mecbur kaldık Gediz'e boru çektik. Oradan aldık suyu.”

“Gediz'in suyu da mı bitti yoksa?”
Yüzüme baktı. Güldü.

“Biter mi, bitmedi tabii. Ama gel bir gör nasıl suya mecbur kaldık biz.”

Tarladan Gediz'in yatağına doğru indik. Isırgan deryasının hemen ardında akıyor Gediz. Ama nasıl akıyor? Ağır bir koku etrafta. Kıyıda tarımsal ilaç kutuları, pet şişeler. Rengi neredeyse yeşilden kahverengiye dönmüş su taşlara çarptıkça köpürüyor.

“Yazın sıcaklığında su azaldıkça artık dayanılmaz oluyor burası.”

“Bu su mu gidiyor zeytinlere?”

“Sadece bizim zeytine değil ki, yatak boyunca bütün tarlalar, bağlar, meyvelikler bu suyu içeriyor işte.”

Geriye dönüyoruz.

“Ben zeytinlerimden utanıyorum. Onlar benden mahcup oluyorlar. Ama nedir bunun çaresi?”

Gediz buradan kıvrıla kıvrıla gidecek. En son Foça tepelerini görecek, oradan denize dökülecek çaresiz.

Balıklara Fısıldayanların Vedası

Soner ve Alper ikiz kardeşler. Yusufeli'nde doğdular. Annesi sancılanınca Orman İdaresi'nin jipiyle zor bela Artvin'e yetiştirdi babaları. Mandalına çiçekleri aç-

yordu o günlerde.

Soner ve Alper büyüdüklerinde de mandalinaya bayıldılar. Hele de akça nenelerinin yaptığı reçellere. Çoruh Nehri'nin hemen yanındaki tarlalarından koşturup fıstık ve sandal ağaçlarını geçtiler. Sonra kendilerini Çoruh'un soğuk sularına bırakmayı hep çok sevdi. İki kardeşin babası iyi balıkçıydı. Serpmede üstüne yoktu köyde. Hep beraber Çoruh'a inerlerdi. Bir taşın üzerine çıkar, nehri tarar, belki de hislerinin yardımıyla etekleri kurşunlu ağı en doğru noktaya atardı.

Soner ve Alper daha ilkokula başlamadan balıkların isimlerini öğrendiler. Daha saymayı bilmeden balıkları saymayı bildiler.

"Bak bu dağalası, bu da Karadeniz alabalığı. Sivriburun, siraz, karabalık, sarıbalık, sazan. Aha işte bu da yayın."

İki kardeş daha küçük balıkları elleriyle de yakalamayı öğrenmiş.

"Sığa gideriz" diyor Soner.

"Alper cam gibi görüyor suyun altını. O işaret ediyor. Ben usul usul balığı taşların arasına, kıyıya süpürürüm."

"Sonra ikimiz bir sıkıştırırız" diyor Alper.

"En lezzetli balık ellerimizle yakaladığımız balık. Annem öyle diyor. Onları ayrı koyuyor kiremitte."

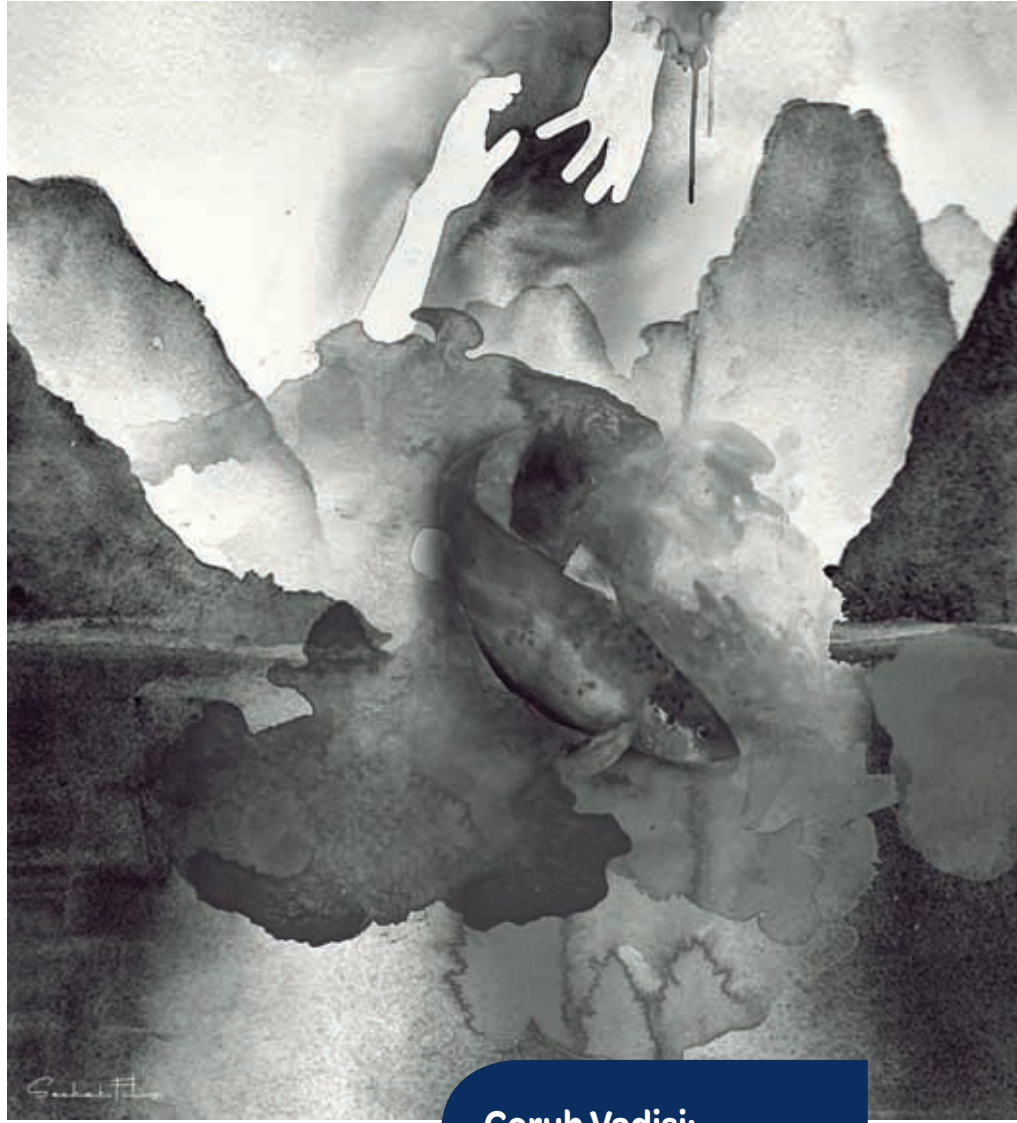
Soner ve Alper bu yıl liseyi bitiyorlar. Balıkta uzman, mandalina ve zeytin bahçesinde canavarlar. Ama onların hüznü de büyük arttı.

"Baraj yapılıyor buraya. Köy göçüyor" diyor Soner.

"Köy dediğin üç beş eski ev değil ki. Su her şeyi alıyor bizden. Zeytinliği dedem dikmiş. O gidiyor. Mandalina bahçesi. Nenemin reçelleri."

"Babamın balıklarını saymıyor sun" diyor Alper.

"Babam konuşur onlarla. Beşini tutarsa üçünü salar. Seneye gö-

Çoruh Vadisi:

Artvin'in ilçesi Yusufeli, sahip olduğu Akdeniz ekosistemi ile benzersiz bir coğrafya. Çoruh'un gümüş sularının aktığı vadi boyunca, zeytin, sandal, fıstık çamı, mandalina, portakal ve birçok Akdeniz bitkisi yetişiyor. Bu bölgeye özgü kuş, kelebek ve balık türleri de çok kıymetli. Bu çok özel alan Çoruh Nehri boyunca kurulan ve kurulacak olan barajlarla giderek yok oluyor. Dünyanın en yüksek kaya dolgu barajlarından biri olacak 270 metre yüksekliğindeki Yusufeli Barajı ile bu eşsiz ekosisteme veda etmek üzereyiz.

rüşürüz, der. Yukarıda, burunun oralarında daha iyi kayalar var, gidi oraya yumurtlayın, der. Kar gelecek yakında, hadi yaşadınız, diye güler onlara."

Baraj çaresiz yükselecek. Su tutacak buraları. Zeytinleri, sandalları, mandalinaları yutacak. Köy göçecek. Çocukların yürür yürümez isimlerini saymaya başladıkları balıklar bir daha görülmeyecek. Sonra balık çiftlikleri kurulacak belki. Aynı boyda, standart yemle büyümüş yarı plastik balıklar büyüyecek orada. Ama hiçbirisine kimse fışıldamayacak "Kar geliyor" diye. ○

Verimliliğin Yolu Temiz Üretimden Geçiyor

21. yüzyılda, çevresel etkilerini dikkate almayan bir kalkınma mümkün değil. Gerçek bir sanayi verimliliği ise sadece temiz üretim çalışmalarıyla mümkün görünüyor. Türkiye kamu politikaları da bu konuda yavaş yavaş hareketlenmeye başladı. EKOIQ olarak, bu alandaki gelişmeleri, T.C. Bilim Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Verimlilik Genel Müdürlüğü Genel Müdürü Anıl Yılmaz'a sorduk...

 Emrah KURUM

Verimlilik Genel Müdürlüğü'nün (VGM) görev ve faaliyetleri hakkında kısaca bilgi verir misiniz?

VGM; "ekonominin verimlilik esaslarına uygun olarak gelişmesine yönelik olarak verimlilik politika ve stratejileri hazırlamak, sanayi işletmelerinin verimliliğini artırmak, geliştirmek ve temiz üretim projelerini desteklemek amacıyla" görevlerini aşağıdaki dört temel faaliyet alanında yerine getiriyor.

Verimlilik araştırmaları yapmak, verimlilik politika ve stratejilerini hazırlamak, uygulanmasını izlemek ve sonuçlarını değerlendirmek;

Verimliliği artırma ve geliştirme yolunda işletmelere destekleyici teknik yardımlar sağlamak, danışmanlık ve eğitim hizmetleri vermek ve verimlilik bilincinin yaygınlaşmasını sağlamak;

İzleme, ölçme ve değerlendirme çalışmalarını yapmak;

Verimlilik artırma program ve projelerini, teşvik ve koordine etmek.

VGM olarak temiz üretim konusunun yaygınlaştırılması için ne gibi çalışmalar yapıyorsunuz?

VGM bünyesinde temiz üretim ile ilgili hazırlık ve planlama çalışmaları,

tüm daire başkanlıklarından uzmanların da yer aldığı Temiz Üretim Çalışma Grubu tarafından 2011 yılı Kasım ayından bu yana yürütülüyor. Bu kapsamda tanımlanan temiz üretim faaliyetleri ile ilgili görevleri yerine getirmek üzere geçtiğimiz dönemde, ilgili taraflarla paydaş görüşmeleri gerçekleştirildi ve insan kaynağı kapasitesinin geliştirilmesi amacıyla çeşitli eğitim, bilinçlendirme vb etkinlikler düzenlendi. Ayrıca konu ile ilgili mevzuat incelendi; konuyla ilgili Türkiye'deki mevcut durum ortaya konuldu ve kurulması planlanan Temiz Üretim Merkezi'ne

(TÜM) ilişkin hazırlık çalışmaları yürütüldü.

Verimlilik Genel Müdürlüğü olarak Danışmanlık ve Eğitim Hizmetleri de veriyorsunuz...

VGM; ülke ekonomisinin verimlilik ilkeleri doğrultusunda gelişmesine katkıda bulunmak için, genel olarak “**Verimlilik Danışmanlığı**” olarak isimlendirilen hizmetleriyle, kurum ve kuruluşlara verimlilik sorunlarının teşhis edilmesi, uygulanabilir çözüm önerilerinin geliştirilmesi ve verimliliği artırıcı teknik ve yaklaşımların uygulanması konularında hizmet veriyor. Verimlilik Danışmanlığı olarak isimlendirilen danışmanlık hizmetleri arasında “**Organizasyonel Yeniden Yapılanma**”, “**Bireysel Performans Yönetim Sistemi**”, “**Süreç İyileştirme**”, “**İş Etüdü**” vb. konuları yer alıyor.

Genel Müdürlüğümüz tarafından sunulan eğitim hizmetleriyle, ilgililere bir yandan verimlilik ve temiz üretim konusunda pratik bilgilerin sunulması; diğer yandan da ekonomik kalkınma sürecinin hızlandırılmasına katkıda bulunabilecek türden verimliliği artırıcı teknik ve yaklaşımların tanıtılması amaçlanıyor. Kurum ve kuruluşlarda verimlilik artırma tekniklerinin benimsenmesi ve uygulanması amacıyla, somut bilgi ve becerilerin kazandırılmasına yönelik, genel katılıma açık eğitim programları düzenleniyor. Verimlilik Yönetimi, Eko-Verimlilik-Temiz Üretim, Sistem Geliştirme ve Üretim Yönetimi alanlarında yer alan birçok konuda eğitimler veriliyor. VGM'den Danışmanlık ve Eğitim hizmeti almak için işletmelerin kurumumuza yazılı olarak başvuruda bulunması gerekiyor.

Temiz üretim alanında Türkiye'deki mevcut durumun tespit edilmesine yönelik çalışmalarınız olduğunu

Verimlilik Genel Müdürlüğü ve Hacettepe Üniversitesi işbirliğiyle 10 Nisan'da Sürdürülebilir Üretim Sempozyumu düzenleniyor.

biliyoruz. Bu konuda Türkiye'nin mevcut durumu nedir?

Türkiye'de temiz üretim alanındaki mevcut kapasitenin ortaya konması ve farkındalık durumunun analizini yapmak üzere, “**Türkiye'de Temiz Üretim Alanında Yürütülen Çalışmalar**” hakkında bir mevcut durum analizi raporu hazırlandı. Söz konusu rapor; temiz üretim/eko-verimlilik alanında mevzuat ve strateji belgelerinin neler içerdiğini, kurum ve kuruluşların faaliyetlerini, sağladıkları finansal destekleri, Türkiye'de temiz üretim ve ilgili alanlarda gerçekleştirilen akademik çalışmaları ve VGM tarafından gerçekleştirilen paydaş görüşmelerini kapsıyor. Rapor bunun yanı sıra, temiz üretim konusundaki farkındalık düzeyinin, mevzuatın, proje ve teşviklerin, insan kaynağının ve kurumlar arası işbirliği ile koordinasyonun yetersiz olduğu sonucunu ortaya koyuyor.

Temiz üretim/eko-verimlilik alanında Türkiye'deki mevcut duruma ve ülkemizin bu alandaki önceliklerine ilişkin görüş ve değerlendirmeleri derlemek üzere hazırlanan “Temiz Üretim/Eko-verimlilik Paydaş Anketi” kapsamında katılımcıların yüzde 90'ından fazlası temiz üretim uygula-

Ulusal Eko-Verimlilik Programı Geliyor

Bakanlığımız; kaynakların verimli kullanılması ve çevreyle uyumlu üretim prensipleri doğrultusunda, sanayide temiz üretim/eko-verimlilik programlarının uygulanmasına katkıda bulunmak amacıyla “Eko-Verimlilik Programı”nı oluşturdu. VGM tarafından yürütülecek olan bu program kapsamında ilk olarak işletmelerin bilinç düzeyini artırmak ve Temiz Üretim/Eko-Verimlilik konusunda ülkemizdeki insan kaynağını ve kapasitesini geliştirmek amacıyla faaliyetler tasarlandı. İlerleyen yıllarda program faaliyetleri ve oluşturulacak bilgi birikimiyle işletmelerin bu alandaki projelerine teknik ve finansal destek sağlama ve uzun vadede bu alandaki ulusal politikalara yön verme gibi boyutların da eklenerek program geliştirilmesi öngörülmüyor. Bu programın genel amacı, “Türk Sanayisinin Sürdürülebilir Büyümesine ve Uluslararası Rekabet Gücünün Artırılmasına Katkı Sağlayacak Temiz Üretim/Eko-Verimlilik Uygulamalarının Yaygınlaştırılması”dır. Bu kapsamda programın öncelik eksenleri;

- Temiz üretim/eko-verimlilik alanında ülke genelinde;
- Bilinç ve işbirliği düzeyini artırmak
- İnsan kaynağını ve kurumsal kapasiteyi geliştirmek
- İşletmelere teknik destek sağlamak
- İşletmelere finansal destek ve teşvikler sağlamaktır.

Program ilk aşamada 2013-2017 döneminde uygulanacak olup, bu dönem içerisinde 2013 yılı için, programın öncelik eksenlerinden ilk ikisi olan “bilinç artırma” ve “kapasite geliştirme” faaliyetlerine ilişkin eylemlere ağırlık veriliyor. Programın 2013 sonrası vizyonu, Türk sanayisinin sürdürülebilir bir yapıya dönüştürülmesine hizmet edecek politika, mevzuat ve strateji araçlarını entegre edebilecek bir kapsama kavuşturulması olacak.

malarının yaygınlaştırılmasında kamu örgütlenmesinin öncelikli rol oynaması gerektiğini belirtmişler. Benzer şekilde katılımcıların yüzde 88'i, kamu çatısı altında bir Temiz Üretim Merkezi'nin kurulması gerektiğine yönelik bildirimde bulunmuşlar.

VGM tarafından temiz üretime ilişkin olarak yapılması planlanan sektörel önceliklendirme çalışması kapsamında, bu konudaki mevcut çalışmalar sektörel öncelik açısından incelendi. VGM tarafından gıda ürünleri imalatı, tekstil ürünleri imalatı, kimyasalların ve kimyasal ürünlerin imalatı, ana metal sanayi ve otomotiv sanayi (motorlu kara taşıtı, treyler ve yarı treyler imalatı) olarak belirlenen sektörlerde gerek sektörel gerekse bölgesel ölçekte; kaynak verimliliği ve atık yoğunluğuna ilişkin mevcut durumu saptamak ve kaynak verimliliğinin artırılması, atık yoğunluğunun düşürülmesi için ihtiyaçları belirlemeyi amaçlayan "Temiz Üretim Mevcut Durum ve İhtiyaç Analizi Araştırma Projesi" başlatılmış olup hali hazırda devam etmektedir.

Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın yayınlamış olduğu 2013-2017 Stratejik Planı'na göre "Temiz Üretim Merkezi" kurulacağı belirtiliyor. Bu alandaki çalışmalar ne durumda?

Temiz Üretim Merkezi kurulmasına yönelik olarak; VGM tarafından gerçekleştirilen kurumsal kapasite geliştirme, mevzuat inceleme, mevcut durum analizi, sektörel önceliklendirme gibi faaliyetlerin yanı sıra, kurulması planlanan merkeze ilişkin alternatifleri oluşturmak amacıyla bir çalışma gerçekleştirildi. Bu kapsamda; Ulusal Temiz Üretim Merkezlerinin kurulmasına yönelik farklı olası yapılanma modelleri araştırıldı, geliştirilen alternatifler bazında yapılması gereken yasal düzenlemeler, kısıtlar, avantajlar belirlendi; bunların derlendiği "Temiz

Temiz Üretim Portalı Kuruldu

VGM, işletmelerin temiz üretim konusundaki bilincini artırmak, bilgi paylaşımında bulunmak ve işbirliği ağları oluşturabilmek amacıyla temiz üretim portalını hayata geçirdi. Bu portalda Genel Müdürlük tarafından yürütülen ve yürütülecek olan faaliyetlerin duyurulmasını sağlamanın yanında, bu alana ilişkin doğrudan ya da dolaylı olarak ilgili mevzuata ilişkin bilgiler, temiz üretim ve çevre alanındaki destek ve teşviklerin tanıtılması ve duyurulması, iyi uygulama örneklerinin paylaşılmasına yönelik alanlar yer alıyor. www.temizuretim.gov.tr

Üretim Merkezinin Kurulmasına İlişkin Alternatifler" adlı bir rapor hazırlandı. Bu rapor doğrultusunda Merkezin kurulmasına ilişkin çalışmalar sürdürülüyor.

VGM olarak yaptığınız çalışmalar EKOIQ olarak yakından takip ediyoruz. Bu çalışmalar çevre açısından gerçekten ümit verici. Sürdürülebilir iş modellerine geçişte Türkiye'nin dönüşümünü nasıl görüyorsunuz? VGM olarak ilerideki aşamada bu süreci hızlandırmak için planlarınız nelerdir?

Son yıllardaki küresel ekonomik

ve çevresel krizler, sürdürülebilir endüstriyel sistemlere geçme konusunda hükümetleri harekete geçirmiş durumda. Bu süreçte su ve enerji gibi doğal kaynakların etkin kullanımını ve atık oluşumunu en aza indirmeyi amaçlayan temiz üretim uygulamaları tüm dünyada giderek yaygınlaşıyor. Temiz üretim (eko-verimlilik), işletmelerde kaynak ve enerji kullanımını en aza indirmeyi ve kirliliğin kaynağında önlenmesini sağlıyor. Böylece temiz üretim; çevreye duyarlı olduğu kadar ekonomik açıdan da önemli getiri sağlama potansiyeli olan bir yaklaşım olarak ön plana çıkıyor. Temiz üretim uygulamaları, hızla gelişen ve rekabet koşulları giderek zorlaşan sanayinin; rekabet gücü yüksek bir endüstri olma yolunda, kaynakları en etkin şekilde kullanarak çevresel ve ekonomik kazanç sağlaması açısından önemli bir rol oynuyor. Özellikle Türkiye gibi hızlı büyüyen ülkeler, endüstriyel çıktı başına malzeme, enerji ve kirlilik yoğunluklarını azaltmak için önemli potansiyele sahip. Özellikle Türk sanayinde oldukça önemli bir yere sahip olan **KOBİ'lerde gerçekleştirilecek temiz üretim çalışmaları**, sürdürülebilir kalkınmanın amaçları arasında yer alan ekonomik kalkınma ve çevresel gelişme sağlama sürecine önemli katkı sağlayacak. Bakanlığımızca yürütülen pilot projeler; temiz üretim yaklaşımının verimlilik ve sürdürülebilirlik açısından önemli kazanımlar sağladığını doğruluyor. Ayrıca bu tip projelerin çok kısa sürelerde kendisini amorti ettiğini de görmekteyiz. Bu tespitler paralelinde, ülkemizde de kaynakların daha verimli kullanılması ve çevreyle uyumlu üretim prensipleri gereği olarak, sanayide eko-verimliliğin hayata geçirilmesi için ulusal bir Temiz Üretim Merkezi kurmak, Bakanlığımızın yeni yapılanması çerçevesinde öncelikli hedeflerimiz arasında. ○

%100 Yenilenebilir Enerji MÜMKÜN

IRENEC 2013
3. ULUSLARARASI %100 YENİLENEBİLİR
ENERJİ KONFERANSI

27-29 Haziran 2013

T.C. Maltepe Belediyesi
Türkan Saylan Kültür Merkezi

Avrupa Yenilenebilir Enerji Birliğinin Türkiye Bölümü **EUROSOLAR Türkiye**, Birliğin vizyonu doğrultusunda %100 yenilenebilir enerjilere dönüşümün teknik, ekonomik, siyasi boyutlarının ve sanayide, mimaride, ulaşımda ve eğitimde hayata geçme yollarının tartışılacağı uluslararası bir platform yaratmak için her yıl, **IRENEC Uluslararası %100 Yenilenebilir Enerji Konferansları** düzenlemektedir.

Mevcut enerji ağını gelecekte tümüyle %100 Yenilenebilir Enerjilere dönüştürme küresel hedefi, IRENEC2012 Konferansının sonuçlarının ortaya koyduğu yolları da takip ederek IRENEC 2013'ün konularının ana teması olmuştur.

KONFERANS BAŞLIKLARI

%100 Geçiş: İnşa Edilmiş Çevre

- Sıfır enerji ve binalarda enerji verimliliği, sıfır karbon şehirler.
- Sıfır atık planı.
- Sürdürülebilir mimari ve tasarım.
- Yenilenebilir enerji ile bölgesel ısıtmanın ekonomisi.
- Küresel en iyi uygulamalar.

Yenilenebilir Enerji'den Güç ve Isı Üretimi (Rüzgar, Güneş, Jeotermal, Biyokütle, vb.)

- Yenilenebilir kaynaklardan elektrik ve proses ısı üretimi.
- Dağıtılmış üretim – merkezi üretim.

Güç Şebekesi

- Yenilenebilir enerjinin depolanması, şebeke bağlantıları, akıllı şebekeler ve enerji yönetimi.
- Akıllı şebeke standardizasyonu, hükümet politikası ve arazi düzenleme.
- Talep tarafı yönetimi.
- Akıllı şebekede en iyi uygulamalar.

Yenilenebilir Enerjiye %100 Geçiş, Enerji Son Kullanım Verimliliği

- Enerji yoğun süreçlerde verimlilik.
- Endüstride enerji verimliliği.
- İnşa edilmiş çevrede enerji verimliliği.

Ulaşım

- Yenilenebilir enerji ve sürdürülebilir kent ulaşımı planlamasında enerji nihai kullanım verimliliği yaklaşımları.
- Mobilite yönetimi, akıllı ulaşım sistemleri.
- EA (elektrikli araç) ve HA (hiç araç içermeyen çözümler).
- En iyi uygulamalar.

Yerel Yönetim, Enerji Üretiminde Yerel Mülkiyet Modelleri

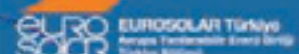
- Çevrenin korunmasında yerel idarelerin yetki ve sorumlulukları.
- Enerji üretimi: yerel yönetimlerin ve özel girişimlerin hakları.
- Toplumun gücü: enerji sektöründe değişim?
- Yenilenebilir enerji üretiminin yerel mülkiyeti ile ilgili en iyi uygulamalar.

ENERJİSA

STFA

İyi Huylu Nükleer Jeotermal

Jeotermal kabaca toprağın sıcaklığı anlamına geliyor. Tıpkı güneş ve rüzgar gibi jeotermal de aslında kadim bir enerji kaynağı. Üstelik hem termik santrallara hem de nükleer santrallara kıyasla bünyesinde birçok avantaj barındırıyor. Ancak Türkiye bu alanda 2 bin megawatt (mw) elektrik üretim kapasitesine sahipken sadece 94 mw'lik kurulu güce sahip. İyi haber ise 2013'te elektrik üretiminde kullanılan jeotermal gücün 550 mw'ye çıkması hedefleniyor. Bizler de EKOIQ olarak hem kapasitemizi, hem de geleceğe dair yatırım planlarını göz önünde bulundurarak jeotermal enerjiyi mercek altına almaya karar verdik.

 Balkan TALU

Güneş, rüzgâr, jeotermal... Hepsinin ortak özelliği alternatif enerji tamlamasıyla listelenen kaynaklar arasında yer alıyor olmaları. Bu kaynaklardan rüzgâr ve güneş epey bir süre “verimli değil, enerji ihtiyacını karşılamaz” diyerek marjinalize edildi. Halbuki güneş enerjisinden konutlarda yararlanmayı ilk **Sokrates** akıl etmişti. Rüzgâr enerjisinin atası olan yeldeğirmenlerinin geçmişi ise milattan öncesine, **Hammurabi** dönemine kadar uzanıyor. Jeotermal için de durum farklı değil. Roma döneminden bu yana, topra-

ğın derinliklerinden kopup gelen sıcak suların, hamam ve benzeri yapılarla ısıtma amaçlı kullanıldığını biliyoruz. Garip olan, bu kadar eski kullanıma sahip bir doğal enerji kaynağının, bu kadar uzun bir süre atıl kalması...

Jeotermal, kabaca toprağın sıcaklığı anlamına geliyor. Bugün yerka- buğunun yaklaşık 6500 km aşağı- sına inip çekirdeğe ulaştığımızda 5500 derece sıcaklıkla karşılaşacağımızı biliyoruz. Güneşin yüzeyindeki sıcaklık da aşağı yukarı aynı dersek merakımızı anlatmış oluruz herhalde.

Dünyanın sıcak su pompalanarak kurulan ilk bölgesel ısıtma sistemi 1892 yılında ABD Idaho'da kurulmuş. İlk jeotermal enerji santrali ise 1904 yılında İtalya Larderello'da inşa edilmiş. Jeotermal santraller dışarıya karbon değil, yoğun buhar salıyorlar. Termik santrallardan çok daha az yer kaplıyorlar ve termik santraller yüzde 65-70 kapasiteyle elektrik üretirken jeotermalde bu kapasite yüzde 90'lara kadar çıkabiliyor.

Jeotermal santraller klasik buhar türbinleriyle aynı mantıkla çalışıyor. Aradaki fark buhar elde etmek için suyun magma tabakasından alınan enerjiyle ısıtılıyor oluşu. Jeotermal enerjide üç farklı santral tasarımı var. İlk sistem olan **kuru buhar (dry steam power plant)** sistemlerinde su 150 dereceye kadar ısıtıldıktan sonra elde edilen buharla türbinler döndürülüyor. İkinci tip sant-

ral olan **şok buharı sistemlerinde (flash steam power plant)** yüksek basınç altındaki 180 derece sıcaklığındaki suyu düşük basınçlı tanklara doldurarak yapılan şoklama sayesinde elde edilen buhar kullanılıyor. Kaynaklar, şu anda dünyada en çok şoklama santrallerinin kullanıldığını söylüyor. Üçüncü ve son teknoloji ise ikili döngüsel sistem (binary cycle power plant) olarak anılıyor. En güncel teknoloji olarak bilinen ikili sistemlerde suyun 57 derece olması yeterli olabiliyor. Yeni kurulan jeotermal santraller ise genellikle ikili sistemler olarak inşa ediliyor.

İyi Huylu Nükleer: Jeotermal Enerji

Guardian gazetesinin çevre blogu yazarı **Damien Carrington**, jeotermal enerjiyi nükleer enerjinin yumuşak huylu kardeşi olarak tanımlıyor. Carrington'a göre jeotermal enerji, nükleer enerjinin bütün avantajlarına sahip ama risklerinden de muaf. Nasılına gelirsek, her iki santral tipinin çalışma prensibinde de radyoaktif elementlerin parçalanmasıyla elde edilen ısı kullanılıyor. Jeotermaldeki fark parçalanmanın daha doğal ortamda, yerkabuğunun mantosunda bulunan ısı kullanılarak ya-

Kırşehir'de Jeotermal İle Kurutma

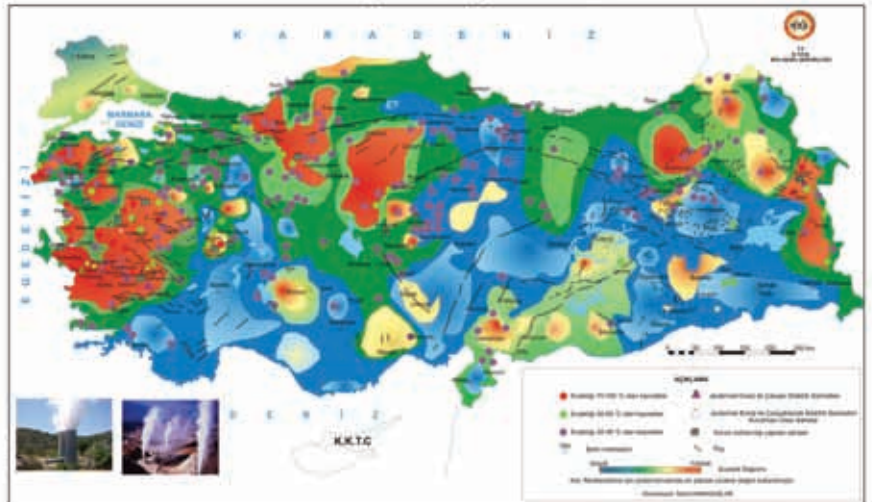
JKBB'nin başkanlığını yürüten Kırşehir Belediyesi, jeotermal enerji kullanımında özgün bir projeye imza attı. Kırşehir Belediyesi, Kırşehir İl Özel İdaresi'yle ortak olarak Karakurt Beldesi, Karalar Köyü'nde bir jeotermal enerji ile meyve sebze kurutma tesisi kurdu.

Yaklaşık 378 bin TL'lik bir bütçeye sahip projenin maliyetinin yüzde 90'ı **Ahiler Kalkınma Ajansı'nın** Kırsal Kalkınma Mali Destek Programı tarafından hibe edildi. Geri kalan paranın yüzde 10'u ise Kırşehir Belediyesi ve Kırşehir İl Özel İdaresi tarafından karşılandı.

2012 yılında faaliyete geçen tesis sayesinde bölgede yeni istihdam olanaklarının sağlanması, yeni pazar alanlarının oluşturulması ve jeotermal enerjinin tarımsal üretimde de kullanılması hedefleniyor.

Jeotermal Kaynaklar ve Uygulama Haritası

pıldığı için ortaya radyoaktif, tehlikeli atık çıkmıyor. Nükleer enerjide ise bildiğimiz üzere dışarıdan daha fazla müdahale var. İlk önce itinayla radyoaktif madenler toplanıyor. Sonra bunlar yoğunlaştırılıyor. Bu işlem sürecinin kendisi ve sonucunda oluşan atık ise hepimizi kara kara düşündürüyor.

Şu anda dünyanın en büyük jeotermal elektrik santrali Meksika'da bulunuyor. İlk kısımlarının inşaatı 1973 yılında bitmiş olan **Cerro Prieto** santralının kapasitesi 720 megawatt (mw). Beş kısımdan oluşan santralin kapasitesinin 820 mw'ye çıkarılması hedefleniyor. **Uluslararası Jeotermal Kurumu (International Geothermal Association) IGA'nın** 2010 yılı verilerine göre dünyada en fazla jeotermal kurulu gücü ABD'de bulunuyor. 3086 (mw) kurulu güce sahip olan ABD'yi 1904 mw ile Filipinler takip ediyor. IGA'nın 25 ülkeli listesinde Türkiye 94 mw ile 12. sırada yer alıyor. Türkiye'nin ulusal enerji üretiminde jeotermalin payı ise sadece binde 3.

Jeotermal deyince bahsedilmesi gereken ülkelerden biri de hiç kuşkusuz İzlanda. Volkanik bir bölgede bulunan İzlanda'nın konut ısıtma ihtiyacının yüzde 87'si jeotermalden sağlanıyor. Enerji ihtiyacının ise yüzde 26'sı jeotermal santrallerden tedarik ediliyor. İzlanda'da fosil yakıta dayalı santral oranı ise binde 1. Bunların dışında İzlanda'da elektrik ihtiyacının yüzde 73'ü de hidroelektrikten temin ediliyor. Bu bilgiler ışığında, küçücük bir yüzölçümüne sahip İzlanda'nın IGA listesinde yedinci sırayı kapması ise tabii ki şaşırtıcı değil..

Hedef 550 Megawatt

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'na bağlı faaliyet yürüten **Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü (YEGM)** verilerine göre Türkiye'de toplam jeotermal elekt-

Zorlu Enerji Grubu'ndan Jeotermal Açılımı

Türkiye'nin en büyük ve ilk kombine jeotermal çevrim santrali olacak 80 mw gücündeki Kızıldere II Jeotermal Santrali, Zorlu Enerji Grubu tarafından inşa ediliyor. Denizli'nin Sarayköy ilçesinde bulunan Kızıldere, elektrik üretimine uygun ilk keşfedilen ve potansiyeli en geniş jeotermal sahası olma özelliğini taşıyor. İnşaat süreci devam eden 600 milyon kWh (kilowatt/saat) elektrik üretim kapasitesine sahip santralin 2013 yılının son aylarında tamamlanması planlanıyor. Tamamlandığında dünyanın sayılı büyük jeotermal santralleri arasına girecek olan Kızıldere projesi kapsamında, 2500 konut ve 500 dönüm sera ısıtması gerçekleştirilecek. Zorlu, Kızıldere bölgesinin yanı sıra, Alaşehir-

Manisa ve Simav- Kütahya bölgelerinde de yeni jeotermal yatırımları planlıyor. Alaşehir'deki sahada ilk aşamada 30 mw kapasiteye sahip bir jeotermal santrali kurulacak. 2010 yılından bu yana devam eden sondaj çalışmalarının 2014 yılında tamamlanması öngörülüyor. Yeni yılla birlikte Zorlu Enerji Simav sahasında da jeofizik çalışmalara başlayacağını duyurdu. Simav'da yapılacak bu çalışmalar neticesinde enerji üretimi için en uygun bölgeler saptanacak ve sondaj yapılacak yerler belirlenecek. Araştırmalar sonucu elde edilen veriler öngörülen sonuçları doğrularsa, Zorlu Enerji, ilk aşamada 20 MW kapasiteli bir santralin inşasına 2013 yılında başlamayı hedefliyor.

rik kapasitesi 2 bin mw'ye kadar çıkıyor. Türkiye'nin ısıtma amaçlı kullanabileceği jeotermal kapasitesi ise 31.500 mw olarak geçiyor. Yenilenebilir Enerji Genel Müdürlüğü sitesinde yer alan verilere göre şu anda jeotermal enerjide elektrik üretme amacıyla kurulmuş güç toplamı 93 mw, ısıtma amaçlı kullanılan toplam güç ise 4 bin mw civarında. İleride kullanılacak 1000 mw'lik elektrik kapasitesiyle 3 milyon konutun enerji ihtiyacının sağlanarak, buradan 800 milyon dolar gelir elde edilebileceği söyleniyor. Isıtma ve soğutmada ise 500 bin konutun ısıtma ihtiyacı karşılanarak 1 milyar m³'lük doğalgaz ithalinin önlenebi-

leceği, bu şekilde 400 milyon dolarlık döviz tasarrufu yapılabileceği öngörülüyor.

Devlet Planlama Teşkilatı'nın (DPT) 9. Plan dönemindeki projeksiyona göz attığımızda da, 2013'e yönelik jeotermal kaynaklı elektrik üretiminin 550 mw olması hedefleniyor. Bu hedefi gerçekleştirmek için de yaklaşık 1 milyar dolarlık bir yatırım planlanıyor. YEGM, bütün bunlara ek olarak jeotermalin hem ısınma hem de elektrik potansiyelinin tam kullanılabilmesi halinde, 30 bin dönümlük sera alanının ısıtılacağı ve 400 farklı termal turistik tesisle 1 milyon yatak kapasitesine hizmet verilebileceğini söylüyor.

Bütün bunlardan elde edilmesi beklenen net gelir ise 6,8 milyar dolar. Türkiye namına ufukta ne tür projeler var diye baktığımızda, Türkiye'nin en büyük jeotermal santrallerinden birini kurmaya hazırlanan **Zorlu Enerji** ilk göze çarpan kuruluşlardan biri oluyor. Denizli'nin Sarayköy ilçesi yakınındaki Kızıldere bölgesinde kurulacak 80 mw kapasiteli santralin, 500 bin konutun elektrik ihtiyacını sağlaması bekleniyor ve projenin 2013 yılının Haziran ayında bitmesi tasarlanıyor. **Zorlu Enerji Grubu Genel Müdürü Sinan Ak**, Türkiye'nin 2023 yılı hedefi olan 600 MW kurulu gücün yarısını sağlamayı hedeflediklerini söylüyor.

Tabii jeotermal enerji konusunu, konuşmaya başlayınca, konunun en önemli ayaklarından biri de yerel yönetimler oluyor. Yerel yönetimler deyince de, diğer enerji dallarında pek görülmeyen bir şekilde jeotermale yatırım yapan belediyelerin örgütlendiğini görüyoruz. **Jeotermal Kaynaklı Belediyeler Birliği**

(**JKBB**), 1997 yılından beri faaliyet gösteriyor. Birliğin amacı "jeotermal kaynağa sahip üye belediyeleri bir araya getirerek dayanışmayı ve koordinasyonu arttırmak, üye belediyelere danışmanlık hizmeti vermek, eğitim seminerleri ve paneller düzenleyerek jeotermal enerjiye olan farkındalığı arttırmak, süreli yayın çıkarmak ve jeotermal enerjinin farklı alanlarda kullanımını yaygınlaştırmaya yönelik idari ve hukuksal çalışmalar yapmak" olarak tanımlanıyor.

Başkanlığını 2009 yılından beri **Kırşehir Belediye Başkanı Yaşar Bahçeci**'nin yürüttüğü JKBB'nin en büyük rahatsızlıklarından biri ise, 2007 yılında çıkarılmış olan 5686 Sayılı **Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu**'yla ilgili noksanlıklar. Kurumun rahatsızlıkları 22-26 Şubat 2012 tarihleri arasında Yalova'da toplanan **Jeotermal Çalıştayı** sonrasında orta çıkan sonuç bildirgesinde de sıralanıyor. Yasayla ilgili en büyük sorunlardan biri tanımlar bölümünde yer alıyor.

2013'te Simav Jeotermalle Aydınlanıyor

Kütahya Simav Belediyesi, 2013 yılında büyük bir jeotermal atılımı yapmaya hazırlanıyor. Simav Belediyesi, 2013'te kentsel dönüşüm icraatları çerçevesinde jeotermal enerjiyi, ilçedeki Karşıyaka ve Cuma mahalleleri dışında, ilçenin bütün bölgelerinde kullanmayı hedefliyor.

27 Eylül 2012 yılında yaptığı basın açıklamasıyla kentin **101 Evler** bölgesini kapsayan projenin 10 ayda uygulanmaya başlanacağını belirten **Simav Belediye Başkanı Kasım Karahan**, şunları söylüyor: "Projeyle elektrik enerjisinden de tasarruf sağlanacak. Böylece jeotermal abonelerimiz daha az ücret ödeyecek. Jeotermal enerji sunumunda maliyetler azalacağından ısınmada sağlanan tasarruf, ısı bedellerine yansıtılacak. 2009'a kadar sadece beş mahallede jeotermal enerji kullanılıyordu. 3,5 yılda altı mahalleyi daha sisteme eklemeyi başardık."

Kasım Karahan yaptığı açıklamada, Akbaldır tepesindeki öğrenci yurdundan sonra Muradınlar Mahallesi'ndeki yükseköğrenim binaları ve öğrenci yurdunda da jeotermal enerji kullanılmasını hedeflediğini söylüyor.

Kütahya Dumlupınar Üniversitesi (DPÜ) Simav Teknoloji Fakültesi öğretim üyesi **Yrd. Doç. Dr. Nurullah Kıratlı** ise projenin, jeotermal enerjinin abonelere dağıtımında hem daha az enerji kullanımına, hem de enerjinin transferindeki giderleri azaltıcı özelliğe sahip olduğunu belirtiyor. Projenin uygulanmasıyla önemli oranda enerji tasarrufu sağlanacağını vurgulayan Yrd. Doç. Dr. Kıratlı'nın verdiği bilgilere göre, toplam maliyeti 586 bin 746 lira olan proje bedelinin yarısını Afyonkarahisar, Kütahya, Manisa ve Uşak bölgelerine hizmet veren **Zafer Kalkınma Ajansı**, kalan yarısını da Simav Belediyesi karşılayacak.

JKBB, jeotermal enerji kullanımıyla ilgili bazı kritik tanımların yerince net olmadığını savunuyor. Kuruma göre kaynak, jeotermal kaynak, faaliyet raporu gibi terimler uluslararası norm ve standartlar ile ülkemiz gerçekleri temel alınarak yeniden tanımlanmalı. Buna ek olarak JKBB, kanun metni içerisinde yer almayan ancak ihtiyaç duyulan tesis, kullanım hakkı, sürdürülebilir üretim, arama faaliyet raporu, işletme faaliyet raporu, entegre kullanım, kaynak geliştirme, idare payı, belediye, format gibi kavramların tanımları daha açık yapılmasını istiyor. JKBB, jeotermalde kullanılan sıvıların amaç dışı kullanımının engellenmesi, tesislerin mevzuata uygun inşa edilmesi, atıksu yönetimin düzgün yapılması ve çarpık yapılaşmayla ilgili denetimlerin daha sıkı gerçekleştirilmesi gerektiğini savunuyor. Bu bağlamda, ulusal kaynakların planlanması, izlenmesi ve bilgi envanterinin sağlıklı bir şekilde toplanabilmesi için kurumlarla ilgili izin ve görüş alınması konusunda, **Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bünyesinde Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sulara ilişkin bir genel müdürlüğün** veya bağımsız daire başkanlığının oluşturulması talep ediliyor. JKBB böylece koordinasyonun yurt genelinde tek bir yetkili merkezden yürütülmesi gerektiğini savunuyor.

En önemli itirazlardan biri de arama ruhsatlarına yönelik. Arama ruhsatlarını düzenleyen kanunun 5. maddesinde gerekli değişikliğin yapılarak; müracaat yöntemi ve arama süreçlerine ilişkin iş ve işlemler tartışmalara yer vermeyecek, bilimsel ve teknik esaslar dikkate alınarak ve hak kaybına neden olmayacak şekilde yeniden düzenlenmesi gerektiği savunuluyor.

Dünya yurttaşları olarak, diğer bütün alternatif kaynaklarda olduğu gibi jeotermale de bugüne kadar, deyim yerindeyse sırtımızı dönmü-

şüz. Türkiye olarak ise dünyadaki jeotermal kullanan ülkeler listesinde 25 ülke arasında 12. olmuşuz. Ulusal enerji pastasındaki payımız ise binde üç. Sevindirici haber ise 2013 yılı için Türkiye’de hem yerel yönetimler hem de büyük şirketler ciddi yatırımlar düşünüyor. Dünya artık bildiğimiz dünya değil. Sular ısınıyor. En son 23-27 Ocak’ta Davos’ta toplanan Dünya Ekonomik Forumu sırasında bir

röportaj veren eski Dünya Bankası Başekonomisti ve **Yaşanabilir Bir Gezegen Projesi** kitabının yazarı **Sir Nicholas Stern** “Ben de riskleri küçümsemişim” diyor. Bizler de karşı karşıya olduğumuz risklerin farkında olarak sular ısınmadan kendimizi biraz da toprağın sıcaklığına teslim etsek daha iyi olacak galiba. Hem toprağın dokunuşu kömür karası bir gelecekte daha iyidir sanki, ne dersiniz? ○

Kurulu Jeotermal Elektrik Üretim Kapasitesi

Ülkeler	Kapasite (MW)2007	Kapasite (MW)2010	Ulusal Enerji Üretim Yüzdeleri
ABD	2687	3086	%0,3
Filipinler	1969.7	1904	%27
Endonezya	992	1197	3,7%
Meksika	953	958	3%
İtalya	810.5	843	1,5%
Yeni Zelanda	471.6	628	10%
İzlanda	421.2	575	30%
Japonya	535.2	536	0,1%
El Salvador	204.4	204	25%
Kenya	128.8	167	11,2%
Kosta Rika	162.5	166	14%
Türkiye	38	94	0,3%
Nikaragua	87.4	88	10%
Rusya	79	82	
Papua Yeni Gine	56	56	
Guatemala	53	52	
Portekiz	23	29	
Çin	27.8	24	
Fransa	14.7	16	
Etiyopya	7.3	7.3	
Almanya	8.4	6.6	
Avusturya	1.1	1.4	
Avustralya	0.2	1.1	
Tayland	0.3	0.3	
TOPLAM	9,731.9	10,709.7	

Şehir Planlamacılığına Alternatif Yaklaşımlar

Yapı Endüstri Merkezi (YEM) tarafından gerçekleştirilen EkoDesign Konferansı'nın bu yılki konuklarından biri de ZUS Mimarlık Ofisi'nin kurucu ortağı Kristian Koreman. ZUS'un en önemli çıkış noktalarından biri her mekânın kendine has eşsiz özelliklerinin olması. Bu yüzden mekânlar için hem özgün hem de sürdürülebilir tasarımlar yapılmalı. 16 Nisan 2013'te gerçekleşecek EkoDesign Konferansı öncesinde Koreman'la küçük bir söyleşi yapma şansımız oldu...

 Balkan TALU

Siemens Ev Aletleri sponsorluğunda Yapı Endüstri Merkezi (YEM) tarafından gerçekleştirilen **EkoDesign Konferansı** uzun zamandır sürdürülebilir mimariyle ilgili oldukça ilginç ko-

nuklar ağırlıyor. YEM'in Fulya'daki merkezinde, 16 Nisan'da altıncısı gerçekleşecek olan konferansın bu yılki ana konuşmacılarından biri de Hollanda'nın en önemli mimarlık ofislerinden ZUS'un kurucu

ortaklarından Kristian Koreman. ZUS Mimarlık Ofisi, her mekânın "benzersizlik" potansiyeline sahip olduğuna inanıyor. Dolayısıyla Koreman ve ekibine göre her mekân, spesifik özelliklerine göre kurgulanarak tasarlanmalı. Bu yüzden Koreman ve ortağı ElmaVan Boxel, kendi tasarımlarında sürdürülebilirlik kistaslarını gözetiyor. İkilinin ayrıca kendi ülkelerindeki kentsel tasarım ve dönüşüme dair de ciddi itirazları var. Hatta bazı tartışmalar bizim için de fazlasıyla tanıdık. Bu yüzden konferans öncesi Kristian Koreman'la küçük bir söyleşi yapma fırsatı doğduğunda bunu kaçırmak istemedik.

Hollanda'da "mümkün olduğunca yerel ol, sadece kaçınılmazsa merkezi ol" sloganıyla özdeşleşen bir mottodan söz ediyorsunuz. Bu yaklaşımı biraz açar mısınız?

Son yıllarda Hollanda'da devlet kurumları, planlama konusunda genel bir ölçekten daha çok yerel düşünmeye başladı. Bu da, yerel yönetimlerin mekânsal tasarım, ekonomi ve toplumsal kararlar üzerinde daha fazla inisiyatif sahibi olmalarını sağladı. Altyapı sistemleri, su güvenliği, ulusal ekonomi gibi kapsamlı ve büyük konular hariç her şey yerel otoritelere bırakıldı.

Bu motto nasıl bir değişim yarattı?

Yerleşme akımı her geçen yıl daha da sivrildi, ön plana çıktı. Projelerde çeşitlilik arttı. Serbest piyasa işin içine daha fazla girdi. Kent ve taşra arasında rekabet başladı. Şu anda ise pazar giderek daralıyor. Dolayısıyla içinde var olduğumuz bu düzen, artık bizim için bir çare olmayaabilir. Bu yüzden daha büyük ölçekli bir liderliğe ihtiyaç var.

Anladığımız kadarıyla kültürel ve tarihi varlıkların korunmasıyla ilgili Hollanda'da da sorunlar var. İnternet sitenizde diyorsunuz ki: "Yerel yönetimlerin yetkilileri, proje geliştiricileri ve kent tasarımcılarına yönelik bir denetim ihtiyacı var". Benzer bir sorun, Türkiye'de de var. Bu küresel sorun nasıl ortaya çıktı?

Zor soru doğrusu... Buradaki esas sorun şu; devletler bir yandan yetkileri paylaşıyor, dağıtıyor gibi gözükürken, bir yandan da bazı sorumluluklarından vazgeçiyorlar. Kültürel, tarihi değerlerin gözetilmesinden öte, şirketlerin kısa vadeli çıkarları ön plana çıkıyor. Bu yüzden bizler de uzun vadede devletten, en azından denetim mekanizmalarını daha fazla işletmelerini rica ediyoruz. Tamam, daha uygulamaya yönelik şeylerde piyasanın ve yurttaşların daha fazla söz hakkı olmalı belki, ancak kültürel ve tarihi değerler söz konusu olduğunda merkezi otorite daha fazla devreye girmeli.

Sizin ofisinizin sürdürülebilirlik kıstaslarını gözeten projeleri var. Bu bağlamda pratik örnekler verebilir misiniz?

ZUS Ofisi olarak projelerimizi büyük, orta ve küçük ölçekli olarak sınıflandırıyoruz. Büyük ölçekli projelerimiz, daha çok su yönetimi üzerine. "Tide City" ve "Almere Duin" projelerinde suya set çekmek yerine, içinde yaşam olan kıyı alanları yaratmaya çalıştık. Almere Duin içinde

ZUS Mimarlık Ofisi'nin kurucu ortakları Kristian Koreman ve Elma van Boxel'in çalışmaları gerçekten parmak ısırtacak türden. Üstte, artık işlevini kaybetmiş bir ofis dairesini kolektif bir iktisadi ve kültürel teşebbüs merkezine dönüştürdükleri "Schieblock" ve altta Afsluitdijk Barajı içindeki projeleri.

2012’de Rotterdam City Initiative ve küçük ofisler kategorisinde Hollanda Yılın Mimarı ödülünü alan Koreman’ın gıda üretimi ve tüketimi üzerine kurguladığı “Pompenburg Park” projesi, şehir planlamasına getirdiği yenilikçi çözümlerden biri...

ayrıca bir su arıtma sistemi oluşturduk. Bu şekilde suyun doğal akışını durdurmadan taşkınları engelleyebiliyor ve insanların rahat edebileceği alanları yaratabiliyoruz. Bu bağlamda Hollanda’nın en meşhur yapılarından biri olan **Afsluitdijk Barajı** içindeki blokları da bu kıstaslara uygun şekilde tekrar düzenledik. Hollanda’da yaptığımız projeler başarılı olunca Çin’in güneydoğusunda bir milyon kişinin yaşadığı bir kent için “**Ciaofeidian**” projesini inşa ettik. Bu projede yaptığımız setlendirme sistemi, kırsal alana doğru büyü-yebiliyor ve bölgede tarımsal faaliyet yapmak dahi mümkün olabiliyor.

İkinci kategori olan orta ölçekli projelerde ise esas hedefimiz yerel ekonomileri güçlendirmek. Örneğin “**Schieblock**” isimli projemizde artık işlevini kaybetmiş bir ofis daire-sini kolektif bir iktisadi ve kültürel teşebbüs merkezine dönüştürdük. Çatısında küçük bir çiftlik bulunuyor. Binanın içinde yerel zanaatların sergilendiği küçük bir dükkân ve otantik yemeklerin sunulduğu bir restoranın dışında ortak çalışma

alanları da bulunuyor. Yine orta ölçekli projeler arasında saydığımız “**Luchtsingel**” projesi, vatandaşların şehrin inşasına katılımını sağlamak açısından ekonomik olarak uygun bir proje oldu. Projede katılımı sağlamak için “**crowdfunding**” yöntemi kullanıldı. Bu bağlamdaki son çalışmamız olan “**Pompenburg Park**” projesini ise gıda üretimi ve tüketimi üzerine kurguladık.

ZUS olarak tasarladığımız iki tane de küçük ölçekli proje var. “**Windpost**” isimli projede, bir radar direği 749 rüzgâr pervanesiyle sarıldı. “**Spiegelzee**” isimli projede ise deniz seviyesi hareketinin 120 bin yıllık tarihini yansıtan bir karakutu inşa edildi. Söz konusu karakutu, bölgenin jeolojik özellikleri ve bu yapıya insanların uyum sürecini gözler önüne seren bilgiler de içeriyor.

YEM EKODesign Konferansı’ndaki sunumunuzun içeriği ne olacak?

Sunumun ana konusu şehir planlamacılığına yönelik alternatif yaklaşımlar olacak. Genel olarak baktığımızda, hızlı kentleşme yaklaşımları

Kristian Koreman Kimdir?

1978 yılında Nieuw Bergen’de doğan Kristian Koreman, IAH Larenstein Peyzaj Mimarlığı eğitimi aldı. 2011 yılında Elma van Boxel ile ZUS (Zones Urbaines Sensibles) firmasını kuran ve Rotterdam Erasmus Üniversitesi’nde felsefe eğitimi de alan Koreman, van Boxel ile birlikte, 2007 yılında **Maaskantprize for Young Architects** ödülünü aldı. 2007-2009 yılları arasında Delft Teknik Üniversitesi’nde eğitim verdi. 2012’de Rotterdam City Initiative ve küçük ofisler kategorisinde **Hollanda Yılın Mimarı** ödülünü aldı.

yerine, isteklerimizi ve hedeflerimizi doğru bir biçimde hayata geçirmek için küçük ölçeklerde deneyimler yaşamayı öneriyoruz. Bu yaklaşımla, kalıcı stratejiler içinde yer alabilecek geçici fikirlerin uygulamasını da görebilmiş oluyoruz. Sunumumuzda bu bağlamdan yola çıkarak, Rotterdam’daki deneysel alanda yaptığımız “Schieblock” ve “Luchtsingel” projelerinin detaylarını da katılımcılarla paylaşmayı düşünüyoruz. ○

9. GERİ DÖNÜŞÜM, ÇEVRE TEKNOLOJİLERİ
VE ATIK YÖNETİMİ ULUSLARARASI FUARI

13-16 Haziran 2013

Tüyap Fuar ve Kongre Merkezi, İstanbul

rewistanbul.com

Organizasyon

İstanbul Fuar Hizmetleri A.Ş.

Tarsus Group İştirakidir

Destekleyen

Sektörel Medya
Destekçisi

Recycling

Konca Çalkıvık
İş Dünyası ve Sürdürülebilir
Kalkınma Derneği Genel
Sekreteri

İş Dünyasının Gündeminde BEV Var

“Binalarda enerji tüketimi, küresel enerji tüketiminin yüzde 40’ını oluşturuyor. Bu tüketim sonucu ortaya çıkan karbon ayakizi, ulaşım araçlarında ortaya çıkan miktardan belirgin biçimde fazla. Firmaların binalardaki enerji tüketimini azaltması için WBCSD’nin Binalarda Enerji Verimliliği (BEV) projesini Türkiye’ye uyarladık.”

İş Dünyası ve Sürdürülebilir Kalkınma Derneği (SKD) olarak önceliklerimiz arasında yer alan konulardan biri “enerji”. İklim değişikliği ve sürdürülebilirlik hakkında konuşurken sözün enerjiye gelmemesi imkânsız. Enerji konusuna ne şekilde yaklaşacağımıza ilişkin kararlarımızı **Enerji Çalışma Grubumuz** tarafından alıyoruz. 41 üye şirketimizden 20’sinin Enerji Çalışma Grubu’nda görev alması, konunun bizim açımızdan önemini de ortaya koyuyor.

Enerji Çalışma Grubu olarak enerji konusuna yaklaşımımızı belirlerken ölçülebilir etkiler yaratmayı amaç edindik. Bu konuda masaya yatırılan üç konu “enerji tedariki”, “enerji verimliliği” ve “iklim ve emisyonlar”dı. Bu konuları değerlendirirken enerji verimliliğinin iklim ve emisyonlar konusunu da kapsayacak şekilde ele alınabileceğini göz önünde bulundurduk. Bu süreçte **Dünya Sürdürülebilir Kalkınma İş Konseyi**’nin (WBCSD) hazırladığı **Binalarda Enerji Verimliliği (BEV)** projesi yol haritamızı şekillendirmemizde çok etkili oldu.

Dünyadaki enerji tükeminin ana sebepleri sıralanırken birçoğumuzun ilk sıraya koymayacağı bir etmen olan binalarda enerji tüketimi, küresel enerji tüketiminin yüzde

40’ını oluşturuyor. Bu tüketim sonucu ortaya çıkan karbon ayakizi, ulaşım araçlarında ortaya çıkan miktardan belirgin biçimde fazla. Dolayısıyla firmaların operasyonel binalardaki enerji tüketimini azaltmasının gerekliliğini ve firmalara sağlayacağı faydaları anlatmak için WBCSD’nin BEV projesini Türkiye’ye uyarladık.

26 Firma BEV Bildirgesini İmzaladı

Bunun için ilk etapta WBCSD’nin dört yıllık çalışmasının sonucu olarak yayınladığı “**Enerji Tüketiminde Dönüşüm için Binalarda Enerji Verimliliği**”, “**Eğilimler ve Gerçekler**” ve “**Dönüşüm için Yol Haritası**” dokümanlarını Türkçeye çevirdik ve üyelerimizle paylaştık. Sonrasında Binalarda Enerji Verimliliği Bildirgesi’nin amacını duyurarak, üye firmalarımız başta olmak üzere tüm iş dünyasını, operasyonel binalarında enerji verimliliğini artırmaya davet ettik. Şu anda 24 tanesi üye firmamız olmak üzere 26 firma bildirgeyi imzalayarak aşağıdaki beş aksiyonu taahhüt etmiş oldular.

1. Şirket binalarındaki mevcut durumu tespit etmek ve hedeflenen değişime uygun olarak zamana dayalı enerji ve/veya CO₂ azaltım hedefleri belirlemek,
2. Şirket binalarında enerji kulla-

nım performansının iyileştirilmesine yönelik bir şirket politikası yayınlamak,

3. Şirket binaları için belirlenmiş bu hedefleri gerçekleştirmeye yönelik bir uygulama stratejisi ve denetim programı belirleyerek hayata geçirmek,

4. Şirketin enerji kullanımı, CO₂ salımı ve azaltım hedefleri konusunda yapmış olduğu ilerlemeyi sürdürülebilirlik ve diğer benzeri raporlarında yıllık olarak yayınlamak,

5. Binalarda enerji verimliliği çalışmalarını daha yaygın hale getirmek için, tedarikçiler, çalışanlar ve diğer paydaşlarla pazarlama, Ar-Ge, bilgilendirme ve eğitim gibi faaliyetler yapmak.

10 Ocak 2013’te **Enerji Bakanımız Sayın Taner Yıldız**’ın katılımıyla gerçekleştirilen imza törenimizle, bildirgeyi daha geniş bir kitleye duyurma imkânı bulduk. Şu anda Enerji Çalışma Grubumuzda bildirgeyi imzalayan firmaların uygulamalarının daha da başarılı olması amacıyla ne gibi faaliyetler düzenleyebileceğimizi ele alıyoruz. Bunun ilk adımı kendi binalarında enerji verimliliği uygulamaları yapan firmaların iyi uygulamalarının paylaşılması için 1 Nisan’da bir seminer düzenleyeceğiz. Uzun vadede BEV uygulamasını bir platform haline getirmeyi amaçlıyoruz.

11-13 Nisan 2013
İSTANBUL FUAR MERKEZİ
www.solarexistanbul.com

6. ULUSLARARASI Güneş Enerjisi & Teknolojileri Fuarı

PLATINIUM SPONSOR

GOLD SPONSOR

SILVER SPONSOR

SOLAREX

İSTANBUL

GÜNEŞ ENERJİSİ & TEKNOLOJİLERİ FUARI

ihlas
Fuarcılık

0212 454 25 03
info@solarexistanbul.com

KOSGEB

BU FUAR 5174 SAYILI KANUN GEREĞİNCE TOBB
(TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ)
İZİNİ İLE DÜZENLENMEKTEDİR

Yeşil Tüketim Araştırması 2012 Tüketicilerimiz Yeşile Dönebilecek mi?

Geçtiğimiz yıl ilki gerçekleştirilen Yeşil Tüketim Araştırması 2012'nin sonuçları Mart ayında açıklandı. Schneider Electric'in sponsorluğunda, Sürdürülebilirlik Akademisi bünyesinde, 7P Araştırma Şirketi tarafından hazırlanan araştırmanın çarpıcı sonuçları var. Sürdürülebilirlik Akademisi Yönetim Kurulu Üyeleri Murat Sungur Bursa, Semra Sevinç ve Sevinç Onay; Schneider Electric Türkiye Genel Müdürü Bora Tuncer ve Pazarlama İletişim Direktörü Meltem Çakıcı ve EKOIQ Dergisi Genel Yayın yönetmeni Barış Doğru'nun araştırmanın sonuçları üzerinde yaratmaya çalıştıkları beyin fırtınasından kalanları sizlerle paylaşıyoruz.

Regülasyonlar, devlet teşvikleri, cezai yaptırımlar, şirketlerin temiz üretime artan ilgileri tamam ama bu işin yine de gelip dayanacağı yer, tüketici dedikimiz, sürekli kategorilere ayırmaya çalıştığımız o belirsiz, yüzgezer kitle değil mi? İşin daha ilginç tarafı, ateşböceği misali kovaladıkça kaçan o tüketicilerden biri de, bizatihi kendimiz değil miyiz?

21. yüzyılda yaşadığımızı ve Pazarlama 3.0 olarak kabul edilen talep eksenli bir ekonomiye doğru koşar adım yol aldığımızı sürekli başkalarına ve kendimize hatırlatmamız gerekiyor. Yeşil ekonomi dediğimizde de, bu belirsiz tüketici kitlesinin yeni yeni belirmeye başlayan bir eğiliminden söz etmemek son derece mantıksız olur.

Kim bu insanlar? Neler düşünüyorlar "Yeşil" veya "Çevre Dostu" dediğimizde? Ulvi bir takım duygularla mı satın alma kararını veriyorlar;

yoksa son derece bencilce, ceplerinin derinliklerine göz atıp mı hareket ediyorlar? Nasıl bir algı dünyaları var? Rasyoneller mi, refleksivler mi? Cinsiyetlerine, yaşlarına, oturdukları bölgeye ve tabii sosyo-ekonomik durmalarına göre çok farklı dünyaların insanları mı; yoksa hepsini birleştiren ortak bir atmosferde mi nefes alıp veriyorlar?

Kestirmeden söyleyelim: Bütün bu sorulara yanıt vermeden, sürdürülebilirlik ve yeşil ekonomi çalışmalarının çok fazla yol alması mümkün olmayacak. Bahsettiğimiz kişileri onlara tüketici yerine yurttaş demeniz de bir şeyi değiştirmez- tanımının yolu da, araştırmaktan geçiyor. Sürdürülebilirliğin hayli uzun bir yolu çoktan teptiği gelişmiş Batı ülkelerinde, söylediğimiz konular sıkı bir biçimde piyasa araştırmalarıyla ölçülüyor, biçiliyor. Belki biraz da bu yüzden, öndeler...

Ancak bu konuda öncü çalışmalar ülkemizde de başladı. Geçtiğimiz yıl ilki gerçekleştirilen Yeşil Tüketim Araştırması 2012'nin sonuçları geçtiğimiz günlerde açıklandı. Schneider Electric'in sponsorluğunda, Sürdürülebilirlik Akademisi bünyesinde, 7P araştırma şirketi tarafından hazırlanan araştırmanın çarpıcı sonuçları var. "C.A.T.I. Tekniği" kullanılarak 15 yaş ve üzerindeki 1334 tüketiciyle görüşülerek elde edilen araştırmanın hata payı, yüzde 95 güven aralığında yüzde 2,5 olarak hesaplanmış.

Peki, bu kapsamlı araştırmanın sonuçları bize ne söylüyor? Sürdürülebilirlik açısından hangi dersleri çıkarabiliriz? Sektörel olarak firmalara ne türden nasihatler içeriyor? Pazarlama açısından ne gibi güncel bilgiler sunuyor? Bütün bunları konuşmak üzere, EKOIQ dergisi, Sürdürülebilirlik Akademisi ve araştırmanın sponsoru Schneider Electric yöneticileri bir araya geldik ve sonuçları masaya yatırdık. **Sürdürülebilirlik Akademisi Yöne-**

tim Kurulu Üyeleri Murat Sungur Bursa, Semra Sevinç ve Sevinç Onay; Schneider Electric Türkiye Genel Müdürü Bora Tuncer ve Pazarlama İletişim Direktörü Meltem Çakıcı ve EKOIQ Dergisi Genel Yayın Yönetmeni Barış Doğru'nun araştırmanın sonuçları üzerinde yaratmaya çalıştıkları beyin fırtınasından kalanları sizlerle paylaşıyoruz. Ancak bu ve benzeri araştırmaların verilerinin çok daha geniş kesimlerce, satır satır ele alınması ve belki sektörel olarak analiz edilmesi bize olmazsa olmaz. Her zamanki gibi: Sky is the Limit.

Araştırma sonuçlarına göre, Tüketicilerin yüzde 92,5'i "Yeşil Ürün" ile ilgili bilgilendirmeleri yetersiz buluyor.

"Araştırmanın Sonuçlarının Piyasa Verileriyle Karşılaştırılması Gerekli"

Murat Sungur Bursa: Bu araştırmanın sonuçlarının mutlaka, şirketlerin ürünleriyle ilgili yaptırtdıkları piyasa verileriyle de karşılaştırılması gerekiyor. Piyasa rakamlarıyla örtüşüp örtüşmediğini mutlaka mukayese etmeliyiz diye düşünüyorum. Böylece elimizdeki verilerle, piyasanın gerçek verilerini teyit etme imkânı bulmuş oluruz. Böylece üreticinin, pazarlamacının belirli sıfatlar atfettiği, piyasaya sürdüğü ürünlerinin, tüketiciler tarafından ne derece kabul edildiğini de görebiliriz. Bakalım mesajlar, karşı tarafa geçebiliyor mu ya da ne derece geçebiliyor? Bakalım böyle bir örtüşme var mı?

Tüketiciler için En Yeşil Ürünler “Geridönüşümlü Poşetler” ve Beyaz Eşya

Tüketicilerin yüzde 90’ı çevre dostu markaları kendine daha yakın hissediyor.

Semra Sevinç: Elimizdeki sonuçları, dünyada yeşil tüketimle yapılan diğer araştırma sonuçlarıyla karşılaştırınca, ortak bir eğilim olduğunu görmek son derece ilginç. Altı ülkede gerçekleştirilen GlobeScan araştırmasının sonuçları, birçok konuda bizim araştırmayla benzerlikler içeriyor. Mesela tüketiciler için o araştırmada da en yeşil ürün “geridönüşümlü poşetler”. Buradan şunu anlıyoruz, yapılan iletişim çalışmaları, geridönüşümün önemli bir nokta olduğunu, hem bizdeki, hem de dünyadaki tüketicilere öğretmiş.

Tüketicilerin yüzde 73’ü bütçelerini sarsmaması koşulu ile yeşil ürüne biraz fazla ödeyebileceğini söylüyor.

Bora Tuncer: Araştırmanın sonuçlarına göre, tüketiciler en yeşil sektör olarak camı görüyor ama gerçekten de, mesela konserve gıda alacağı zaman, cam kavanozu mu tercih ediyor, bunu iyi incelemek lazım.

Tüketiciler Cam Sektörünü “En Yeşil Sektör” Olarak Görüyor

Meltem Çakıcı: Araştırmanın sonuçları, bütün şirketler için son derece önemli veriler içeriyor. Aslında belirli markaların oturup bu veriler üzerinden bir analiz yapması ve bir aksiyon planı hazırlaması gerekiyor. Schneider Electric olarak bizim böyle bir kararımız var. Bir de her sene tekrarlanacak bu araştırmanın verilerindeki seneler içinde gerçekleşecek değişimler son derece önemli ipuçları ortaya koyacaktır.

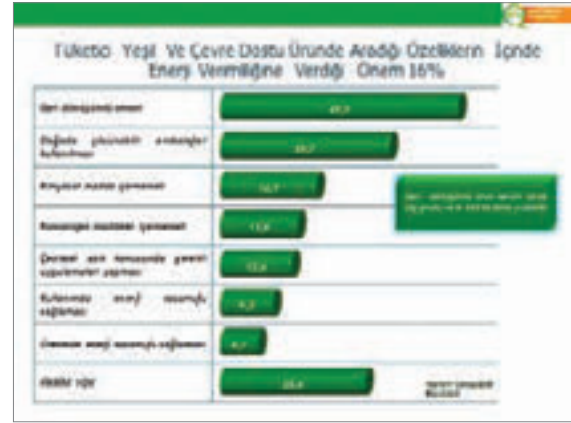
Çevremize baktığımızda sürdürülebilirlik alanında müthiş bir algısal gelişmenin olduğunu görebiliyoruz. Giderek daha fazla, kişi, grup ve kurum bu konuda daha çok bilgi edinme uğraşı içinde. Bu konuda artan bir ihtiyaç olduğu ortada. Ancak bu çalışmanın sonuçlarında, geçtiğimiz senenin verileriyle bugün önümüzdeki sonuçları karşılaştığımızda, daha bunu tam olarak göremiyoruz.

Tüketicinin Yeşil ve Çevre Dostu Üründe Aradığı Özelliklerin İçinde Enerji Verimliliğine Verdiği Önem: %16

Sevinç Onay: Araştırmanın ilginç sonuçlarından biri de, Türk tüketicileriyle dünyadaki tüketiciler arasında paralellikler dışında, önemli farkların olması. Bunların başında enerji verimliliği geliyor. Dünya verileri bu konuda çok yüksek ama Türk tüketicileri için enerji verimliliği hâlâ çok geride bir yerlerde.

Bora Tuncer: Schneider Electric olarak, enerji verimliliği konusundaki bu algısal geriliği ciddiyle inceliyoruz. Bu sonucun birkaç tane alt kırılımı var. Bir tanesi, ilk defa, çok küçük bir eğilim olarak görünse bile, Türk tüketicisinin elektrikli arabalarla ilgili farkındalığı. Bir önceki araştırmada, bu konu daha hiç görülüyordu. 5-6 yıl içinde bu alanda çok önemli bir bilinç yükselmesinin gerçekleşeceğini düşünüyoruz. Bu konu, Schneider Electric olarak bizim büyük ilgi ve heyecanla izlediğimiz bir alan çünkü şarj üniteleri konusunda çok ciddi bir ürün yelpazesi ve know-how'mız var. Ayrıca bu konu, akıllı şehirler çalışmaları üzerinden enerji depolamaya kadar uzanan son derece önemli ve stratejik bir konu. Bu nedenle, bu konudaki küçük farkındalık başlangıcı son derece önemli. Güneş enerjisindeki yükseliş de son derece önemli.

Araştırma sonuçları, tüketicilerin yarısının Yeşil Ürün ile ilgili bilgileri internette aldığını ortaya koyuyor.

Sevinç Onay: Araştırma sonuçları, tüketicinin, iklim değişikliğiyle ilgili neredeyse hemen hiçbir fikrinin olmadığını gösteriyor. Ama çevre sorunları konusunda ilk sıraya hava kirliliğini koyuyor. Büyük ihtimalle bu ikisini, aynı şey olarak görüyor. Anket sonuçlarına göre, çevre sorunlarının önemi konusunda ikinci sırada kimyasal, petrol ve tıbbi atıklar geliyor. Üçüncü sırada, su kaynaklarıyla ilgili problemler, dördüncü sırada ise, ormanların ve tarım alanlarının azalması var. Enerji kaynaklı çevre sorunları ise, yüzde 2,6 ile en son sıralarda.

Tüketicilere Göre, En Önemli Çevre Sorunu Hava Kirliliği

İklim Değişikliği Konusunda, Algı Çok Geride

“Tüketicinin Merkezi Kendisi”

Barış Doğru: Bence araştırmanın en önemli sonucu, yurttaşlardan, tüketicilerden ulvi bir yaklaşım beklemenin yanlışlığı. Bu apaçık bir gerçek ama nedense iletişim çalışmalarında atlanıyor. Ben veya siz veya bir başkası, hiç fark etmez, insanlar sadece gezegenin iyiliği için bir ürüne çok daha fazla para vermez. Basit bir nedeni var: Onun bir ticari mal olduğunu ve firmanın bu üründen para kazandığını biliyor. Yani son derece rasyonel. Firmaya “Sen beni aptal yerine koyuyorsun” diyor. Fiyatların eşit olduğu koşullarda, yeşil ürünleri tercih edeceğinden benim hiç kuşku yok. Benim araştırmanın tüm sonuçlarından gördüğüm aynı aslında: Tüketici dediğimiz yurttaşlarımız, son derece rasyonel hareket ediyorlar. Geridönüşümlü poşet hayatlarının içinde; görüyor, tutuyor; ona hiçbir ek maliyet yaratmadan çevre dostu bir şey kullanmış oluyor. O nedenle, en yeşil ürünleri “geridönüşümlü poşetler”. İletişim kampanyaları, beyaz eşyadaki enerji tasarrufu ile çevre konusunu çok iyi birleştirdiği için, onu da “yeşil ürün” olarak başa koyuyor. Onun için camı, en yeşil sektör seçiyor. Ve tam da bunun için, yani daha kendi bedeni ve çıkarıyla ilişkisini kuramadığı için yenilenebilir enerji veya enerji verimliliği ve yönetimi gibi konular, önem sırasında çok gerilerde...

Meltem Çakıcı: Benim bu araştırma sonuçlarından çıkardığım en önemli sonuçlardan biri de, tüketicinin kararlarında her durumda kendisini merkeze koyması. Bizim Schneider Electric olarak iletişim stratejimizdeki en önemli konulardan biri bundan sonra bu saptama olacak. Sözgelimi enerji verimliliği ile enerji tasarrufu arasındaki kategorik ayrım, tüketici algısı açısından hiç bir önem taşıyor. Dolayısıyla bizim de iletişim çalışmalarımızda bunu veri olarak kabul etmemiz gerekiyor. Konuları kompleks şekillerde değil, enerji tasarrufu olarak apaçık ortaya koymanın önemi bir kere daha ortaya çıktı. Ayrıca bu tüketici merkezli sonuçlar, sadece enerji için de geçerli değil. Zaten beyaz eşya konusunda tüketicinin algısının gelişmesinde de bu yatıyor; çünkü orada bütün iletişim nihai tüketici ve enerji tasarrufu üzerine kuruluyor.

Murat Sungur Bursa: Ben biraz farklı düşünüyorum bu konuda. İnsanlar rasyonel değil de daha çok refleksif davranıyorlar. Yani sözgelimi markette alışveriş yaparken, anlık tepkilerle hareket ediyor tüketiciler. Dolayısıyla yeşil ürünler konusunda da, rasyonel bir davranış modeli geliştirmeye çalışmak yerine, o ilk anlık tepki içinde satın alma davranışını yaratacak bir iletişim dili ve yöntemi geliştirmek daha doğru diye düşünüyorum. Hesap kitapla hareket etmiyorlar çünkü...

Gençler ve Kadınlar, Yeşil Konusunda En İlgili Kesimler

Semra Sevinç: Araştırmanın ortaya koyduğu önemli tespitlerden biri de, gençlerin konuyla çok daha yakından ilgili olması. 55 yaş üstündeki kesim, “Yeşil Ürün” konusunda, “hiçbir fikrim yok” diyor. Araştırmaya göre, konuyu net olarak kavrayan grup, 35’e kadar olan kesim ve kadınlar. Yaş aşağı indikçe konuyu anlama oranı artıyor. Kadınlardaki farkındalık net bir biçimde erkeklerden daha fazla.

Tüketicilerin yüzde 92,5'i "Yeşil Ürün" ile ilgili bilgilendirmeleri yetersiz buluyor

Tüketiciler Güvenmek İstiyor

Semra Sevinç: Araştırmanın net sonuçlarından biri de, tüketicinin yeşil ürünler konusunda net bir bilgi sahibi olmadığını açık bir şekilde ifade etmesi. Aslında markaların iletişim stratejilerinin ve çalışmalarının, tüketicilerinin algıları konusunda çok etkili olduğunu görüyoruz. Geridönüşüm konusunda bu kadar bilgili ve ilgili olmasının sebebi de, bu konuyla bağlantılı işkollarında faaliyet gösteren firmaların uzun dönemdir bu iletişimi sürdürmesi. Yeşil ürün deyince tüketicinin en önemli algısı, sağlık. Bunu anket sonuçlarında net bir şekilde görebiliyoruz. Yani tüketicinin, yeşil ürün konusunda, kendi bedenini yine merkeze koyduğu açık bir şekilde ortaya çıkıyor. İnsanlar gayet anlaşılır bir şekilde kendi sağlığını ve çocuklarının sağlığını düşünüyor en çok.

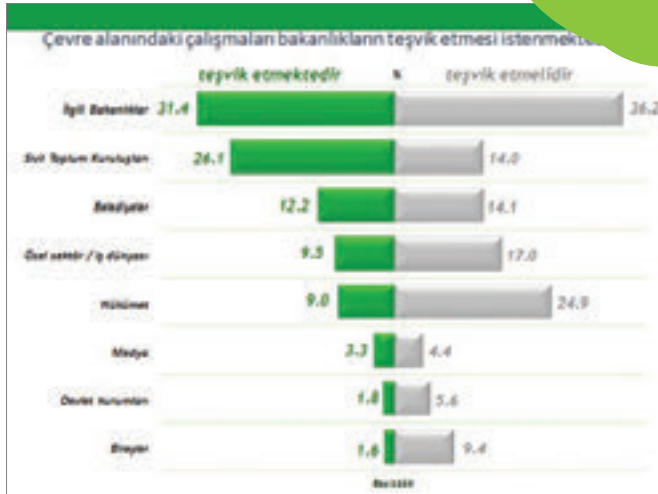
Semra Sevinç: Tüketiciler en çok güvensizlikten mustarip. Sonuçlar da gösteriyor ki, özellikle belirli bir kesim son derece ilgili, özellikle sağlıkla ilgili konularda. Fakat bilgisi az. Bu konuda asıl iş, firmaların doğru bilgilendirme çalışmalarına düşüyor.

Murat Sungur Bursa: Sonuçlar şunu gösteriyor: İnsanlar, tüketiciler ilgisiz değil ama bilgisiz.

Barış Doğru: Bu durum aslında umut verici. Şundan dolayı: Eğer hiçbir ilgi ve merakı olmasaydı, iletişim çalışmalarının bu algıyı geliştirmesi imkansız olurdu. Olmayan bir şeyi büyütmeniz mümkün olamaz. Ancak sonuçlar da ortaya koyuyor ki, insanlar bu konuda doğru, güvenli ve anlamlı bilgiye aç. Eğer bunun üzerine çalışırsanız, son derece önemli ilerlemeler kaydedebilirsiniz.

Tüketiciler Çevre Konusunda En Çok Kamudan Beklenti Sahibi

Tüketicilerin yüzde 18' i evlerindeki enerjiyi verimli kullanmayı bilmediğini belirtiyor. Enerjiyi verimli kullanmak için yapılanların başında ise aydınlatma geliyor...

Sevinç Onay: Çevre alanındaki çalışmalarını kim teşvik ediyor / kim etmelidir konusundaki sorumuzun yanıtları da bir hayli ilginç sonuçlar ortaya koyuyor. Tüketicilerin yüzde 31,4'ü bakanlıklar teşvik ediyor diyor ve yüzde 36,2'si de bakanlıklar teşvik etmelidir diyor.

Meltem Çakıcı: Anket sonuçlarında ortaya çıkan sonuçlar, beklentilerin büyük oranda devlet üzerinde yoğunlaştığını açık bir şekilde gösteriyor. Hükümet (yüzde 24,9), belediyeler (yüzde 14,1) ve devlet kurumlarını (yüzde 5,6) da kamu politikaları altında topladığımızda, devletten beklenti oranının olağanüstü arttığı görülebiliyor.

İzmir'e Yeşil Orkestra Lazım

İzmir'in makûs talihi dönüyor mu ne! Hem de yeşilden yana. Bize bu sözleri söyleten Ege Üniversitesi Çevre Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi Başkanı Prof. Dr. Nuri Azbar oldu. Yeni dünyalar, yeni ve büyük perspektiflerle kurulur. Tabii bir de işbirliğine açık zihin ve gönüllerle. Araştırma Merkezi ziyaretimizde, ikisini de bolca gördüğümüzü söyleyebiliriz.

 Barış DOĞRU

Bu satırların yazarı bir İzmirli. Eğitim için gurbete çıkmış ve bir daha da kentine geri dönememiş pek çok İzmirli'den biri. Ve tabii İzmir'in, tüm insani, doğal ve tarihsel zenginliğine karşın, bir türlü iktisadi ve sosyal refaha çıkamamasına üzülen, nedenleri niçinleri üzerine kafa patlatan İzmirli'den biri...

Konuştüğüm kişi, İzmir konusunda bana tekrar heyecan veriyor doğrusu. Tekrar hayaller kuruyor, aslında bu beşeri ve doğal zenginlikle neler yapabileceği üzerine düşünmeye başlıyorum. Bunun müsebbibi, **Ege Üniversitesi Çevre Sorunları**

Uygulama ve Araştırma Merkezi Başkanı Prof. Dr. Nuri Azbar. “Türkiye’de çevre alanında kurulan ilk merkezlerden biriyiz. Diğer merkezlerden en büyük farkımızsa, Fen Bilimleri Enstitüsü üzerinden, Çevre Bilimleri Anabilim Bölümü olarak doğrudan eğitim veren ve Çevre Uzmanları yetiştiren tek merkez olmamız”. Aslında o farkı biz, daha EKOIQ’nun ilk sayılarından itibaren bizi yakından takip etmelerinden ve yakın ilgilerinden de anlamıştık.

Merkezin başkanlığını yaklaşık beş ay önce devralan Azbar, heyecanla anlatıyor: “Ege Üniversitesi Rektörü Prof. Dr. Candeğer Yılmaz’ın seçim sırasında kullandığı **‘Birikimi Hareket Geçirmek’** sloganı tam bizim perspektifimizi açıklıyor. Biz de merkezimizin uzun yıllardır bir araya getirdiği büyük birikimi tekrar harekete geçirmek istiyoruz. Bunun için ilk önce, Ege Üniversitesi’nin neredeyse bütün bölümlerini dolaştık ve çevre ile ilgili çalışma yapan herkesi birbirinden haber etmeyi amaçlayan **‘Çevre Araştırmalarında Kim Kimdir?’** başlıklı yayını hazırladık. Şimdi bunu, kullanıcı dostu bir şekilde dijital ortama taşımaya hazırlanıyoruz.” Kitabı karıştırırken biyolojiden zoolojiye, arkeolojiden iktisada kadar uzanan geniş bir bilimsel çalışma alanı gözlerimizin önünden geçip gidiyor. Evet, gerçek ve sağlam bir sürdürülebilirlik çalışması için disiplinlerarası bir yaklaşım gerekiyor.

“Çevre konusundaki kapasitemizin çok yüksek olduğunu bu çalışma sayesinde gördük. Bu kaynak sayesinde, çok farklı disiplinlerden gelen ama çevre konusunda çalışan 150’ye yakın araştırmacının varlığından haberdar olduk. Zaten ismimizi Çevre Bilimleri ve Teknolojileri diye değiştirmek ve özellikle teknoloji kısmının altını çok daha iyi doldurmak istiyoruz” diyor Nuri Azbar.

“Biz merkez olarak, Ege Üniversitesi’ni çevre konularında lider bir pozisyona getirecek bir takım kurmak istiyoruz. Merkezin rolü bu noktada koordinasyon, yani kurulacak çevre takımının antrenörü olmak”

Resitalden Orkestraya

Peki, merkezin asıl amacı ne? “Biz merkez olarak, Ege Üniversitesi’ni çevre konularında lider bir pozisyona getirecek bir takım kurmak istiyoruz. Merkezin rolü bu noktada koordinasyon, yani kurulacak çevre takımının antrenörü olmak” diyor heyecanla Azbar ve ekliyor: “Konuştuğumuz tüm hocalarımıza da söyledik, ‘siz çevre konusunda kendi uzmanlık alanınızda çok güzel resitaller veriyorsunuz ancak biz bir orkestra kurmak istiyoruz’ ve bunun için bir araya gelmemiz gerekiyor.” Yeşil bir orkestra! Kulağa gerçekten çok güzel geliyor. Peki, ne yapacak bu orkestra? Kimse kimsenin ayağına basmadan, çevre konusundaki çalışmalar arasında büyük bir sinerji yaratacak. Çalışmanın ilk tomurcukları da baş göstermeye başlamış. “Arkeoloji bölümüyle konuştuk, şimdi

‘Antik Çağlardan Bu Yana Çevre’ konulu bir çalışma hazırlanmaya başlıyor. İktisat bölümüyle görüşmemizdeseyse, **‘Green Management’** üzerine bir doktora çalışması yaptıklarını öğrendik. İletişim bölümü ile ne yapabiliriz konuşurken ise, ‘Konuşan kitaplar’ projesi ortaya çıktı. Görme engelli öğrencilere ve yetişkinlere, çevre konulu kitapları gönüllüler okuyacak ve ortaya konuşan kitaplar çıkacak”.

Ama Nuri Azbar ve merkezin hayalleri bunlarla sınırlı değil. “Elektronik atıklarla ilgili bir çalışma da planlıyoruz. Sosyal ve çevre ayağı olan bir kampanya için belediyelerle de görüşüyoruz. Üniversite olarak bizim koordinasyonu üstleneceğimiz, toplama konusunda kargo şirketlerinin, elektronik atık geridönüşüm şirketlerinin ve görme engelli yurttaşlara ulaşmamızı sağlamamızı sağlayacak Milli Eğitim’in dahil ola-

Yeşil adına İzmir’de her ne yapacaksınız, işbirliklerine zihinlerini ardına kadar açan Ege Üniversitesi Çevre Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi’nin ve Nuri Hoca’nın kapısını çalmanızı hararetle öneririz.

cağı bu projeye, küçük elektronik atletlerin toplanmasını ve bir atık toplama merkezinin oluşmasını hedefliyoruz. Zaten asıl amacımız bu konuda bir farkındalık yaratmak.” Peki, elde edilen gelirle ne yapılacak? “Projenin başlangıç noktası olan görme engelli yurttaşlarımıza bilgisayar alınmasını planlıyoruz” diyor Azbar. “Bu projenin altyapısını oluşturmak için de şimdi, 5 Haziran Dünya Çevre Haftası’na yetiştirmek üzere ‘Atık ve Sanat’ konulu bir yarışmanın hazırlıkları içindeyiz. Sanatçı gözüyle atık konulu bu yarışma, tüm üniversite öğrencilerinin katılımına açık olacak.”

Yeşili, Üniversiteden Kente Taşımak

Azbar aynı zamanda son iki yıl boyunca Ege Üniversitesi Tehlikeli Atıklar Komisyon Başkanlığı yapmış şimdi de başkan yardımcılığına sürdürüyor. “İki yıldır bu konu üzerinde çalışıyorum bir yandan da. Bu konuda üniversitede çok ciddi bir farkındalık yaratmayı başardık. Zaten böyle bir şey yapmasak çok garip olurdu. Düşünsenize, üniversite olarak atık konusunda eğitim

veriyorsunuz, insanlara sağlık hizmeti sunuyorsunuz ama kendi kapınızın önünü süpürmüyorsunuz. Biz ilk defa bunu kurumsal bir çalışma haline getirdik” diyor Azbar ve ekliyor, “İnanır mısınız, Türkiye’deki tüm üniversiteleri inceledim; tek bir tane kurumun bile entegre bir tehlikeli atık yönetim sistemi olmadığını hayretler içinde gördüm. Biz de oturduk, sıfırdan bir sistem geliştirdik.”

Peki, sonuçta nereye ulaşmak isti-

yorlar? “Sonuçta varmak istediğimiz hedef çok büyük: **Yeşil Üniversite** ve oradan da **Yeşil Kent Hareketi**. İlk önce bir eğitim kurumu olarak kendimizi yeşil hale getireceğiz; oradan da topluma bir ayna tutacağız. Yani yenilenebilir enerjiden atık yönetimine ve hatta ders müfredatına kadar yeşil bir üniversite yaratmak istiyoruz. Ve tüm bunları da düzenleyeceğimiz Çevre Zirvesi’nde tüm bileşenlerle tartışmayı, konuşmayı hedefliyoruz. Tüm bu çalışmaların sonucunda da Yeşil Üniversite olarak uluslararası akreditasyon almak istiyoruz.”

Her perşembe mutlaka çevreyle ilgili bir seminer veya panel düzenleyen Ege Üniversitesi Çevre Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi, sadece ilk olmasıyla değil, vizyon açısından da bir hayli ilerde görülüyor. Kim bilir, belki İzmir’in makûs talihini değiştirmenin zamanı gelmiştir ve bunu, geçtiğimiz sayıda yayınladığımız Nantes örneğindeki gibi, küresel ölçekte klasman atlama sağlayacak, temiz teknolojiler, yenilenebilir enerji, atık yönetimi ve üst düzey bir çevre farkındalığıyla gerçekleştirebilir. Yeşil adına İzmir’de her ne yapacaksınız, işbirliklerine zihinlerini ardına kadar açan Ege Üniversitesi Çevre Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi’nin ve Nuri Hoca’nın kapısını çalmanızı hararetle öneririz. ○

Program destekçisi olmak için:
0212 343 41 41
www.acikradyo.com.tr

—“Açık Radyo.”
94.9

Gezegende **Alarm!**

“Bir zaman gelir, çocuklarımızın geleceği ve yeryüzündeki tüm canlılar adına direnmek gerekir. O zaman işte burada. O zaman işte şimdi.”

Bilgi, Entegrasyon, İnovasyon GRI Konferansı 2013 Başlıyor

Sürdürülebilirlikle ilgili konulara ilgi duyanların en çok kulağına çalınan kurumlardan biri hiç kuşkusuz, Küresel Raporlama Girişimi'dir (Global Reporting Initiative – GRI). Özellikle şirketlerin sürdürülebilirliğe geçişlerinde, raporlama ilkeleri için çok önemli bir standart oluşturan GRI'nin merakla beklenen 2013 Konferansı, 22-24 Mayıs 2013'te Amsterdam'da düzenleniyor. Toplantıya, raporlamanın yeni standartlarını ortaya koyacak olan GRI'nin, G4'ün lansmanının damgasını vurması bekleniyor.

 CSR Consulting Turkey,
info@csrconsulting.nl

Küresel Raporlama Girişimi (Global Reporting Initiative – GRI) sürdürülebilir bir küresel ekonomiye yönelik inovasyon ve değişim için önemli rol üstlenen küresel bir platform. Geleneksel GRI Küresel Konferansı üç yıl aradan sonra 22-24 Mayıs 2013 tarihleri arasında Hollanda'nın Başkenti Amsterdam'da gerçekleşecek. Bu yılki konferansın sloganı ise **“Bilgi, Entegrasyon, İnovasyon.”**

Yoğun ilgi gören GRI konferansları, dünya çapında tanınan fikir önderlerini dinleme fırsatı sunuyor. Bu yıl konferansın en merakla beklenen bölümü, GRI ilkelerinin yeni nesil versiyonu olan **G4'ün lansmanı**. 70'e yakın ülkeden iş dünyası, sivil toplum, hükümet, akademi ve medyayı temsilen yaklaşık 1500 yöneticinin, bu önemli küresel etkinliğe katılması bekleniyor.

Türkiye'de çevresel ve sosyal sürdürülebilirliğin önemi kavrandıkça bu alandaki girişimler de hızla çoğalıyor. Gittikçe artan sayıda şirket, şeffaflık ilkesi gereği çevresel, sosyal ve yönetim performansını bir sürdürülebilirlik raporu yayımlayarak paydaşlarına duyuruyor. Pek çok kurum rapor hazırlarken, dünyada en fazla kabul gören raporlama standardı olan GRI Sürdürülebilirlik Raporlaması İlkeleri'ni rehber kabul ediyor.

2010'da düzenlenen GRI Küresel Konferansı'na Türkiye'den farklı paydaş gruplarından yaklaşık 20 kişi katılmıştı. Katılımın bu yıl artacağını öngörüyoruz, zira GRI İlkeleri'ne göre sürdürülebilirlik raporu hazırlayan ve hazırlamayı planlayan şirketlerle bu şirketlerin paydaşları ve akademisyenler, özellikle G4 İlkeleri'ni merak ediyorlar.

Raporlama konusunda bilgi birikimini artırmak, bu alanda gelişme kaydetmek ve GRI G4'ü anlamak isteyen herkesin bu son derece bilgilendirici etkinliğe katılmasını öneririz. GRI Konferansı'nın daha sürdürülebilir bir küresel ekonomi için tüm **katılımcılara ilham vereceğini** düşünüyoruz.

Programda Neler Var?

Üç günlük konferansın programı eğitimler, çalıştaylar, sunumlar ve networking imkânları ile dolu. İlk gün **“gündem belirleme”** teması ile açılış oturumunda, küresel bağlamda toplumların karşılaştıkları sorunlar, zorluklar, fırsatlar ve değişimde rol oynayabilecek farklı aktörlerin rolleri incelenecek. 2010 GRI Konferansı'ndan bu yana dünyada kaydedilen ilerlemeler gözden geçirilecek ve geleceğe yönelik

önerilerde bulunulacak. Yeni nesil GRI İlkeleri olan G4'ün lansmanı yapılacak. Çeşitli paydaşlar G4'ün raporlamanın ilerlemesine sağlayacağı katkılar hakkındaki görüşlerini paylaşacak.

İkinci gün **“Raporlama, İnovasyon ve Çözümler”** teması ile G4 hakkındaki genel açılış oturumu ile başlayacak. Farklı konuların ele alınacağı yoğun program **beş paralel kulvarda** devam edecek. Bunlar, sürdürülebilirlik raporlamasındaki eğilimler, G4 İlkeleri, raporlamanın şekillendirilmesi, öğrenme ve akademi kulvarları. Farklı katılımcı profili ve ilgisi göz önünde bulundurularak hazırlanan bu kulvarlarda, gelişmiş raporlama yapmak isteyen katılımcılara yönelik **“entegre raporlama”** ve **“dış güvence”**; ilk kez raporlama yapacak şirketlere yönelik **“İlk rapor nasıl hazırlanır”** gibi konulara değinilecek. Bunun yanında, raporlama sürecinde G3'ten G4'e geçmek isteyen şirketlere yönelik, G4'ü farklı açılardan ele alacak kulvarda ise önceliklendirme, tedarik zinciri ve yolsuzluğu önleme gibi konular tartışılıyor ve tartışılıyor olacak. İkinci gün program **“raporlamanın geleceğine bakış”** temalı bir toplantıyla sonlanacak.

Konferansın son gününde ise **“Eyleme Çağrı”** teması ile yine beş paralel kulvarda bu kez şu konular ele alınacak: Sürdürülebilirlik raporlamasındaki eğilimler kulvarında **“Gelişmekte olan piyasalar”**, G4 kulvarında **“Seragazi emisyonları”**, raporlamanın şekillendirilmesi kul-

varında **“Güncel sürdürülebilirlik raporlaması yasal düzenlemeleri”**, eğitim kulvarında **“İnsan hakları konusu nasıl raporlanır?”** ve akademik kulvarda **“Entegre raporlama”**.

Son gün programda **“Kısa Vadecilik ve Dünya Ekonomisi”** temalı bir tartışma var. Kapanışta ise, konferansta ortaya çıkan önemli konuları ve mesajları yansıtan ve GRI'ya bunlardan nasıl yeni görevler çıktığı ve bu konularda nasıl ilerleme kaydedeceğine değinen bir kapanış oturumu yer alacak. GRI Konferansı'nın daha sürdürülebilir bir küresel ekonomi için eylem çağrısıyla sonlanması bekleniyor.

Konferansın, raporlamanın tüm dünyada daha da yaygınlaşmasına önemli katkılarda bulunacağını öngörüyoruz. Türkiye bağlamında ise, özellikle raporlama sürecini ve raporlarının içeriğini bir adım daha ileri götürmek isteyen şirketlerin bu önemli etkinliği kaçırmamalarını öneririz. ○

Kayıt için!

Konferansa kayıt www.griconference.org web sitesi üzerinden yapılıyor.

Normal kayıt: 30 Nisan'a kadar yapılacak kayıtlara normal fiyat uygulanmaktadır. Geç kayıt: 1-24 Mayıs arasında yapılacak kayıtlara ortalama yüzde 15 yüksek fiyat uygulanacaktır.

2013 GRI Konferansı Network Partneri CSR Consulting Turkey Türkiye'den gelecek katılımcılar ile birlikte bir organizasyon yapmayı planlıyor. İletişim için: info@csrconsulting.nl

2010'daki GRI Küresel Konferansı'na Türkiye'den farklı paydaş gruplarından yaklaşık 20 kişi katılmıştı.

Sürdürülebilir Turizm Yolunda 17 Rota Kültür Rotaları Dernekleşti

Türkiye, kültür turizmi ve eko-turizm alanında yavaş adımlarla da olsa ilerliyor. Yaklaşık 20 yıldır Anadolu'nun farklı bölgelerinde bir avuç gezginin başlattığı 17 ayrı kültür rotası, beraber hareket etmeye başlıyor. Kültür Rotaları Derneği adıyla bir araya gelen rotalar, tanıtım, deneyim ve sorunların paylaşımı için beraber hareket edecek. Biz de bu çiçeği burnunda derneğin ilk başkanı ve yıllardır Türkiye'de kültür rotaları denilince akla gelen ilk isim olan Kate Clow'a hem derneği, hem de Türkiye'de kültür turizminin ahvalini sorduk...

Özgür ÇAKIR

Amasra'ya termik santral. Geçen ay bu başlıkla çıkan haberleri okuyan çevre dostu herkes kızgındı. Sebep çok açık. Biyoçeşitlilik açısından son derece zengin olan bölgeye termik santral yapma fikri akla pek yatkın gelmiyor. Üstelik işin bir başka ilginç yanı ise **Devlet Planlama Teşkilatı** tarafından hazırlanan **2023 Turizm Stratejisi**'nde bölgeye başka bir rol biçilmiş olması. Söz konusu stratejide, **Bolu, Zonguldak, Bartın, Kastamonu ve Sinop illerini** kapsayan bölge, **biyoçeşitlilik ve eko-turizm potansiyeli** açısından öncelikli yerler olarak belirlenmişti. Bu stratejiden yola çıkarsak, normal şartlar altında bu sayımızda belki de Amasra ve bölge için hazırlanmış yeni bir kültür rotası hakkında ya da bölgede filizlenmeye başlayan eko-turizmle ilgili bir haber yapıyor olacaktık. Ancak termik santral projesine karşı çıkılmadığı ve kamu akıldaki bu çelişki teşhir edilmediği müddetçe, bu haberi gelecekte de yapmak imkânsız görünüyor.

Bir yandan, hem bölgenin ekolojisi, hem eko-turizmle ilgili bu kötü haberin şokunu yaşarken, Türkiye'de sürdürülebilir turizm bağlamında çaba gösterenlerin deneyimlerini ve "iyi haberlerine" de dergimizin sayfalarında yer vermeye ısrarla devam edeceğiz.

Geçen yıl Nisan ayında, sessiz sedasız kurulan, hatta konunun ilgililerinin bile sonradan haberdar olduğu bir gelişme yaşandı. Türkiye'de özellikle son 15 yıldır daha büyük ilgiyle devam eden farklı kültür rotaları için uğraş veren insanlar bir araya gelerek Kültür Rotaları Derneği adı altında buluştu. Derneğin ilk başkanı ise uzun yıllardır Türkiye'de yaşayan bir İngiliz, Kate Clow oldu. Clow, bugüne kadar binlerce kişi tarafından yürünen Fethiye-Antalya arasındaki **Likya Yolu** ve **St. Paul Yolu** kültür rotalarının fikir annesi. Üstelik Clow, bütün bu çabalarını, bürokrasi tarafından önüne konulan her türlü engele rağmen ısrarla sürdüren, kültür turizmi için önemli bir figür. Clow başkanlığını yaptığı Kültür Rotaları Derneği ve Türkiye'de turizm hakkındaki sorularımızı yanıtladı...

Gelidonya Feneri - Likya Yolu

Kültür Rotaları Derneği fikri nasıl ortaya çıktı? Dernekle neyi hedefliyorsunuz?

Derneğin kurulmasından önce, yapılan tüm çalışmalar bireyseldi. Başta, kültür rotalarında yer alan yolların koruma altına alınması için yapılacak şeyler hakkında olmak üzere, pek çok konuda bilgi ve tecrübe paylaşımında büyük eksiklikler vardı. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın tavsiyesiyle bu ve benzeri sorunlara çözüm oluşturacak böyle bir kuruma ihtiyaç olduğunu gördük ve rota temsilcileriyle görüşerek derneği kurmaya karar verdik. Rotaların korunması ve tanıtımının yanı sıra, derneğin asıl amacı, rota üzerindeki köy vb. yerleşim yerlerindeki yerel halka, tarım, hayvancılık ve ormancılık dışında alternatif bir gelir kaynağı oluşturmak. Hatta bu çalışmaların, uzun vadede, köyden kente göçü dahi önleyebileceğini düşünüyoruz. Dernek yönetiminde geçen yıl Nisan ayında kurulduğundan bu yana, birkaç değişiklik oldu. Şu anda Kültür Rotaları Derneği'nin yönetim kurulu, rota temsilcileri, pansiyon sahibi ve doğa turizmiyle ilgili beş kişiden oluşuyor. Sevindirici olan ise derneğimize üye olan birey ve kurumların sayısı her geçen gün artıyor. Derneğimize birey ya da kurum olarak üyelik başvurusunda bulunmak mümkün. Ayrıca sınırlamamız da yok. Doğa ve tarih yürüyüşüyle ilgilenen herkes üyelik için başvuru yapabilir.

Türkiye'de kültür rotaları olarak hangi bölgeler/ yerler işaretli?

Dernek bünyesinde toplam 17 adet kül-

tür rotası mevcut. Bunlardan bazıları işaretli. Bazıları ise GPS noktaları ya da yollar üzerinde yapılan levhalandırmalar sayesinde takip edilerek kullanılıyor. 2013 yılı sonunda rotaların büyük çoğunluğunun işaretlenmiş olmasını hedefliyoruz.

Türkiye’de kültür rotalarının tarihi ne zamana uzanıyor? Bu konuda ilk faaliyete geçen kişilerden biri olarak sizin yola çıkışınızdan bugüne kadar olan süreci nasıl değerlendiriyorsunuz?

Kültür Rotalarımızın kapsadığı tarih Hitit döneminden, Kurtuluş Savaşı dönemine kadar uzanıyor. Likya Yolu’nu ilk açtığımızdan bu yana oluşan ilgi sayesinde, artan ziyaretçi sayısı oldukça mühim bir gelişmeydi ve bunu az çok tahmin edebiliyordum. Tahmin etmediğim şeylerden biri de çevreye verebileceği zararın bu boyutta olmasıydı. Diğeri ise Likya Yolu sayesinde para kazananların, bu ve benzeri sorunlar karşısında inisiyatifi alıp korumaya geçmemeleri oldu. Genel anlamda ise, kültür rotalarını geliştirmek için canla başla uğraşılıyor olsak da, koruma alanında yaptırımı olan bir yasa olmadığı müddetçe çalışmalarımızın sürdürülebilirliği ve yolların uzun vadede sahnede kalması mümkün olmayabilir. Bu anlamda Türkiye’ye geldiğimden beri anayasada iki konuda değişiklik yapılmasını talep ettim. Bunlardan ilki haritacılıkla ilgili. Haritalara erişim herkesin hakkı olması gerekirken, Türkiye’de bu durum biraz daha farklı işliyor. Bir diğer önemli konu ise Türkiye’de tarihi kalıntıların korunmasıyla ilgili. Bu konu da Türkiye’de yeterince önemsenmiyor ve mevcut önlemler çok yetersiz.

Kültür turizmi deyince ne anlıyorsunuz? Türkiye’de bunun değeri sizce yeterince biliniyor mu?

Kültür turizmi, turist ile ziyaret edilen yerin halkı arasında bir çeşit etkileşim anlamına gelmeli. Ama bu topraklarda maalesef bu değer yeterince bilinmiyor. Oysa Türkiye’de insanların ziyaretçilerle paylaşabileceği çok zengin bir tarih ve kültür var.

Frig Yolu

St. Paul Yolu Uzayacak

St. Paul Yolu için Avrupa’dan büyük bir talep var. Ancak konaklamayla ilgili eksikliklerden dolayı, şu an itibarıyla bu taleplerin hepsi karşılanamıyor. St. Paul Yolu’na benzer temalı Avrupa rotalarının yılda 100 bin ziyaretçiyi ağırladığını görüyoruz. Bu sayıya St. Paul Yolunun da erişebilmesi için, yolu uzatmamız gerekecek. Bu da Yalvaç’tan Tarsus’a bir rota çizilmesi ve Frig Yolu ile Evliya Çelebi’ye

bağlanması anlamına geliyor. Böylece rota yaklaşık olarak 2000 km’lik bir yoldan oluşacak diyebiliriz. Tabii bu mesafede bir yol, 100 bin kişiyi karşılayabilecek. Uzun vadede bunu düşünüyoruz. Endemik yapıyla alakalı büyük bir ayrıcalığı olmamakla birlikte yolun en büyük özelliği doğa ortamıdır. Kültürel içeriğinin özgünlüğü sayesinde, yolun özellikle Batı pazarına girmesi kolay olacaktır.

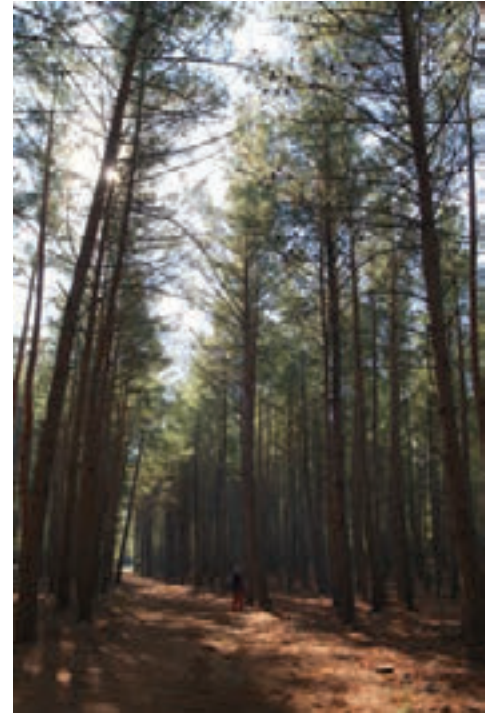
Ölüdeniz - Likya Yolu

Türkiye'nin Kültür Rotaları

- 🌿 Hz. İbrahim Yolu: Şanlıurfa
- 🌿 Likya Yolu: Muğla, Antalya, 509 km
- 🌿 Evliya Çelebi Yolu: 600 km
- 🌿 Kaçkar Dağları: Artvin, Rize
- 🌿 Hitit Yolu: Çorum, 385 km
- 🌿 Küre Dağları Yolu: Kastamonu, Bartın, 482 km
- 🌿 Karia Yolu: Muğla, Aydın, 800 km
- 🌿 Sultan Süleyman Yolu : 2100 km
- 🌿 Frig Yolu: Afyonkarahisar, Ankara, Eskişehir, Kütahya, 400km
- 🌿 Yenice Ormanları Yolu: Karabük, 396 km
- 🌿 Kurtuluş Savaşı Yolu: Ankara, Kastamonu, Çankırı, 105 km
- 🌿 Ararat Yolu: Ağrı
- 🌿 Sarıkamış Yolu: Kars 256 km
- 🌿 Fethiye Yolu: Muğla 343 km
- 🌿 Çorum ve Kızılırmak Yolu: Kırşehir, Kırıkkale, Ankara, Çankırı, Çorum, Samsun, 190 km
- 🌿 St. Paul Yolu: Antalya, 500 km
- 🌿 Idyma Yolu: Muğla

Not: Rotalar hakkında ayrıntılı bilgi için www.cultureroutesinturkey.com adresine bakabilirsiniz.

Türkiye 2023'e kadar turizmde ilk beşe girmeyi hedefliyor. Sizce bu hedef mevcut turizm anlayışıyla gerçekçi mi?

2023'te Türkiye'nin dünya turizmde turist sayısına göre ilk beşe girmesini asla istemem. Ancak gelir seviyesine göre ilk beşte olursa bu bir gelişme olabilir. Burada ölçüm kriterinin önemli olduğunu düşünüyorum. Bu anlamda değişmesi gereken yaklaşım, ziyaretçi sayısını artırmaya yönelik olmamalı çünkü artan ziyaretçi sayısı çevresel zarar ihtimalini de artırıyor. Siyasetçilerin yaptığı planlar genelde -ve belki de normal olarak - kısa dönemli. Bu yüzden turizm, siyasetin parçası olmaktan kurtarılmalı. Ancak bu sayede değişim ve potansiyel verimli şekilde bir araya gelebilir diye düşünüyorum. Dünyada bu tarz örnekler var. Ayrıca Türkiye'de, şehir ve kırsal yerleşim bölgeleri arasında kültürel fark çok büyük. Ne yazık ki şehirdeki kültür anlayışı, kırsaldakine saygı göstermiyor. Tur operatörlerinin çoğu şehir kültüründen beslendikleri için, bu insanların da zaman zaman kırsal kültüre gereken hassasiyeti gösteremediklerine tanık oluyoruz. Turizm, kültüre zarar getirirse, bu durum ziyaretçiler yüzünden değil, gereken hassasiyeti göstermeyen ya da bu or-

tamı sağlamayan tur operatörleri yüzünden olacak.

Kültür rotalarına dünyada ilgi nasıl? Hangi ülkeler bu konuda çok ileride ya da atılım yapıyor?

Özellikle Avrupa kültür rotaları konusunda oldukça aktif girişimlere ev sahipliği yapıyor. Hatta rotalara belli bir standart getirmek ve geliştirmek için Avrupa Konseyi bünyesinde Avrupa Kültür Rotaları Enstitüsü kurulmuş durumda. Türkiye henüz enstitünün hazırladığı protokolde yer almıyor. Ancak çok yakın zamanda ülkemizdeki rotaların da bu protokole dahil edilmesi, şu anda Turizm Bakanlığı'nın gündeminde yer alıyor. Avrupa ve Ortadoğu'yu dışarıda bırakırsak, aslında kültür rotaları dünya genelinde çok yaygın değil. Belki Peru, Şili, Kanada ve ABD gibi birkaç istisna sayabiliriz. Dünya genelindeki rotalara baktığımızda, genelde doğa, manzara, vb. gibi tarih dışı konseptlerde kurulduklarını görüyoruz. Örneğin Yeni Zelanda ve Nepal'de doğa ve dağ turizmi dışında faaliyet yok denecek kadar az. Asıl ilgi tamamen doğa ve dağ turizmine yönelik. Bu iki ülkeyi Vietnam, ABD ve son zamanlarda gelişmekte olan potansiyeli ile Kore takip ediyor diyebiliriz.

Kültür turizminin sürdürülebilir turizmle nasıl bir bağı var sizce? Dünyadaki önemli sürdürülebilir turizm ve kültür turizmine hangi örnekleri verebiliriz?

Kültür, bir topluluğun gelişimi sırasında sürdürülebildiklerinden oluşuyor. Dünyada da turizmin sürdürülebilir olmadığı kanımsındayım çünkü turizmin bütün çeşitleri ziyaret edilen kültürde bazı değişikliklere sebep oluyor. Evet, bu kaçınılmaz bir sonuç. Ancak mühim olan bu etkileri en aza indirmek. Bunu gerçek anlamıyla yapabilmiş bir örnek açıkçası aklıma gelmiyor.

Kültür Rotaları Derneği olarak 2013 ve sonrasında dair en önemli projeleriniz neler?

Şu sıralar temsil ettiğimiz rotalardan biri için bölgesel kalkınma ajansından edindiğimiz finansal destek sayesinde, bir akıllı telefon harita uygulamasını geliştirmek

İznik - Evliya Çelebi Yolu

üzerine uğraşıyoruz. Bu proje hayata geçtiği takdirde, aynı şey diğer rotalarımızda da uygulanabilecek. Aynı şekilde şu an yalnızca bir rotada gerçekleştirilmeye uğraştığımız eski okulların konaklama yerine dönüştürülmesi projemizi de diğer rotalara uyarlamak mümkün olabilecek. Bütün bunların dışında, Avrupa'daki kültür rotaları ile derneğimizin ilişkileri oldukça kuvvetli ve bu durum, ülkemizdeki rotaların geliştirilmesi için büyük avantaj sağlayabilecek.

Ancak, bu tarz projeleri uygulayabilmek için, her sivil toplum kuruluşu gibi bizler de finansal zorluklarla karşılaşabiliyoruz. Bu yüzden gelecek her türlü desteğe açık olduğumuzu her fırsatta dile getirmeye çalışıyoruz. ○

“Türkiye’de Sürdürülebilirlik Danışmanlığı Yapılmıyor”

Türkiye’de özel sektörün sürdürülebilirlik çalışmaları konusunda en uzman isimlerden biri olan, REC Türkiye Direktör Yardımcısı Kerem Okumuş’a raporlama ve danışmanlık konularındaki fikirlerini sorduk ve oldukça net yanıtlar aldık. “Sürdürülebilirlik danışmanlığı, riskler, büyüme ve kârlılık gibi üç temel alanda stratejik yönelim sağlamalı” diyen Okumuş, Mayıs ayında yürürlüğe girecek yeni raporlama standardı GRI G4 ile de, sürdürülebilirlik raporlamalarının kaderinin değişeceğini belirtiyor.

 Barış DOĞRU

Bildiğiniz gibi, iki sayıdır Sürdürülebilirlik danışmanlığı üzerine kapsamlı bir dosya yayınlıyoruz. Peki size göre, sürdürülebilir danışmanlığı nedir? Ve Türkiye’de bu konuda nasıl bir resim var?

Bence Türkiye’de kimse tam anlamıyla sürdürülebilir danışmanlığı yapmıyor aslında. Herkes uygulama yapıyor. Sürdürülebilirlik danışmanlığı, şirketinizin 5-10 yıl sonrasını görüp ciddi bir stratejik yaklaşım ile yönlendirmek demektir. Raporlama süreçleri kurum içinde zaman açısından çok yoğun bir çalışma gerektirdiği için,

şirketlerimiz genelde “dışarıya verelim, arkadaşlar uygulasin” mantığında. Hazırlanan raporlar da çok ciddi uzmanlık gerektirmiyor maalesef. Mesela bir çokuluslu şirket sürdürülebilirlik raporu hazırlayacak bir danışmanlık şirketini arıyor; aslında kendi içerisinde bunu yapabilecek kapasitesi var. Ama bunu yaparken harcaacağı zaman ve içerideki ekibin harcaacağı efor o kadar fazla ki, “biri-leri alsın, bunu yapsın” diyor. 10 farklı birimden verileri al, toparla, derle ve yaz. Bunun danışmanlıkla bir ilgisi yok.

Sürdürülebilirlik danışmanlığı bir şirkete ne katmalı?

Ciddi bir sürdürülebilirlik danışmanlığı hizmetinin bir şirkete vereceği üç ayrı katma değer vardır. Birincisi, **operasyon ve risklerin nasıl yönetileceğini** anlatması ya da buna göre stratejik bir yaklaşım getirmesi lazım. Şirketin fiziksel riskleri olabilir, regülasyon riskleri olabilir, operasyonel riskleri olabilir. Bu risklerin yönetimine yönelik ciddi bir stratejik yaklaşım sunması gerekiyor. İkinci konu; **büyüme**. Sektörün ve ekonominin büyümesine paralel olarak şirketin o süreçte

kendini nasıl konumlandıracağı konusunda da bir hizmetin verilmesi lazım. Mesela bir gıda şirketiye, piyasada gelişen talebe bağlı olarak, gıdanın içerisindeki sodyum oranlarının azaltılması, daha sağlıklı gıdalara yönelik stratejiler geliştirmek yapacağı işlerden olmalı. Çünkü beş yıl sonra müşteriler de bunu talep eder duruma gelecek. Türkiye’de kimsenin şirketin büyüme perspektifine de katkı yapacak bir stratejik danışmanlık verdiğini düşünmüyorum. Üçüncü temel ayak da, **kârlılık konusu**. Şirketin operasyonlardan kaynaklı verimliliğini artıracak ciddi bir yaklaşım getirmek lazım. Burada, sektöre bağlı olarak mesela enerji ve su kullanımındaki verimlilik, üzerinde durulması gereken bir konu.

Diğer yandan, sürdürülebilirlik çalışmalarının iletişimi ile beraber şirketin marka itibarını ve katma değerini artıracak bir yaklaşım, bütün bu çalışmaları iletişim boyutunu da katarak kuruma ciddi itibar kazandıracak bir stratejik hizmet vermek lazım. Özellikle şirket borsaya açılrsa, itibarı yükseldikçe hisse değeri de ona bağlı olarak yükselecektir. Ya da 50 yılda inşa ettiğiniz tüm itibarı 5 günde kaybetme riski ile karşı karşıya kalabilirsiniz. Bugün, yatırımcı ilişkisi boyutu çok önemli, artık sürdürülebilirlik riskleri daha fazla sorgulanan şirketlerin yatırımcılar ile aralarındaki diyalogun çerçevesi değişiyor. Şirketin büyümesini, kârlılığını ve risklerini çok iyi yönetirsen ve buna yönelik ciddi bir yaklaşım getirirsen, bu şirketin piyasa değerine de ciddi bir katkı yapmış oluyorsun.

O nedenle, bu üç ayakta yani riskler, büyüme ve kârlılık alanlarında stratejik danışmanlık gerekiyor. Türkiye’de danışmanlık henüz bu boyutta değil.

İşin bir de sürdürülebilirlik raporlaması ayağı var. Son dönemde çok

sayıda şirket raporlama yapmaya başladı. Peki, sürdürülebilirlik raporlaması gerçekten hakkı verilerek yapılıyor mu Türkiye’de?

Sürdürülebilirlik raporlaması da hakkıyla yapılmıyor. Çok ciddi problemler var aslında. Birincisi, bu raporları hemen hiç kimse okumadığı ve buna yönelik eleştirel bir yaklaşım getirmediği için, şirketler için çok açık bir alan haline geldiğini söyleyebilirim. O yüzden Türkiye’de çoğu rapor şirketin gerçekten kendi paydaşlarını hedefleyen bir şekilde hazırlanmıyor. Mesela ben yatırımcıysam, bazı bilgileri raporda mutlaka görmek isterim ya da ben bir sivil toplum örgütüysem, o sektörle ilgili en temel sosyal problem neyse, söz konusu şirketin bu konuda ne yaptığını doğrudan görmem lazım raporda. Türkiye’deki şirketler her şeyi, iyi yaptıklarını düşündükleri tüm çalışmalarını rapora koyuyorlar. O yüzden raporun içerisinde hedef kitleye yönelik hiçbir mesaj bulamıyorsunuz. **Dünyada raporlama artık basılı materyalden online’a dönüyor.** Online’da da, bir paydaş olarak sadece kendi ilgilendiğiniz konuya kolayca erişim sağlayabiliyorsunuz.

Türkiye’deki iş de yavaş yavaş buna dönecek ama dediğim gibi çok temel bazı yanlışlar var. Bunlardan bir tanesi, herkesin **“ben çok iyiyim”** demesi. Şirketlerin zayıf yönlerini ya da hedefledikleri performansla ulaşamadıklarını belirttiği hemen hemen hiçbir rapor yok. Bu da okuyucuda ciddi güven problemi doğuruyor. **“Biz 2020’de şöyle bir şirket olacağız”** tahayyülü olmadığı için, sürdürülebilirlik raporunda da bu hedefe adım adım nasıl ilerlediğini göremiyorsun. Halbuki bir paydaş olarak senin, uzun vadeli bir hedef tanımlamış şirketin o hedefe doğru nasıl ilerlediğini görüyor olman lazım.

İkincisi sürdürülebilirlik raporlaması, yaptığın her şeyi, bütün bilgileri

Mayıs’ta Yeni Sürdürülebilirlik Raporlama Standardı Geliyor

GRI G4’le İşler Ciddileşiyor mu?

Türkiye’de verilerin doğruluğuyla ilgili dış denetim geçirmiş bazı raporlar var ama tüm performans göstergelerinin değerlendirildiği güvence altına alınmış herhangi bir rapor yok şu anda. Sadece bölüm bölüm var. Aslında sosyal performansın doğrulandığı, güvence altına alındığı bir rapor son derece önemli. Şu an Türkiye’de güvence almış bazı raporlardaki (+)ların, bilgilerin ve kurumun sürdürülebilirlik performansını değerlendirmek için değil, o raporun GRI G3’ün A seviyesine göre hazırlandığını göstermek için yeni metodolojiye verilmiş olduğunu görüyoruz. Bu yaklaşım paydaşlar için çok anlamsız bir durum ortaya çıkarıyor. Asıl olan performansın güvence altına alınması olması.

Peki, o (+)’yı almak bu kadar kolay olmalı mı?

Kolay olmamalı, zaten bundan sonra olmayacak, çünkü GRI sistemini değiştiriyor; Mayıs ayında güncellenmiş yeni standart yürürlüğe girecek. G4 versiyonunda artık raporlar A, B ve C serisi olarak konumlandırılmıyor. Yeni standart, kurumun tüm sürece olan yaklaşımını mutlaka her seviyede almak istiyor. Artık yönetim olarak, çevre konusunda nasıl bir yaklaşım sergileyecekler, nasıl bir performans hedefi olacak, sosyal paydaşlarla ilişkiler ne yönde olacak gibi başlıkları her raporda inceleyecekler. Yani iş artık zorlaşıyor. Sözelimi, ben şirket olarak karbon emisyonumu şu kadar azalttım diyorsun ama bunun bir önemi yok, artık yönetim yaklaşımı olarak bunu bir hedef çerçevesinde konuşuyor olman lazım. Yeni sistemin sürdürülebilirlik raporlarına getirdiği en temel gereklilikler şöyle özetlenebilir aslında: Birincisi kurumun tüm sürece olan yaklaşımını ortaya koyacaksınız; ikincisi de organizasyonun değer zinciri için en material, yani öncelikli konularla ilişkili indikatörlerini ve yönetsel yaklaşımını mutlaka raporlayacaksınız. Dolayısıyla, eğer ciddiyetle uygulanırsa, artık önemsiz konuları raporlara doldurma dönemi bitti diyebiliriz...

“Değişim de, dönüşüm de, evrim de, ancak toplumdaki gelen baskıyla olacak. Şirketleri çok fazla suçlamıyorum, sivil toplumun bunu sorguluyor olması lazım. Mesela bankacılık alanında uzun çalışma saatleri ciddi bir konu. Ancak, acaba sendikalar sorguluyor mu raporlarda bu bölümleri?”

paylaşmak değildir. Bir **önceliklendirme (matereality)** problemi var. Mesela söz konusu bir maden şirketiye, o kurumun kaza riskine karşı nasıl bir önlem aldığını görmek isterim. Her sektör için öncelikli temel alanlar farklıdır. İlaç sektörü örneğin, **etik ilkeler, rüşvet ve sorumlu pazarlama ilkeleri** yer almalı raporda. İlaç şirketlerinin raporlarına bakın, çevre ve enerji konusunda yaptıklarını anlatırlar ama aslında ilaçları pazarlayanların doktorlarla veya ecza depolarıyla olan ilişkilerinin görülmesi lazım, çünkü bahsettiğimiz sektörün en temel sorumluluğu o alanda.

Provokatif bir soru sorayım: Bir şirket bu söylediklerini nasıl yapar ki?

Şöyle yapar. Gözlerini kapatman sorunu yok etmez. Önlem almadığın konular ve sorunlar, bir süre sonra ciddi tehdit olacaktır. Ayrıca bizde şirketlerin belirlenmiş hedefleri olmadığı için, kimse hedefe ulaşmadığını söylemiyor. Diyor ki, ben geçen seneye göre emisyonlarımı bu sene yüzde 5 azalttım ama neye göre? Bir hedefin yokken, “yüzde 5” benim için hiçbir anlam ifade etmiyor. Ya da herhangi bir kıyaslama olmadığı için, anlamsız kalıyor. Diğer yandan, sivil toplum kısmında **sosyal vatandaşlık, sorumluluk alma, hak arama kültürü** vb yeterli olgunluğa ulaşmadığı için, sürdürü-

lebilirlik konusu şirketler için boş bir saha haline geliyor. Şirketleri zorlayacak bir talep gelişmemiş. Bu talep ne zaman ortaya çıkacak bilmiyorum ama çıkması gerekiyor. Değişim de, dönüşüm de, evrim de, ancak toplumdaki gelen baskıyla olacak. Burada şirketleri çok fazla suçlamıyorum, sivil toplumun bunu sorguluyor olması lazım. Mesela bankacılık alanında uzun çalışma saatlerindeki zorlamalar ciddi bir konu. Ancak, ilgili sendikalar sorguluyor mu acaba bankaların yayınlamış olduğu raporlarda çalışan haklarıyla ilgili olan bölümleri? Ya da onlara o raporlar ulaşıyor mu? O nedenle, sendikalar, sivil toplum, yatırımcılar sorgulamaya başladıkça, her şey daha normal bir seviyeye gelecek. Çünkü ben yatırımcı olsam, mesela bir enerji şirketine derim ki, **“Bana beş yıl sonraki tahmini emisyon değerini açıkla”**, çünkü beş yıl sonra **karbon piyasası** açıldığında Türkiye’de, şirket için ciddi bir maliyet riski olabilir. Yatırımcılar, sendikalar, sivil toplum, medya bunları sorguladıkça, bu rapor içerikleri de mümkün olduğunca gelişecek.

Peki, danışmanlık proje bazlı mı yoksa süregelen bir ilişki mi olur?

Eğer bir şirkette bir sürdürülebilirlik komitesi kuruluyorsa orada, o komitede yer almak gerekir. O

şirkette beraber o evrimi yaşamak gerekir. Çok sıkı bir işbirliği olması lazım. Avrupa’da gördüğümüz şudur; sizin şirketinizin bünyesinde bulunan iki üç kişi gidip o şirkette çalışır. Aynı avukatlık firmaları gibi. Bu şirketin tüm stratejik çalışmalarının tamamını entegre ve koordine eden bir birim olmalı. Tabii bunun için ayrı bir departman gerekiyor. Dışarıdan bağımsız CEO’nun da katıldığı ayrı koordinasyon komitelerinin olması lazım. Kurum içerisinde ciddi bir yapının kurulması gerekiyor. Burada yavaş yavaş da olsa bir gelişme görüyoruz, sürdürülebilirlik yönetmeni gibi bazı unvanlarla işe alımlar başlıyor, bazı şirketlerde sürdürülebilirlik komiteleri kurulmuş durumda. Bu da genel olarak toplumdaki, sivil toplumdaki, sendikalardan, yatırımcılardan gelen baskıyla değil de tamamen proaktif olarak, öngörülü yöneticilerin yaptığı bir iş şeklinde ya da çokuluslu şirketleri örnek alarak gerçekleşiyor. Ayrıca şirketlerin paydaşlarla işbirliği içerisinde olacağı, onlardan geribeslemeler alıp bunları karar mekanizmalarına yansıtacağı paneller geliştirmeleri gerekiyor. Bunları da yavaş yavaş kurmak lazım. Şirketler topluma, müşterileriyle, paydaşlarıyla birlikte varoluyor. Bu varoluş, buralardan gelecek beslemelerle çok daha uzun vadeli ve sağlıklı olabilir. ○

26-29 Eylül 2013

Yenilenebilir ve Sürdürülebilir Enerji Fuarı Uygulama Teknoloji ve Çözümleri

CNREXPO İSTANBUL

yenilenebilir enerji fuarı

CNR GREEN

CNR EXPO Yeşilköy 34149 İstanbul Tel: 444 7 ^{CNR}267 Faks: 0 212 465 74 76-77

BU FUAR 5174 SAYILI KANUN GEREĞİNCE TÜRKİYE ODALAR VE BORSALAR BİRLİĞİ (TOBB) İZİNİ İLE DÜZENLENMEKTEDİR.

CNRHOLDING

www.cnrexpo.com

Pavlos Georgiadis: “Hem Taşralı Hem de Şehirli Olacağız”

Yunanistan’da Thrace Slow Food Konviviyyum’unun kurucusu ve Yunan Slow Food Gençlik Hareketi’nin koordinatörü Pavlos Georgiadis çiftçi bir ailenin oğlu. Georgiadis’i özgün kılan İngiltere’de biyoloji okuması ve Hindistan, Tayland ve Çin gibi ülkelerde saha çalışması yapmış olması. Georgiadis’in Asya zamanlarında Vandana Shiva’yla teşriki mesai yapmışlığı bile var. Farklı deneyimlerle geniş bir vizyon edinmiş olan Georgiadis, Yunanistan’da patlak veren ekonomik krizden sonra, birçok yaşıtı gibi, köyüne geri döndü ama bu sefer sürdürülebilir tarım yapmak için. Yönetmenliğini yaptığı “Farming On Crisis?” (Çiftçilik Krizde mi?) isimli belgeselde Georgiadis, Avrupa’daki krizden sürdürülebilir tarımla nasıl çıkılabileceğini anlatıyor. 12 Ocak’ta İstanbul’a gelen Georgiadis’e biz de aynı soruyu sorduk.

Önce biraz sizin geçmişinizle ilgili konuşalım. Çocukluğunuzdan beri tarımla, toprakla ilişkiniz var mı?

Ailemin, Yunanistan Dedeğaç'ta antik bir zeytin bahçesi var. Küçükken dedemle tarlaların içinde dolaştığım zamanları hatırlıyorum. Büyükkannem harika bir aşçıydı. 18 yaşında Yunanistan'ı terk ettim. İskoçya ve Almanya'ya gittim. Tayland, Hindistan ve Çin gibi Asya ülkelerinde de epey fazla vakit geçirdim. Bu yüzden kırsal ve dağlık bölgelerde, sosyal topluluklarda ve ekosistemlerde epey çalıştım. Yunanistan'a döndüğümde ülkemi büyük bir krizin içinde buldum. Ekonomik kriz yüzünden Yunanistan'a politik bir ilgi de vardı. Medyada "Yunanistan öldü, bitti, mahvoldu" haberleri yapılıyordu. Ben biraz öteki Yunanistan'ı göstermek istedim. Belgeseli de biraz bu yüzden yaptım. Yunanistan'ın hâlâ üretim, inovasyon işbirliği içinde olduğunu gözledim. Krizle birlikte kırsala geri dönmek isteyen çok sayıda insan da var. Bu arada Slow Food gibi sivil toplum hareketleri de bizi birbirimize bağlama başarısını gösteriyorlar. Bizler bu sayede bahsettiğim çiftçilerin hikâyelerini, mesela İstanbul gibi bir şehirde anlatabiliyoruz. Başta internet olmak üzere birçok teknolojik gelişme de bağ kurmamızı hızlandırıyor. Bu

yüzden bence bir süre sonra hepimiz aynı anda hem taşralı hem de şehirli olacağız.

Nasıl olacak sizce bu?

Bence gıda çok önemli bir anahtar. Tüketici artık sürdürülebilir gıda talep ediyor. Üreticiler hem arazilerini hem de ekosistemlerini bu sayede yönetebilecekler. Yaşadığımız kentlerin artık fazla büyük ve kalabalık olduğunu hepimiz görüyoruz. Dolayısıyla artık şunu da soruyoruz: "Yaşadığımız kentler gerçekten işlevsel mi?" Bu noktada gıda, taşra

"Yunanistan'da çok yakın zamana kadar bostan sahibi olan çok fazla insan vardı.

Bostan sahibi ailelerin sayısı 60 bini buluyordu.

Sonra insanlar son 15 yılda birdenbire kolay para kazanmanın yolunu buldular"

ve şehir arasındaki köprüyü kuran en önemli araçlardan biri. Hepimiz yemek yiyoruz ve istediğimiz gıdaya erişebilmek için tarım sistemleri kuruyoruz. Bu yüzden artık kentli ve küçük üreticinin ürettiği organik mahsulleri buluşturabiliriz. Tabii bunu McDonalds vasıtasıyla yapamayız.

Yunanistan'ı büyük bir kriz vurdu. Krizden önce organik üretimde durum nasıldı?

Yunanistan'da çok yakın zamana kadar bostan sahibi olan çok fazla insan vardı. Bostan sahibi ailelerin sayısı 60 bini buluyordu. Sonra insanlar son 15 yılda birdenbire kolay para kazanmanın yolunu buldular. Öncelikleri değişti. Nasıl olsa her şey dışarıdan geliyor fikrine kapıldılar. Birdenbire sürdürülebilirlik sınırlarının yüzde 180 üstünde yaşayan bir ülke haline geldik. Tükettiğimiz gıdanın yüzde 65'ini ithal

etmeye başladık. Krizden sonra ise birdenbire kent bahçeciliği yaygınlaşmaya başladı, çünkü gıda güvenliği artık hayati bir konu, bir varoluş meselesi haline geldi. Zaten bahçenizde sebze yetiştiriyorsanız onu genellikle organik yetiştiriyorsunuzdur. **Sağlıklı gıda zaten aynı zamanda sağlıklı gezegen demektir.** Evet, Yunanistan'ın büyük ekonomik sorunları var ama sosyolojik alanda da enteresan gelişmeler var. Giderek daha fazla insan örgütleniyor ve terk edilmiş arazileri ilhak edip buralarda beraber organik üretim yapıyorlar. Çok sayıda genç insan tarıma yöneliyor, köylerine geri dönüyor ve ürünlerini markalaştırmaya çalışıyor. Aynısını geçen sene ben de yaptım. Kendi köyüme döndüm, yüzde 100 organik üretime başladım ve ürettiğim zeytinyağına büyükannemin ismini vererek (**Calypso**) markalaştırdım. Ayrıca krizden sonra ekonomik olarak da Yunanistan tarım sektöründe kalite gözetilmeye başlandı.

Bu yeni bir trend halini alıyor mu? Genele yayılabilecek mi?

Kesinlikle. Bu tarz şeyleri ana akım haline getirmek ilk aşamadır bir yerde. İkinci adım olarak artık hükümetten de siyasi irade görmeye başladık. Bunun bir sebebi de aslında Yunanistan'ın tarım üretiminin yüzde 80'inin küçük üreticiye dayanması. Ailelere ait çiftlik ve arazi sayısı çok fazla. Gelenek korunmuş durumda. Dolayısıyla Yunanistan asla bildiğimiz anlamda rekabetçiliğe giremez. Standart üretimden çok kaliteli üretim daha önemli bizim için. Onun için **Yunanistan'ın Ferrari'si, Mercedes'i aslında gıdasıdır**, tarımsal üretimdir. Sanayi çok fazla ön plana çıkmamıştır. Tarım üreticilerinin atalarının topraklarıyla olan bağları hâlâ çok kuvvetlidir. Bu özellik Avrupa'da belki Güney Avrupa ve Akdeniz bölgesi dışında pek de yok. Bir de köylerine

“Şu anda Avrupa'daki kriz, ilk bizi vurduğu için biz toplumsal bir deney gerçekleştiriyoruz. Çevreyi ve su kaynaklarını koruyan tarım üretimi yapabilmek için önce ev ödevlerimizi tamamlıyoruz”

dönen genç çiftçiler artık eğitilmiş. Dönenlerin birçoğu üniversite mezunu. Yurtdışına gitmiş olanı, iki veya üç dil bilen var. Bu yüzden geleneksel bilgiyle yeni teknolojileri birleştirebilme potansiyelimiz var diye düşünüyorum. Şu anda Avrupa'daki kriz, ilk bizi vurduğu için biz toplumsal bir deney gerçekleştiriyoruz. Çevreyi ve su kaynaklarını koruyan tarım üretimi yapabilmek için önce ev ödevlerimizi tamamlıyoruz. Güneyle olduğumuz için iklim değişikliğinin sonuçlarını yaşamaya zaten başladık. Bizim jenerasyon biraz da erken büyüdü ve otuzlarımızı geçmeye başladığımızdan beri daha fazla çözüm odaklıyız. Daha geçen ay **bostanistas** adıyla, epey etkili bir web sitesi kurduk. Küçük üreticileri bir araya getirip ana sahneye taşınmayı hedefliyoruz.

Bostanlar ne zaman kaybolmaya başladı? Soruyorum, çünkü biraz Türkiye'de de benzer bir süreç yaşandı. Benim yaşadığım semt salatalık bostanlarıyla ünlüydü ve şimdi bir iki tane ya kaldı ya kalmadı ve hakiki Çengelköy salatalığı şu an çok pahalı...

Biliyorsunuz, 90'ların başından beri dünya ekonomisi daha bağlantılı hale geldi. Küreselleşme dönemine girildi. Ekonomide büyük bir dönüşüm yaşandı. İnsanlar marketlerde ucuz gıdaya erişebildi. Büyük satıcılar süreç içinde küçük satıcıları ekarte etmeye başladı. Örneğin manavları...

Bahçe ve bostan sahibi üreticilerle iletişim halinde olanlar onlardı. 2008'den itibaren balon patladı ve bu durum sürdürülemez hale geldi. Aynı durum **Bangkok, Şanghay ve**

Berlin gibi kentlerde de görüldü. Bu büyük kentlerde görülmeye başlanan bir diğer şey de, şehir içindeki kent bahçelerinin geri dönüşü oldu. Diğer ülkelerde bu olduysa Türkiye’de de olabilir. Kaliteli organik gıdaya erişim sadece imtiyazlı bir sınıfın tekelinde olmamalı. Almanya bunu başardı. Beş altı sene önce Almanya’da organik gıda pahalıydı, şimdi konvansiyonel gıdadan bile ucuz, çünkü bunun için gerekli olan pazarı yaratmayı başardılar. Bizler de kendi birikimlerimizi takas ederek, örgütlenerek bir şeyler yapabiliriz. Bu yüzden

adil, temiz ve sürdürülebilir bir dünyanın mücadelesini veren Slow Food gibi kuruluşların Türkiye’deki varlıklarını da önemsiyorum.

Slow Food bir sivil toplum inisiyatifi ve sizin de dediğiniz gibi işbirliği epey önemli. Hiç kamu kuruluşları ya da gıda şirketleriyle işbirliği yoluna gittiniz mi?

Yunanistan sivil toplumun gücünü daha yeni keşfetti. İnsanlar daha yeni yeni gıda, kıyafet takası yapmaya başladılar. Geridönüşüm konusunda da adımlar atıyorlar. Şu anda atalık tohumların korunması için

ayrı bir ağ var. Onlarla biz de işbirliği yapıyoruz. Ben de “Farming On Crisis?” belgeselini çekerken sadece Slow Food propagandası yapmama-ya çalıştım. Küçük üreticiler, büyük üreticiler, organik çiftçiler, bakanlık... Herkesin görüşünü almaya çalıştım. Bu yaklaşım bize farklı kapıları açtı. Belgesel bu anlamda bir platform yaratmayı, farkındalık oluşturmayı başardı.

Sizin Asya geçmişiniz de var. Büyük ihtimalle Vandana Shiva’nın fikirlerine de aşinasınız...

Evet, hatta onunla beraber de çalıştık.

“Yunanistan Toparlanmaya Taşradan Başlayabilir mi?”

Avrupa Birliği (AB) çerçevesinde oluşturulmuş olan Ortak Tarım Politikaları’nın (CAP) takriben yarım asırlık bir geçmişi var. Öte yandan AB’nin yeni ortaklıklara ve yeni, özgün tarım politikalarının geliştirilmesine ihtiyacı var. Hollanda merkezli **foodpolitics.eu**’nun ortaya çıkış sebebi de bu. **foodpolitics.eu** Avrupa kıtasındaki gıda ve tarım politikalarıyla ilgili ortak bir vizyon ortaya koymaya çalışıyor. Pavlos Georgiadis’in “Çiftçilik Krizde mi?” (Farming On Crisis) başlıklı belgeseli bu çabaya yönelik bir katkı sunmaya çalışıyor. Zira Yunanistan,

Avrupa’nın güneyindeki birçok ülke gibi, geleneksel tarımı her şeye rağmen korumayı başarmış bir ülke. Georgiadis belgeselinde, AB’deki çiftçilerin yüzde 7’sinin 35 yaşın altında olduğunu hatırlatarak şu soruyu soruyor: “Yunan ekonomisi kendisini toparlamaya taşradan başlayabilir mi?” AB içinde küçük üreticilerin daha fazla kollanması gerektiğini savunan Georgiadis, yeni tarım politikalarıyla ilgili tartışmayı sürdürülebilirlik başlığına da bağlıyor ve yeni kuşak genç çiftçilerin ekolojik tarıma yönelik özgün katkılar sunabileceğini söylüyor.

Peki, o zaman biliyorsunuz, Shiva endüstriyel tarım hakkında epey radikal eleştiriler yapıyor uzun süredir. Ne düşünüyorsunuz?

Hindistan’da yaşanan kriz AB’de yaşanan krizden epey farklıydı. Orada da tekellerin dayatması yüzünden borçlanan ve borçlarını ödeyemeyen sayısız çiftçi intihar etti mesela. Bu da hence yeterince radikal bir durumdu.

Bu arada endüstriyel tarım demişken, Avrupa GDO’ya karşı epey mesafeliydi. Bu yaklaşım devam ediyor mu?

Yurttaşların çoğu GDO’ya karşı ama devletlerin tavrı tamamen başka bir konu. Ben bu konuda Avrupa Parlamentosu’na daha çok güveniyorum. Üyeleri yurttaşlar tarafından seçildiği için bu tür heveslere set çekeceklerdir. GDO’larda şöyle bir sorun var. Tamam, GDO’lu tohum daha fazla buğday veriyor da, bizim ihtiyacımız olan şey bu mu? Daha fazla kalori alıyoruz ama bu sağlıklı mı? Son dönemde obezite Avrupa’da da sorun olmaya başladı. Daha önce olmayan alerji sorunları var. Bir milyardan fazla aç var. Bir o kadar da obez var. Bu yüzden AB’nin GDO’ya tekrar prim vereceğini sanmam. ○

Prof. M. Levent KURNAZ
Boğaziçi Üniversitesi
Fizik Bölümü
mlkurnaz@gmail.com

İklimin Durumu 2012

“Dünyadaki iklim dengelerini bir defa bozacak olursak, bu dengelerin tekrar oluşması ve dünyanın bildiğimiz eski dünya olması binlerce yıl sürebilir. Bir iklim felaketini durdurmak için çok az zamanımız kaldı, hepimiz doğanın bu tehlike çanlarını dikkate alıp harekete geçmek zorundayız”

Boğaziçi Üniversitesi İklim Değişikliği Çalışma Grubu (İklimBU) tarafından iklim değişikliğinde yaşanan son gelişmelerin derlendiği ve değerlendirildiği İklim Değişikliği 2012 Raporu yayınlandı.

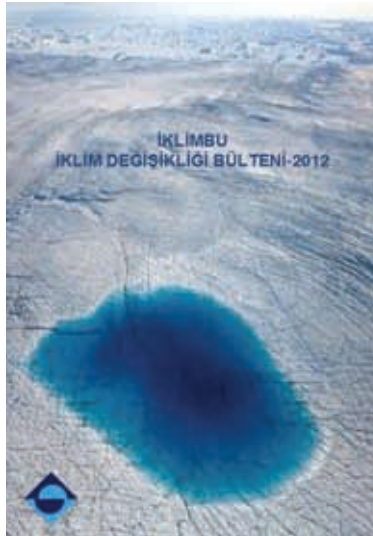
Bu rapora göre 2012 yılı dünyada, ortalama sıcaklıkların ölçülmeye başlandığı 19. yüzyıl sonundan bu yana yaşanan en sıcak onuncu yıl oldu. Yaşanan sıcaklıklar yüksek olarak kabul edilmeyebilir; ancak 2012, **La Nina** denilen doğa olayının görüldüğü yıl olduğundan dikkate değerdir. La Nina okyanus sularının normalden daha serin olmasına neden olan bir olaydır. Normalde La Nina dönemlerinde dünyanın sıcaklığının ortalamadan serin olması beklenirken 2012'nin rekor sıcaklıkta olması iklim değişikliğinin önemli bir göstergesidir. 2012, tarihte La Nina koşullarının görüldüğü en sıcak üçüncü yıl oldu. Ülkemizde uzun yıllar ortalamasına göre ortalamadan 1.0 °C daha sıcak bir sene yaşandı. Türkiye genelinde 31 merkezde en yüksek sıcaklık rekorları kırıldı.

2012 yılında dünyada normal şartlar altında çok zor rastlayabileceğimiz pek çok doğa olayı meydana geldi. Tarihindeki en sıcak seneyi geçiren ABD'de sene sonuna doğru doğu kıyılarını vuran **Sandy Kasırgası**, hem görüldüğü zaman açısından,

hem de fiziksel büyüklüğü nedeniyle normallerin çok dışında bir fırtınaydı. Kuzey Buz Denizi'ndeki buz alanı da tarihte görülen en düşük seviyeye indi. İklimBU grubu tarafından hazırlanan rapor bu olaylar gibi tüm sene boyunca ülkemizde ve dünyada iklim değişikliği nedeniyle meydana gelen tüm gelişmeleri derlemeyi amaçlıyor.

İklimi Göktaşı Hızıyla Değiştiriyoruz

2012 yılının bitiminden bugüne kadar geçen sürede görülen bazı iklim olayları (Avustralya'da sıcaklığın günlerce 50 derecenin üzerine çıkması gibi) artık iklim felaketlerinin “yeni normal” olduğunu gözler önüne seriyor. İklim olayları ile tek tek karşılaştığımızda bunları doğalmış gibi algılayabiliyoruz; ancak böyle toplu halde karşımıza çıktığında, dünyayı kurtarmak için zamanımızın azaldığını daha rahat görebiliyoruz. 2012 yılında yaşanan iklim olayları daha önce birlikte görülmemişlerdi, dolayısıyla bu olayları sıradan olarak görmek artık mümkün görünmüyor. Dünyadaki iklim dengesinin oluşması binlerce, hatta milyonlarca yıl sürdü. İnsanlık ise doğayı daha önce sadece bir göktaşı çarpmasının değiştirebildiği bir hızda değiştiriyor. Dünyadaki iklim dengelerini bir defa bozacak olursak, bu dengelerin tekrar oluşması ve dünyanın bildiğimiz eski dünya olması binlerce yıl sürebilir. Amazon ormanları ya da Grönland buzulları binlerce yılda oluştu, kaybedecek olursak geri gelmeleri de en azından binlerce yıl sürecektir. Bir iklim felaketini durdurmak için çok az zamanımız kaldı, hepimiz doğanın bu tehlike çanlarını dikkate alıp harekete geçmek zorundayız.

Boğaziçi Üniversitesi İklim Değişikliği Çalışma Grubu'nun İklim Değişikliği 2012 raporuna www.climatechange.boun.edu.tr/belgeler/IklimBU_2012.pdf adresinden erişebilirsiniz.

Çernobil Ölüm Bölgesine Yolculuk

“Tarihin en ciddi nükleer felaketi, 26 Nisan 1986 gecesi Çernobil’de meydana geldi. Yüz binlerce kişiyi göçe ve ölümcül hastalıklara sürükleyen, bir süper gücün çöküşünü başlatan Çernobil faciasının bıraktığı izler, üzerinden çeyrek yüzyıldan fazla bir süre geçmesine rağmen silinmiş değil. Ukrayna’nın Belarus sınırına yakın bu ölüm bölgesine giderek nükleerin, bir coğrafyada hayatı nasıl yok ettiğine tanık oldum. Tarihin radyoaktif soluşunu ciğerlerimde hissettim.”

Onur İNAL,
onurinal@onurinal.com

Soğuk ve puslu bir kış günü Kiev'in ana meydanı Maidan Nezalezhnosti'deyim. Pazar sabahı saat 9 olduğu için meydan oldukça sakin. Elimdeki rehber kitabın "**dünyanın en tuhaf gününbirlik gezisi**" diye tanımladığı Çernobil Nükleer Santrali'na bizi götürecek olan rehberimiz Sergey Ivantchuk ile Khreschatyk Oteli'nin önünde buluşuyoruz. Benimle beraber çeşitli Avrupa ülkelerinden gelen toplam yedi kişiyiz. Çernobil, Başkent Kiev'e 135 kilometre mesafede. 20 yıl süreyle hemen hemen kimselemin geçmediği bu yolu, Çernobil'in ziyarete açıldığı 2002 yılından bu yana daha fazla araç kullanır olmuş. Batılı turistlerin ilgisi, yeni bir turizm türü yaratmış: "**Afet turizmi**". Çok yakın bir tarihte gerçekleşen Fukuşima'ya rağmen dünyanın en büyük nükleer faciası denince akıllara halen Çernobil geliyor. Çernobil belleklere kazınmış acı bir hatıra...

Çernobil'e ziyaret, sadece devletin görevlendirdiği rehberlerle mümkün. Bunun için de haftalar öncesin-

"Elimdeki rehber kitabın '**dünyanın en tuhaf gününbirlik gezisi**' diye tanımladığı Çernobil Nükleer Santrali'na bizi götürecek olan rehberimizle Khreschatyk Oteli'nin önünde buluşuyoruz"

den Afet Bakanlığı'na başvurmak ve izin almak gerekiyor. Tur firmaları aracılığıyla tüm bu işlemler daha kolay ve hızlı gerçekleşiyor. Sergey bu işi sekiz yıldır yapıyor. Araca binmeden önce herkesin pasaportlarını son bir kez daha tek tek kontrol ediyor, elindeki belgelerle karşılaştırıyor, bir iki telefon görüşmesinin ardından "Her şey yolunda, gidelim" diyor.

Kiev caddelerinde ilerlerken Sergey mikrofonu eline alıyor ve Batılı müşterilerinin duymak istediğini en başta söylüyor: "Çernobil'e gitmek insan sağlığı açısından risk içermiyor. Rehberinizin kurallarına uyduktan sonra radyasyondan etkilenmeniz için hiçbir sebep yok." Daha sonra, kuralların yazılı olduğu, birbirine zımbalı iki sayfayı okumaya başlıyor. Pür dikkat dinliyoruz, işin şakası yok. Her zaman asfalt yolda kalınmalı, **toprak ve bitkilerle asla temas edilmemeli**, yere çanta dahil hiçbir eşya bırakılmamalı, askeri kontrol noktalarının ve görevli askerlerin fotoğrafları çekilmemeli. Daha sonra belgeyi tek tek imzalı-

yor ve sağlığımızda meydana gelebilecek her türlü zararın sorumluluğunu üzerimize alıyoruz.

Kiev'den çıkıp bölgeye yaklaştıkça yolların yok olduğuna, evlerin, insanların, ağaçların seyrekleştiğine tanık oluyoruz. Bembeyaz bir örtünün kapladığı doğa, Çernobil'e yaklaştıkça cansızlaşıyor adeta. İki saatten fazla süren yolculuğumuz boyunca **The True Battle of Chernobyl (Gerçek Çernobil Savaşı)** adlı belgesel yapımı izliyoruz. Hislerim birbirine karışıyor; merak, endişe, üzüntü...

100 Yıl Kimse Yaşamayacak

Çernobil Nükleer Santrali'nin bulunduğu Pripyat kenti etrafındaki 30 kilometre çapındaki alan bugün "Yasak Bölge". 2600 kilometrekareyi kaplayan bu alanda en iyi ihtimalle önümüzdeki 100 yıl boyunca kimse yaşamayacak. Tarlalar sürülmeyecek, değirmenler dönmeyecek, hasatlar toplanmayacak. Ta ki bir gün doğa, üzerindeki zehri atıp, kaybettiği her şeyi yavaş yavaş geri alana kadar. Yasak bölgeye yolculuğumuz devam ediyor. Saat 11.30'u gösterdiğinde Kiril harfleriyle Çernobil yazılı beton blokla karşılaşıyoruz. Bir zamanlar 14 bin insanın yaşadığı Çernobil kasabası başlıyor burada. Nükleer santrale 15 kilometre uzaklıktaki kasabada 27 yıldan beri ölüm sessizliği var.

Az daha ilerliyoruz ve başında birkaç askerin beklediği ahşap bir bariyerin önünde duruyoruz. Burası Dikyatki Kontrol Noktası. Uyarı tabelalarının gözden kaçması mümkün değil: "**Dur! Radyasyon Tehlikesi! Yasak Bölge!**" Araçtaki herkes tek tek aşağıya iniyor. Ellerimizde pasaportlarımızla sıraya geçiyoruz. Kamuflaj giysili Ukraynalı asker pasaportlarımızı kontrol ediyor ve başını sallayarak onay veriyor. Tekrey aracımıza biniyoruz. Sergey burada bizden ayrılırken devletin görevlendirdiği bir rehber bize eşlik

“Geiger sayacı, bir telsiz büyüklüğünde, elde taşınabilen ve hem havadaki hem de topraktaki radyasyonun varlığını saptayabilen bir cihaz. Radyasyonu yüksek ortamlarda kulağı tırmalayan tiz bir ses çıkarıyor”

ediyor. Adı Nikolay, sempatik ve İngilizcesi son derece akıcı. Eline mikrofonu alan Nikolay yasak bölgenin kurallarını bize bir kez daha hatırlattıktan sonra **Geiger sayaçlarını** dağıtıyor. Kısa bir brifing ile sayacın hikâyesini ve nasıl çalıştığını açıklıyor. **Hans Geiger** adlı bir Alman fizikçinin icat ettiği ve kendi adını verdiği bu alet iyonlaşma radyasyonunu ölçen bir detektör. Bir telsiz büyüklüğünde, elde taşınabilen ve hem havadaki hem de topraktaki radyasyonun varlığını saptayabilen bir cihaz. Radyasyonu yüksek ortamlarda kulağı tırmalayan tiz bir ses çıkarıyor. Aracımız yasak böl-

gedelerken Geiger sayaçlarımızı açıyoruz. Gözlerimiz Jüpiter marka sayaçta, heyecanla araç içerisindeki radyasyon miktarına bakıyoruz. Önce 0,13 mikrosieverts, sonra 0,18, en fazla 0,20. “Maruz kaldığımız radyasyon miktarı Kiev'dekiyle aynı” diyor Nikolay.

Boş tarlaların ortasına, yol kenarlarına yerleştirilmiş sarı-siyah uyarı levhaları dikkatimizi çekiyor. Derken karşıdan bir araba geliyor. Yasak bölgede 3 binin üzerinde insan yaşıyor. Bu insanların bir kısmı burada görevli memur, polis, asker, ormancı ve itfaiyeciler. Maruz kaldıkları radyasyonun miktarını

azaltmak için rotasyonla görev yapıyorlar ve her ay iki hafta bu bölgede, iki hafta da Kiev'de kalıyorlar. Çocukları kesinlikle bu bölgeye gitmiyor. Bunun dışında, çoğunluğu 60 yaş üzerinde olan 200 kadar köylü var. Ukrayna hükümeti, Çernobil faciasından birkaç yıl sonra, bölgede yaşayanların istedikleri takdirde geri dönebilmelerine izin vermiş. Kendi rızasıyla ve burada yaşamının riskini alarak geri dönen insan sayısı çok az. Bölgede yaşayanların evlerine giden elektrik ve gaz kabloları yere temas etmiyor. Bunun bir sebebi topraktaki radyasyona bulaşmamak, diğer sebebi de olası bir yangına sebebiyet vermemek. Çünkü yangın demek, toprağa çökmüş radyasyonun yangın dumanıyla karışıp yeni felaketlere yol açması demek!

Anaokulunda Duran Zaman

20 dakika kadar ilerledikten sonra ikinci kontrol noktasına ulaşıyoruz. Bu sefer araçtan inmemize gerek kalmadan belgelerimiz bir kez daha kontrol ediliyor. Ahşap bariyer bir kez daha kalkıp iniyor. İkinci kontrol noktasından sonraki topraklar "ölüm bölgesi" olarak adlandırılıyor. Çernobil Nükleer Santrali'na uzaklığımız artık 10 kilometrenin de altında. Biraz ilerledikten sonra yolun sağ tarafındaki yıkık bir binanın önünde duruyoruz. "Burası bir köy" diyor Nikolay. Ama ortada yerleşim olduğuna dair hiçbir belirti yok. Meğerse faciadan sonra Kopaçi adlı bu köy boşaltılmış ve çoğunluğu ahşap olan evlerin tamamı ileride yangına sebebiyet vermemeleri için yıkılarak toprağın metrelerce altına gömülmüş. Sadece bir bina ibret olsun diye bırakılmış; anaokulu binası. Binaya girerken Nikolay uyarıyor: "Hiçbir şeye dokunmayın!" Dershane sıraları, ranzalar, nenden sayfaları kabarmış çocuk kitapları, plastik oyuncaklar... Zaman 26 Nisan 1986'da donup kal-

"Binaya girerken uyarıyoruz: 'Hiçbir şeye dokunmayın!' Dershane sıraları, ranzalar, nenden sayfaları kabarmış çocuk kitapları, plastik oyuncaklar... Zaman 26 Nisan 1986'da donup kalmış adeta"

mış adeta. Binanın dışarısında bir ağacın önünde yere doğru eğiliyoruz. Karı eşeleyip Geiger sayacını toprağa yaklaştırıyoruz. 0,40, 0,42, 0,48, gösterge gitgide yükseliyor ve 0,54'te duruyor. Bulduğumuz yerde, şehirdekinin 3-4 misli fazla radyasyon bulunuyor. Radyoaktif partiküller gökyüzünden rüzgarla birlikte toprağa çöktüğü için bir yer "temiz" iken birkaç metre ötesi radyasyonlu olabiliyor. Tıpkı bir

satranç tahtası gibi, siyah ve beyaz bölgeler bulunuyor. "Bu turu yüzlerce defa yaptım, artık nerede fazla radyasyon olduğunu iyi biliyorum" diyor Nikolay gururla. Yeniden aracımıza biniyoruz ve biraz daha ilerliyoruz. Nükleer reaktörlerin soğutmasında kullanılan **Pripyat Nehri**'nden geçiyoruz. Nehrin kenarında 5 ve 6 numaralı reaktörler beliriyor. Çernobil faciası yaşandığında yapımı devam etmekte

olan bu iki reaktör, o günden beri yarı inşaat halinde duruyor. Rehberimiz nehirde kocaman yayıncılıklarının yaşadığını anlatıyor. Balıkların mutasyon geçirdiği ve yaratığa dönüştükleri ise bir şehir efsanesi. Balıklar, bol beslenebildikleri ve besin zincirinin en üstünde oldukları için son derece besili. Nehrin diğer yakasında az ilerideyse diğer dört reaktör görünüyor. Reaktörlere yaklaştıkça sadece topraktaki değil, solduğumuz havadaki radyasyon miktarı da normalin 3-4 katına ulaşıyor. Ancak miktardan öte maruz kalınan süre önemli olduğu için iki-üç saatlik bir Çernobil ziyaretinin insan sağlığını tehdit edici boyutları bulunmuyor. Uzmanlar, Çernobil'e gününbirlik giden bir kişiyle Avrupa'dan Amerika'ya uçan bir yolcunun aldığı radyasyon miktarının eşit olduğunu belirtiyorlar.

Bir sonraki durak 3 numaralı reaktörün yakınındaki demiryolu köprüsü. Dört reaktör de buradan net bir biçimde görünüyor. "Ancak buradan fotoğraf çekmek yasak" diyor Nikolay ve ekliyor: "Ben size fotoğraf çekebileceğiniz yeri ileride göstereceğim." Bir zamanlar nükleer santralde çalışan binlerce kişinin kullandığı demiryolunu bugün, santralin üzerini kapatmak ve radyasyonu hapsedmek için inşa edilen yeni beton örtü -Çernobilcesiyle bir 'sarkofaj'- inşaatında görevli az sayıda mühendis ve işçi kullanıyor. Her sabah Slavutiç kasabasından Çernobil'e hareket eden bir vagon akşama geri dönüyor. Faciadan hemen sonra robotlar yardımıyla kısa sürede inşa edilen beton örtünün miadı dolmuş durumda. Reaktörde saatte yayılan radyasyon miktarı normalin on binlerce katı kadar fazla olduğu için mevcut beton örtüyü yıkmak veya korozyona uğrayan kısımları tamir etmek de mümkün değil. Bu yüzden uzmanlar 2005 yılında yeni bir beton örtünün inşaatı için kolları sıvamışlar. 2011'e kadar

tamamlanması öngörülen beton örtünün açılışı sürekli erteleniyor. Planlanan son açılış tarihi 2015. Yeni beton örtüyle birlikte önümüzdeki 100 yıl boyunca 4 numaralı reaktörden radyasyon yayılımı tamamen engellenecek. 1,5 milyar avroya mal olacak olan örtü 150 metre uzunluğa, 257 metre genişliğe ve 105 metre yüksekliğe sahip.

"Vakit Az, Risk Çok!"

Araçla yolumuza devam ediyoruz. Artık Çernobil Nükleer Santralі'nin dibindeyiz. 4 numaralı reaktörün görüntüsünü almamıza izin verilen tek nokta olan **"Kahramanlar Anıtı"**na geliyoruz. 26 Nisan 1986

"Sonunda Kahramanlar Anıtı'na geliyoruz. 26 Nisan 1986 günü yangına ilk müdahale eden ve faciayı takip eden aylarda can çekişerek ölen asker ve itfaiyecilerin anısına dikilmiş bu anıt"

günü yangına ilk müdahale eden ve faciayı takip eden aylarda can çekişerek ölen asker ve itfaiyecilerin anısına dikilmiş bu anıt. "Dünyayı kurtarmak için birilerinin müdahale etmesi ve ölmesi gerekiyordu" diyor Nikolay ve ekliyor "onlar ettiler ve öldüler." Araçtan iniyor, kameralar elde anıta yaklaşıyoruz. 4 numaralı reaktörün çürümekte olan gri külesi birkaç yüz metre ilerimizde. Askerler devriye geziyor. Diğer reaktörlerin fotoğrafını çekmek yasak! Geiger sayacını havada yukarıya doğru tutuyorum; havadaki radyasyon değerini 9,60 mikrosieverts olarak gösteriyor. Bu, şehirde solduğumuz radyasyonun onlarca katı fazla miktarda radyasyon demek. Vakit az, risk çok!

Otobüse binerek reaktörden uzaklaşıyoruz. Birkaç kilometre sonra yol kenarında, kar kütlelerinin üzerinde bir tabela beliriyor: "Pripjat." Burası, 1970 yılında Çernobil Nükleer Santralі ile birlikte kuru-

“Hareketsiz duran bir dönme dolap, pas ve küften renkleri kazınmış çarpışan arabalar... Çernobil yaşanmasaydı, 1 Mayıs 1986 günü İşçi Bayramı’nda bu lunapark şüphesiz çocuklarla dolacaktı”

lan, 1986 Nisan’ından sonra ise bir hayalet şehre dönüşen meşhur yer. Pripyat, neredeyse tamamı santral çalışanları ve ailelerinden oluşan 49 bin nüfusuyla 1980’lerde Sovyetler Birliği’nin örnek şehirlerindendi. Geniş caddeleri, alışveriş merkezi, oteli, lokantası, çocuk parklarıyla capcanlı, yemyeşil bir şehir. 26 Nisan 1986 gecesi olanları dünyada kimse bilmiyorken Pripyatlılar balkonlarından gözleriyle görmüşlerdi. Ancak gerçek Pripyatlılar’dan (ve tüm dünyadan) gizlenmişti. İlk anda sıradan bir yangın olduğu söylenen bu kızılığın aslında bir nükleer felaket olduğunu ertesi gün öğreneceklerdi. Normalin binlerce katı miktarda radyasyona maruz kalacaklar, birkaç saat içerisinde –bir daha hiç dönmek üzere– şehri terk edeceklerdi.

Pripyat’a Lenin Bulvarı’ndan girmeden önce bir kez daha kontrolden geçiyoruz. Yaklaşık 1 kilometre boyunca uzanan bulvarın iki yanında, **Ukraynalı yazar Andrey Kurkov’un “Brejnev Baroğu”** diye tabir ettiği Sovyet mimarisinin özgün örneği blok apartmanlar sıralı. Kapısına kilit vurulmuş, kaderine terk edilmiş apartmanlar bunlar. Çoğunun camı kırık, sıvası dökük. Binalarda çökme tehlikesi bulunduğu için içlerine girmemize izin verilmiyor. Kimisinin açık penceresinden halen perdeler sarkıyor. Kimisinin içerisindeyse dolaplar, masalar olduğu gibi duruyor. Lenin Bulvarı’nı boydan boya geçip hayalet şehir Pripyat’ın ana meydanına varıyoruz. Ortasında insan boyunu

aşan otlar biten bu meydanın bir yanında Otel Polissi, diğer yanıdaysa büyük bir restoran var. Bir mağaza ve önünde boş bir telefon kulübesi, içinde de telefon ahizesi sallanıyor. Pripyat’ın en tuhaf yeri şüphesiz faciadan kısa süre önce kurulan lunapark. Hareketsiz duran bir dönme dolap, pas ve küften renkleri kazınmış çarpışan arabalar... Çernobil yaşanmasaydı, 1 Mayıs 1986 günü İşçi Bayramı’nda bu lunapark şüphesiz çocuklarla dolacaktı.

Pripyat’ı yavaş yavaş terk ediyor ve öğlen yemeğiyle birlikte turu sonlandıracağımız Afet Bakanlığı binasına dönüyoruz. Çernobil’in 1 kilometre uzağındaki binaya girer-

ken herkes girişteki kapı görünümü metal cihazdan geçmek zorunda. Eller cihazın iki yanındaki soğuk metal levhalara konuluyor, saniyelik bir bekleyiş ve “temiz” anlamına gelen yeşil ışık ile birlikte binaya giriyor. Öğlen yemeğini santralin dibinde yiyeceğiz. Yemek konusundaki endişemizi Nikolay gideriyor: “Tüm yiyecek ve içecek maddeleri her gün Kiev’den geliyor, korkmanıza gerek yok.” Menüde kremalı borş çorbası, tavuk ve salata var. Birer kadeh de votka.

Yemeğin ardından dönüş yoluna koyuluyoruz. Bu kısa Çernobil ziyaretinde insanı etkileyen gördükleri kadar göremedikleri... Toprağın altına gömülmüş köyler, sokaklarında arabaların, insanların olmadığı koca bir hayalet şehir, dallarında kuşların olmadığı ağaçlar, kapısına kilit vurulmuş evler, mağazalar, çocuk parkları... Disyاتي Kontrol Noktası’nda metal cihazdan tekrar geçiyoruz. Yeşil ışık ardı ardına yanıyor. Biz “temiz” bir biçimde yolumuza devam ediyoruz; kirli ve tükenmiş bir coğrafyayı geride bırakarak. ○

SoloEast Travel ile kişi başı \$150 ödeyerek Çernobil’e rehber eşliğinde gidilebiliyor:

Adres: Office 105, #10 Proreznaya St., Kiev, Tel: +380 44 279 3505,

YEŞİL İŞ®
GREEN BUSINESS
SÜRDÜRÜLEBİLİR İŞ BULUŞMASI

Türkiye'nin
“Sürdürülebilir İş Buluşması”
5. Yılında!
“Değişim Zamanı”
Siz de Yerinizi Alın!

EKİM 2013

swissôtel **TRT DOĞRUDU**
Etkinlik

5. Yılında da Stratejik Çözüm Ortağı

Schneider
Electric

BASF
The Chemical Company

Capatect

REHAU

TAV İzmir’de Sürdürülebilirlik Adımları Hızlanıyor

1997 yılında kurulduğundan bu yana pek çok alanda öncü ve yenilikçi adımlar atmayı başaran TAV Havalimanları Holding’in İzmir işletmesi, özellikle 2010 yılında Airports Council International - Europe tarafından verilen ‘Eko Yenilik’ ödülünü aldıktan sonra başarılı çevre projeleriyle adından sıkça söz ettirmeye başladı. İnşaata devam eden Yeni İç Hatlar Terminali ve genel sürdürülebilirlik politikaları hakkında TAV İzmir Teknik Müdürü Necdet Büyükbay ve TAV İzmir Çevre Sistemleri Bölümü Sorumlusu Gülsan Özdemir ile konuştuk.

 Gözde GÜNDÜZALP ERTEKİN, gozde.gunduzalp@superonline.com

2010 'Eko Yenilik' ödülünü alma serüveninizi biraz anlatır mısınız?

Necdet Büyükbay: TAV'ın kuruluşunda inovasyon var aslında. 1997'den beri sürdürülebilir yenilikçi yaklaşımıyla pek çok ilki gerçekleştirdi; Avrupa Havalimanları Birliği 2009 yılında karbon programını (Airport Carbon Accreditation Program) çıkardığında hemen gönüllü olduk. Avrupa'da ikinci, Türkiye'de ilk havalimanıyız akredite olan. Öneri, Strateji Direktörlüğü'nden geldi. Akredite olduktan sonra da Eylül 2009'da **CDP (Carbon Disclosure Project)** raporlama yaptık. Pek çok toplantıya, eğitime, konferansa katıldık. Ciddi bir know-how'ımız oluştu. Başkalarının doğrularını görme şansımız oluyor; bize uygun olabileceğini düşündüklerimizi araştırıp uygulamaya çalışıyoruz. Üç yıldır CDP'ye raporlama yapıyoruz, yaptıklarımızı önemsiyor ve paylaşıyoruz. Duyanlar öğrenmek ve uygulamak için geliyor, yardımcı olmaya çalışıyoruz. Çevresel sürdürülebilirliğin sosyal ve ekonomik boyutunu da gerçekleştirmeye çalışıyoruz. Tüm çalışanlarımız sürdürülebilirlik stratejimizin birer halkası; piller, ampuller, kablolar, tüm atıklarımızı ayrıştırıp geridönüşüme

TAV İzmir Teknik Müdürü Necdet Büyükbay (en üstte) ve TAV İzmir Çevre Sistemleri Bölümü Sorumlusu Gülsan Özdemir (üstte), "Tüm çalışanlarımız sürdürülebilirlik stratejimizin birer halkası" diyor.

gönderiyoruz. Her yıl çalışanlarımız kullanmadıkları giysilerini 'askıda' getiriyorlar, belirlediğimiz ihtiyaç sahibi okullara götürüyoruz.

Gülsan Özdemir: Aslında 2009'da Avrupa Havalimanları Birliği'ne gönüllü olmadan önce de çalışmalarımız sürdürülebilirlik doğrultusunda yürüyordu. Enerji yönetimi, karbon salımı azaltma çalışmaları, termal kamera ölçümleriyle belirlediğimiz enerji kayıplarını önlemek için uyguladığımız izolasyon artırımlarıyla 2007'de 18 milyon kWh olan yıllık enerji tüketimimizi 2011 yılında 13 milyon kWh'e düşürdük. Bunu sadece yönetim stratejileri ile başardık; hiçbir ekstra masraf yapmadan. 2008 yılında **EBSO (Ege Bölgesi Sanayi Odası) Özel Çevre Ödülü**'nü aldık. 2010'da Soğutma Kulelerinin üst yüzeylerini özel, yalıtımlı bir boya ile boyatarak 6-7°C etkin kullanım sağladık. 'Eko Yenilik' ödülünü almamızdaki en önemli etkenlerden biridir bu çalışma. Diğer etken de, terminalin tüm dış kabuğunu yüksek rezolüsyonlu termal kamera ile imaj alınıp, buna göre izolasyon eksikliklerinin tamamlanmasıdır.

Biraz da, Yeni İç Hatlar Terminali inşaatı sürecinde aldığınız sürdürülebilirlik önlemlerinden bahsedebilir misiniz?

N.B.: İnşaatla öncelikle eski terminal binasının yıkımıyla başlandı. Bu süreçte betonarme yapı ayrıştırıldı; sahada belirlediğimiz özel bir yerde, basit bir konkasörle beton kırılıp çeliği ayrıştırıldı, sıkıştırılarak geridönüşüme gönderildi. Beton kırıkları dolguda kullanıldı. Elektrik ve mekanik donanım Manisa'da bir fabrikaya ayrıştırılmaya gönderildi. Aydınlatmalar, sağlam sökülebilen bazı doğrama ve camlar inşaat ekibinin şantiye binasında yeniden kullanıldı. Sökülen bazı ağaçlar deplase edildi. Gri su ve yeşil su kullanımı için altyapı hazırlıkları yapılıyor.

Gülsan Özdemir, “Biz Çevre Sistemleri ve Teknik Bölüm olarak hem çalışan terminal binasında, hem de inşaatı süren yeni terminal binasında sürdürülebilirliği sürekli geliştirme çabası içindeyiz” diyor.

Bu denli detaya inilmişken herhangi bir Yeşil Bina Sertifikası almayı düşünmüyor olamazsınız, değil mi?

N.B.: Kısa bir süre önce yönetimi-miz **Yeşil Bina Sertifikası** başvurusunda bulunmaya karar verdi. Toplantılar yaptık, araştırdık, proje girdilerimizin zaten bu kriterlere sahip olduğunu gördük. Yeni Binamızın elektrik ve mekanik modellerini yapıyor, peyzaj düzenlemelerini, bitki seçimlerini şimdiden buna göre düşünüyoruz. Bu amaçla eğitimler aldık, iki gün süren bir çalışmaya katıldık; bu doğrultuda çalışmalarımızı sürdürüyoruz.

Ne gibi çalışmalar yapılıyor şu aşamada bunun için?

G.Ö.: Biz Çevre Sistemleri ve Teknik Bölüm olarak hem çalışan terminal binasında, hem de inşaatı süren yeni terminal binasında sürdürülebilirliği sürekli geliştirme çabası içindeyiz. Eski terminal binasının işletmesinde yaşanan sıkıntılar, yeni binanın tasarım sürecine

ışık tuttu, aktarılan tecrübelerden çok faydalanıldı. Proje müellifi ile her hafta yapılan toplantılarda alınan kararlarla yapılan revizyonlar süreci sürekli geliştirmemize katkı sağlıyor. İzmir ekibi olarak yurtdışı ihalelerin hazırlanmasına da destek oluyoruz; deneyimlerimizi, bilgimizi paylaşıyoruz. Tüm çalışanlarımız her aşamada değişik önerilerle gelebiliyor; örneğin geçtiğimiz aylarda mekanik tesisat sorumlumuz **soğutma sisteminde** kullanılan R22 gazı yerine **CFC içermeyen R134a gazının** kullanılmasını önerdi. Bunun için testler yaptık, verimliliğin arttığını gördük ve gerekli değişiklikleri yaptık.

Dışarıdan bazı öneriler de geliyor zaman zaman; iki farklı firma rüzgâr gülü kurmayı önerdi alanımıza. Kabul ettik, deneme yaptılar; ancak yeterli verimlilikte çalışmadı sistemler ve vazgeçildi. AR-GE gibi çalışıyor, ölçebildiğimiz ve sonuçlarından emin olduğumuz sistemleri uygulamaya çalışıyoruz. ○

Çocuklarımıza Enerji Verimliliği Eğitimi

Gelecek kuşaklara yaşanabilir bir çevre bırakma sorumluluğundan hareketle, TAV İzmir olarak geleceğimizin mimarı çocuklarımızı enerji verimliliğine yönelik bilgilendirmeyi de hedefledik. Ve bu hedef doğrultusunda tüm havalimanımız çalışanlarının çocuklarına yönelik 30 Kasım 2012 Cuma günü, **enerji eğitimi ve terminal gezisi** (kara, hava tarafı ve apron) planladık. Sayın Mülki İdare Amirimizin de desteklediği ve havalimanındaki çeşitli kuruluşlarda çalışanların çocuklarından oluşan bu eğitim yaş gruplarına yönelik oyunlar halinde terminalimiz Smyrna eğitim salonunda gerçekleşti. 18 çocuğun katıldığı eğitim bitiminde çocuklara TAV logolu promosyon hediyeler verildi. O günkü hava koşullarından ve eğitimin belirlenen zamanı aşmasından dolayı terminal gezisi sonraki zamanlarda yapılmak üzere ertelendi.

icci® 2013

ufi
Approved
Event

ULUSLARARASI ENERJİ VE ÇEVRE
FUARI VE KONFERANSI

24
25
26
NİSAN
2013

Türkiye'nin ve Bölgenin En Büyük
Enerji ve Çevre Fuarı ve Konferansı

9-10-11. Salonlar
İstanbul Fuar Merkezi - Türkiye

www.enerjiodulleri.com

Düzenleyen
sektörel
FUARCIK ufi
Member

2020'nin Kanada'sı; Hayal mi, Gerçek mi?

Gelişmiş ülkelerin, “iklim değişikliğiyle mücadele edeceğiz, yenilenebilir enerji kaynaklarına daha fazla yöneleceğiz” gibi sözleri ve hedefleri hâlâ tam anlamıyla somutlaşmış değil. Ancak bu ülkelerden biri olan Kanada için durum bir hayli farklı. Hükümet, yerel yönetimler ve STK'ların işbirliğiyle ülke, 2020'ye kadar enerjisinin yüzde 90'ını karbon salımında bulunmayan kaynaklardan elde etmek için yoğun bir faaliyet içinde...

 Fırat DEMİR

Dünyanın neresine giderseniz gidin, elinize alacağımız herhangi bir dergide ya da gazetede “en yaşanılır ülkeler listesi” başlıklı bir haberle karşılaşma olasılığımız çok yüksek. Bu enternasyonal başlık ya da klişe, yaşamla doğrudan bağlantılı olması ve hep daha iyi bir yaşam umudu nedeniyle hemen gönlümüzü çalar ve bizi o listeye bakmaya zorlar. Eğer bu tür listeleri bugüne kadar dikkatle takip ettiyseniz, Avustralya, İskandinav ülkeleri ve bazı Arap ülkelerinin değişmez olduğunu pekâlâ hatırlayacaksınız. Yine bu listelerin çoğu zaman

değişmez ülkelerinden biri de Kanada'dır. Kültürel ve doğal zenginliği, refah düzeyi, kişi başına düşen milli geliri, insan haklarına gösterdiği saygı ve daha birçok özelliğiyle bu listelerde kendine kolayca yer buluyor, zaman zaman ise zirveye yerleşiyor elbette. Ancak liste sıralamasındaki bu gelgitli durumdan hoşlanmadığından olacak, Kanada kendini diğer ülkelerden bir adım öne atacak projeler geliştirmeye ve onları uygulamaya geçirmeye başladı. Bunlar arasında en çok öne çıkan ise Kanada'nın 2020 yılı için koyduğu çevresel hedefler.

Hükümet Harekete Geçti

Kanada 2009 yılının sonunda **Kopenhag Mutabakatı**'nı imzaladığında, seragazi salımını 2005 yılındakinin yüzde 17 altına çekeceğini taahhüt etmişti ki bu, dünyada yakıt tüketiminden dolayı salınan karbonun yüzde 2'sini oluşturan bir ülke için hiç de kolay değildi. Ancak 2009 yılından bu yana Kanada hükümetinin 2020 için belirlediği tek bir stratejisi olmasa da, yaptığı çoğu işler bu amaca hizmet ediyor. 2020 amaçları doğrultusunda Kanada öncelikle "arazi kullanımı" ve ormancılık sektörüne yöneldi ve bu sektörün karbon salımını kayda değer görerek çevreye zararının nasıl azaltılabileceğini araştırmaya başladı. Henüz yeni olan bu araştırmaların sonuçlarının 2020'ye kadar meyvelerini vereceği öngörülüyor. Halihazırda 25 megaton olan bu sektörün karbon salımının daha da azaltılmasının 2020 hedefleri için önemli olduğu belirtiliyor.

Hükümet, 2020 hedefleri doğrultusunda yenilenebilir enerji kaynaklarını artırarak karbon salımı yüksek olan fosil yakıtlara olan bağımlılığı azaltmaya da çalışıyor. Hatta oldukça cüretkâr bir hedefle hükümet, 2020'ye kadar enerjisinin yüzde 90'ını karbon salımında bulunmayan kaynaklardan elde etmeyi amaçladığını da açıkladı. Evet, yanlış duymadımız, yüzde 90'ını.

Hükümet bu amaçla güneş ve rüzgâr enerjisi tesislerinin sayısını artırmaya başladı bile. 2006'da 1000 megavat olan rüzgâr kaynaklı enerji üretimini 2015'e kadar 9000 megavata çıkarmayı amaçlıyor. Güneş enerjisinin potansiyeli ise Kanada hü-

kümetinin yüzünü güldürür cinsten. Hükümetin yaptığı bazı araştırmalara göre 2025 yılında Kanada'da tüketilen toplam enerjinin yüzde 25'i güneş enerjisinden karşılanabilecek.

Ayrıca, Kanada'nın şu anki enerji talebinin yüzde 4,7'sini karşılayan biyoyakıt oranının da 2020 hedefleri doğrultusunda artırılması gerektiği vurgulanıyor. Böyle bir durumda fosil yakıtın kullanımının azalmasıyla beraber çevreye verdiği zararlardan da az da olsa feragat edilebileceği savunuluyor. Ancak biyoyakıtların gıda krizine neden olduğu yönündeki eleştiriler de bir yandan sürüyor.

Yerel Yönetimlerin Gücü

Kanada 10 eyalet ve 3 bölgeden oluşan bir federasyon olduğundan, hedeflerini

Kanada Çevre Bakanı Peter Kent, seragazi salım hedeflerinin yarısına ulaştıklarını ve gayet iyi bir yolda olduklarını söylüyor ama çevrecilerin eleştirileri de sürüyor.

Çevre adına yaptıkları ve yapmaya çalıştıkları bir yana, Kanada dünyanın bir numaralı katran kumu petrolü üreticisi konumunda. Son yıllarda Kanada'yı tartışmaların odağı haline getiren katran kumu petrolü üretim aşaması göz önüne alındığında, çevre için oldukça tehlikeli bir madde. Ziftli katran kumlarından üretilen bu maddenin bir varil için üç ila dört buçuk varil su harcanmakla beraber kum üzerinde uygulanan işlem varil başına 75 kilogram da karbon salıyor. Ortaya çıkardığı toksik atıklarla birlikte vahşi yaşamı da tehlikeye atan katran kumu petrolü üretiminin, tüm itirazlara rağmen gelecek yıllarda daha da artma tehlikesi bulunuyor...

gerçekleştirebilmesi açısından eyaletlerin de düzgün çevre politikalarıyla hareket etmeleri son derece önemli. Genelde bu tarz ülkelerde, bazı eyaletler çalışmalarını yoğunlaştırıp hedeflerine ulaşırken, bazıları ya aksar ya da bu tip projelerle hiç ilgilenmez. Kanada'nın şansına, neredeyse tüm eyaletleri aynı hedef, yani "çevre" için tam gaz çalışıyor, neredeyse hepsi bir diğeriyle yarışıyor. Tabii bu yarışta da di-

ğerlerinden sıyrılan yerler oluyor.

Örneğin **Ontario** eyaleti, Kanada'nın bu yoldaki en önemli temsilcisi konumunda. Ontario, 2009 yılında yürürlüğü koyduğu **Yeşil Enerji Yasası (Green Energy Act)** ile, 1000 megavat olan yenilenebilir enerji üretimini daha da artırmayı ve değişimin küçük evlerden başlayacağı inancıyla beraber üretimi 10KW'ın altında olan üreticilere danışmanlık yardımları yapmayı taahhüt etti.

Halihazırda birçok güneş ve rüzgâr enerji tesisi bulunan eyaletin kendi içindeki topluluklarda da çevreyle ilgili birçok faaliyet yapıyor. Ontario'ya bağlı **Hamilton-Wentworth** bölgesi belediyesi, 1990'da başlattığı **Vizyon 2020: Sürdürülebilir Bölge (Vision 2020: The Sustainable Region)** programıyla, geleceğin Kanada'sını yaratmaya ta o günlerden başladı bile. Hamilton-Wentworth bölgesine, **Kanada Çevresel Başarı Ödülü** gibi birçok ödül de getiren bu vizyon, çevre sorunları hakkında farkındalık yaratma konusunda oldukça başarılı oldu. Öyle ki, artık sene de 30 bin ton atık geri dönüştürülüyor. 40 bini aşkın evde organik gübre ünitesi bulunurken, bölgede 20 kilometreden fazla bisiklet yolu döşendi ve döşenmeye devam ediyor. Bunun dışında da vizyonun **Hamilton-Wentworth Yeşil Girişim (Green Venture)** gibi Kanada'ya ve Ontario'ya katkı sağlayacak birçok projesi bulunuyor.

Kanada'da çevre konusunda duyarlı olan ve çalışan tek eyalet Ontario değil elbette. **British Columbia** ve **Saskatchewan** gibi eyaletler de gerek halkla, gerekse özel girişimlerle yaptığı sürdürülebilir ve yeşil projelerle çevreye ve 2020'nin Kanada'sına katkıda bulunuyor.

Sivil Toplum da Boş Durmuyor

Yerel yönetimler ve hükümet projeler geliştirirken ve onları uygulamaya koyarken, hep daha iyisini isteyen sivil toplum kuruluşları da çalışmalarda itici bir güç görevi görüyor. Bu kuruluşlar, bazen muhalefet ederek, bazen de projeleri destekleyerek interaktif bir şekilde yapılanlara ortak oluyor. Greenpeace, WWF gibi global kuruluşların yanı sıra doğrudan "2020'nin

Bir Enerji Ülkesi Olarak Kanada

Gelişmiş bir ülke olması dolayısıyla Kanada'nın çevreye etkileri diğer sanayileşmiş ülkelerdeki gibi oldukça fazla. 2008 yılı verilerine göre Kanada, kişi başı karbon salımında dünyadaki ülkeler arasında 15. sırada yer alıyordu. Yalnız 2008'de ve yalnız karbon salımında değil, Kanada her zaman bu tarz listelerde -örneğin doğal uranyum enerjisi üretiminde de- üst sıralarda yer aldı ve bu yüzden zaman zaman eleştiri yağmuruna tutuldu. Üstüne üstlük 2011'de verdiği taahhütleri tutturamayacağını anladığı **Kyoto Sözleşmesi**'nin hedeflerini takip etmeyeceğini de açıklayan Kanada, çevresel duyarlılığının azaldığı konusunda vatandaş, STK ve "think

tank"lar tarafından oldukça yerildi ve hükümetin inisiyatif almayacağından korkuldu. Ancak gerek hükümet gerekse Kanada üzerinde yaşayan doğaya saygılı insanlar bu korkuları bertaraf etmiş ve kendilerine 2020'de daha yeşil bir Kanada yaratma sözü vermiş görünüyorlar. Ama günümüzün dünyasında her şey çok hızlı değişiyor ve verilen sözler ortada kalabiliyor. Birleşmiş Milletler İklim Zirveleri uluslararası müzakerelerinde oldukça geri bir tutum sergileyen ve defalarca "günün fosili" ödülünü alan Kanada'ya güvenmemizi sağlayan en önemli şey, güçlü ve geleneksel yurttaşlık ve çevre bilincinden başkası değil...

Kanada'sı" hedefine ulaşmak üzere kurulmuş kuruluşlar da aktif durumda. Örneğin **Canada 2020** adlı bir think-tank kuruluşu, doğrudan devlet politikasını etkilemek ve daha "yeşil" bir hale getirmek üzere çalışmalarını "**2020'de İstedığımız Kanada**" (**The Canada We Want in 2020**) isimli bir proje altında sürdürüyor. Çok sayıda insanı bir araya getiren ve sosyal medyada da adından sıkça söz ettiren bu think-tank, Shell, Xerox ve HP gibi küresel markalarla beraber hareket ederek nüfuzunu ortaya koyuyor.

Çevresel boyutta neredeyse mükemmel yakın bir Kanada yaratma hevesinde olan yalnızca Canada 2020 de değil. **Carbonzero.com** gibi internet siteleri de insanları bir araya getirmek, farkındalık yaratmak ve politikaları şekillendirmek amaçları için aktif olarak çalışıyorlar ve doğanın biraz da olsa yüzünü gülümsettiriyorlar.

Genel çerçeveye bakacak olursak Kanada'nın 2020 hedeflerinin aslında pek bir önemi yok. Kanada'nın hükümet, yerel yönetimler ve sivil toplum olarak bu

hedefleri koyması ve onlara yaklaşmaya çalışması bile bir bakıma önemli. Gerçi **Kanada Çevre Bakanı Peter Kent**, sera-gazı salım hedeflerinin yarısına ulaştıklarını ve gayet iyi bir yolda olduklarını söylüyor. Kanada bu hedeflerin hepsini gerçekleştirir ve çevrecilerin oylarını da yanına alırsa, yaşanabilir ülkeler listesinin zirvesinde, yıllar boyu sürecek bir iktidarın sahibi olmanın keyfini yaşayacak gibi gözüküyor... ○

Green Globe'la Daha Sürdürülebilir Bir Turizm Mümkün

Sürdürülebilir turizm konusunda ardi ardına gelişmelere tanık oluyoruz. Bunlardan biri de Green Globe, sürdürülebilir turizm sertifikasyon sisteminin Türkiye'ye girmesi. Türkiye'de Ekopartner firması tarafından temsil edilen Green Globe, sadece tesislerin değil, tur operatörleri, cruise gemileri, fuar ve kongre merkezleri, organizasyon şirketleri, spa ve sağlık merkezleri, restoranlar, taşımacılık şirketleri gibi turizm sektöründe çok geniş bir yelpazenin sürdürülebilirliğe adım atması için çok önemli bir fırsat. Şirketin yöneticileri Onur Avcı ve Nur Beğen, hem Green Globe, hem de tesisler için son derece önemli bir online araç olan "Hotel Optimizer" sistemini EKOIQ dergisine anlattı.

 Barış DOĞRU

Bize genel olarak Green Globe hakkında biraz bilgi verebilir misiniz?

Green Globe, temelleri 1992'de Rio de Janeiro'da yapılan Earth Summit'te atıldı. Bu organizasyonda, 182 ülke sürdürülebilir gelişme için 21 temel prensip belirledi. Bu kriterler baz alınarak 2002 senesinde Green Globe resmi olarak faaliyetlerine başladı. Şu anda 80 ülkede ve 30 dilde, turizm sektöründe faaliyet gösteren 450 işletmeye sürdürülebilir turizm konusunda hizmet verme devam ediyor.

Green Globe, içerik olarak dünyanın en kapsamlı sertifikasyonu olarak kabul ediliyor. 8 odalı otellerden tutun, **InterContinental** ve **Club Med** gibi zincirlerin beraber çalışmayı tercih ettiği bir marka. Dünya çapında 281 sertifikalı otelin yanında, tur operatörleri, cruise gemileri, fuar ve kongre merkezleri, organizasyon şirketleri, spa ve sağlık merkezleri, restoranlar, taşımacılık şirketleri gibi turizm sektöründe çok geniş bir yelpazeye hitap ediyor. Green Globe'un, saydığımız bütün sektörler için ayrı bir sertifikasyon süreci geliştirmiş olmasıyla diğer sertifikasyonların önüne geçtiğini söyleyebiliriz.

Türkiye'de eko-partner olarak ne zamandır Green Globe'un temsilciliğini yapıyorsunuz?

Eko-partner olarak, 2011'de Green Globe Türkiye ve KKTC resmi partnerliğini aldık. Amerika ve Avrupa'da yapılan uygulamaları yerinde görerek, birçok toplantıya ve denetime katılarak verimli bir hazırlık dönemi geçirdik ve faaliyetlerimize başladık. Green Globe'un uluslararası çalışma yöntemini uygulayarak işletmelere danışmanlık veriyoruz. Önceliğimiz işletmelerin enerji, su, elektrik ve operasyon maliyetlerindeki tasarruflarını maksimum seviyeye çekmek ve tabii ki doğaya saygılı ve yerel kalkınmaya önem veren bir turizm anlayışı getirmek. Ülkemizde şu anda, Mövenpick İstanbul ve İzmir,

“Green Globe olarak önceliğimiz işletmelerin enerji, su, elektrik ve operasyon maliyetlerindeki tasarruflarını maksimum seviyeye çekmek ve tabii ki doğaya saygılı ve yerel kalkınmaya önem veren bir turizm anlayışı getirmek”

Club Med Kemer, Bodrum ve Palmiye, Green Globe sertifikalıdır. Ayrıca ODS (Omar Destination Services) şu anda sertifika sürecine devam ediyor.

Genel olarak Türkiye'de sürdürülebilir turizm çalışmaları hakkında neler düşünüyorsunuz? Zorluklar, olanaklar...

Sürdürülebilirlik tüm dünya dillerine yeni girmiş bir kavram olmakla beraber, son 10-15 senedir yaşamın her alanında sıkça telaffuz edilen bir kelime haline geldi. Şüphesiz ki bunun başlıca nedeni global anlamda görmezden gelinemez doğa tahribatı. Ve sanırım insanlar artık kaynakların sonsuz olmadığını idrak etmeye başladılar.

Turizm sektörü özelinde dünyanın önde gelen markalarının, varlıklarını devam ettirmek, bununla beraber hızla değişen koşullara ayak uydurmak için sürdürülebilirliği bir yol haritası olarak kabul etmeye başladıklarını söyleyebiliriz. Ülkemiz de bu küresel yönelimi biraz geriden de olsa takip ediyor. Bizce, Türkiye, hem doğası ve yatırımlarıyla, hem de dünyaca ünlü misafirperverliğiyle küresel bir turizm devi olma kapasitesine sahip. Bunun gerçekleşmesi ise, dünyayı takip eden, bunun yanında yerel değerlerine ve kaynaklarına sahip çıkan, bilinçli yatırımcılara ve

tabii ki çalışanlara bağlı.

Green Globe sertifikası dünya genelini kapsayan referansları ve şeffaflığıyla rüştünü kanıtlamış bir marka. Bununla beraber karşılaştığımız başlıca zorluk, açık söylemek gerekirse sürdürülebilirliğin çağın ve geleceğin zorunluluğu olduğunu anlatmak ve çevrecilikle sınırlanamayacak -ancak çevreyi korumayı da kapsayan- kapsamlı bir yönetim bilinci olduğunu göstermekte.

Türkiye'de sürdürülebilir turizm için kamusal ve sektörel bazda çalışmalar yapılmaya başlanması ülke turizminin geleceği için umut verici bir ilerleme. Keza ancak bütün parçaların varlığının diğerine bağlı olduğunu anlamış bir turizm camiası ülke turizmini dünya ile yarışabilecek bir seviyeye getirebilir. Biz de bu felsefeyle hareket ederek üzerimize düşen görevi yapmaya çalışıyoruz.

Peki, bir turizm tesisinin Green Globe sertifikası alması için yapması gerekenler genel anlamda nedir?

Sertifikasyon, işletme içindeki bütün süreçlerin tanımlanmasıyla başlıyor; kontrol dışı faaliyetlerin ve işlemlerin sona erdirilmesi ilk adım diyebiliriz. Bu ilk aşamayı, işletmenin büyüklüğüne ve faaliyet gösterdiği alana göre sosyo-ekonomi, kültür ve çevre konularında spesifik hedefler

belirlemesi takip ediyor ki, biz buna “Sürdürülebilir Yönetim Planı” diyoruz. Green Globe’u diğer sertifikalardan ayıran yegâne özelliği de budur. Green Globe sürdürülebilirliği sadece “çevreyi ve doğayı koruma” altbaşlığı altında ele almanın ötesinde enerji, su, elektrik tasarrufu, katı atık yönetimi, çalışan hakları, yerel işgücü, bölge ekonomisine katkı gibi konuları da kapsayarak sürdürülebilirliği çok geniş bir açıdan ele alır. Green Globe bir sertifika olmanın ötesinde bir işleyiş ya da yönetim sistemi olarak ele alınabilir ve bunun için yeterli içeriğe sahiptir.

Green Globe sertifikası alması bir tesise ne kazandırır?

Genel kanının aksine sürdürülebilir bir yönetim masraflı ve zor bir süreç değildir. Bir iş yerinin, özellikle turistik bir işletmenin doğru ve kârlı şekilde devamlılığını sağlaması için önlemler alması, doğayı koruması ve faaliyet gösterdiği çevreyi, kültürü ve insanları koruması gerekir. Öncelikle Green Globe kriterleri operasyonlara doğru şekilde adapte edildiğinde elektrik, su ve enerji giderlerinde kayda değer tasarruflar sağlar. Bazı sertifikalı otellerin yüzde 20 su ve yüzde 14 elektrik tasarruflarına ulaştıkları kanıtlanmış durumda. Bu rakamlar beş yıldızlı bir otelin giderleri üzerinden düşünüldüğünde büyük bir maddi getiri demektir. <http://greenglobe.com/testimonials/> linkinden, üye işletmelerin tasarruf yüzdelerini ve www.youtube.com/mygreenglobe sayfalarından da işletme yöneticilerinin neler kazandıklarını kendi anlatımlarıyla görebilirsiniz.

Doğayı ve kültürü koruma, yerel ve nitelikli istihdamın sürekliliğini sağlama, her sektörün önceliği olmalıdır, ama amacı ve varlığı bunlara bağlı olan turizm sektörü bu konularda daha kararlı ve sistemli olmak zorundadır. Green Globe bu konulara ayrıntılı şekilde eğildiği kriterleriyle,

“Green Globe sürdürülebilirliği, enerji, su, elektrik tasarrufu, katı atık yönetimi, çalışan hakları, yerel iş gücü, bölge ekonomisine katkı gibi konuları da kapsayarak çok geniş bir açıdan ele alıyor”

işletmelere yeterli bilgi ve uygulama yöntemi veriyor. Bu kriterler, yerel kültür ve sanattan, yerel bitki örtüsünü ve su kaynaklarını korumaya kadar birçok konuyu kapsıyor. Bunun yanı sıra, işletmelerin bölgeye has mutfak kültürünü muhafaza etmesi, yerel tedarikçileri desteklemeleri gibi uygulamalara da değiniyor.

Bütün bunların yanında Green Globe üyeleri turizm sektöründe dünyanın en prestijli işletmelerinin arasında yer alırlar. Yüzlerce turizm profesyoneli, Green Globe danışmanları ve denetçileriyle dirsek temasında olarak yenilikleri takip edebilir ve vizyonlarını genişletebilme imkânı bulurlar.

Green Globe, uluslararası bir organizasyon olmanın getirdiği iletişim

“Hotel Optimizer”la Büyük Tasarruflar Mümkün”

Hotel Optimizer, Dubai merkezli bir firma olan **Farneq Avireal** şirketinin geliştirdiği, otellerin elektrik, su, enerji harcamalarını hesaplamalarını, ayrıca katı atık giderlerini kontrol etmelerini sağlayan bir program. Teknik konulara fazla girmeden söylemek gerekirse: Belli periyotlarla programa girdiğiniz datalar, bir mühendis ekibi tarafından incelenir ve işletmeniz sizinle aynı ölçekte ve şartlarda çalışan diğer işletmelerle karşılaştırılır. Bunun sonucunda tüketimde almanız gereken önlemler size rapor edilir. Aslında bu programın temsilciliğini almamızın yegâne nedeni Green Globe ile çok iyi adapte edilebilmesi. Bütün giderlerinizi Hotel Optimizer sayesinde hesaplayabilir ve Green Globe ile tasarruf edebilirsiniz ve tabii ki çıkan sonuç tekrar Hotel Optimizer ile görülebilir. Dünyada Green Globe sertifikalı büyük ölçekli işletmelerin çoğunluğu aynı zamanda Hotel Optimizer programını kullanmayı tercih ediyorlar. Tasarrufla ilgili çalışmalarda ölçme ve karşılaştırma olanağı büyük bir avantajdır.

zorunluluğunu işlevsel ve faydalı bir yapılanmayla çözmüştür. www.greenglobe.com/solutioncenter bütün Green Globe ailesinin bir araya geldiği, bilgi paylaştığı ve sektör gündemini takip edebildikleri online bir platformdur.

Eklemek istedikleriniz?

Dünyada olduğu gibi ülkemizde de turizm sektörü büyük bir ivmeyle büyüyor. Eko-partner olarak, büyümenin önemli olduğunu ama ancak bilinçli bir büyüme ve gelişme ile turizmin dünyadaki hızıyla ve kalitesiyle rekabet edebileceğimizi düşünüyoruz. Bu bağlamda sürdürülebilir bir anlayışa odaklanmalı ve işletmelerimizi dünya standartlarına yükseltmeliyiz. ○

Sibel BÜLAY
sibel.bulay@gmail.com

Taksim Gezi Parkı

İstanbul'da yine ağaçlar kesilecek, çimenli, sessiz sakin yeşil alanlar yok olacak... Yok edilecek demek daha doğru olur.

Kentte kamu sağlığı konusunda yapılmış çok sayıda araştırma var ve hepsi aynı bulguya işaret ediyor: Yeşil alanlar kamu sağlığı açısından çok önemli; insanların stresini attığı yerler. Yetişkinlerde stres azaldıkça tansiyon düşüyor, kanda şeker düzeyi düzenleniyor; yürüyüş ve hareketliliğin obeziteye karşı en etkili silah olduğu biliniyor.

Temmuz 2011'de Milli Eğitim Bakanlığı, **Türkiye'de çocuk obezitesinin son 20 yılda üç kat arttığını** duyurdu. Buna karşı en etkili önlem çocukların dışarda oyun oynaması.

Dışarda oyun oynamak aynı zamanda çocukların bağışıklık sistemini güçlendiriyor; D vitamini almalarını sağlayarak kemiklerinin güçlenmesini sağlıyor; yaratıcılığı tetikliyor ve özgüvenlerinin artmasına katkıda bulunuyor.

Bu nedenledir ki **Dünya Sağlık Örgütü** kentlerde kişi başına en az 9 m², tercihen 15m², yeşil alan olması gerektiğini söylüyor.

Dünya kentlerine baktığımızda kişi başına düşen yeşil alanın (2011 verileri) New York'ta 23 m²; Londra'da 22 m²; Paris'te 11,50 m² olduğunu görüyoruz. İstanbul merkezde ise kişi başına 1 m² yeşil alan düşüyor! Londra'da kişi başına 22 m² yeşil alan olmasına rağmen, Belediye

Başkanı kent içinde doğal alanları artırmak amacıyla "**Improving Londoners' Access to Nature**" (Londralıların Doğaya Erişimini Artırma) konulu bir çalışma başlatmış.

Biz ise yeşil alanlarımızı yok etmeye devam ediyoruz. Kentçi parklar kentte yaşayanların yaşam kalitesi ve kamu sağlığı açısından çok önemli. Ama bu parkların yok edilmesinden en çok etkilenen, tatil ve gezi olanakları sınırlı olan dar gelirli vatandaşlarımız oluyor.

Evet, Topçu Kışlası Taksim Meydanı'na yapılacak. Peki, bu parkta oynayan çocuklar şimdi nerede oynayacak? Bu parkta bir nebre olsun nefes alan anneler şimdi nereye gidecek?

Topçu Kışlası Taksim Meydanı'na yapılacak ve Gezi Parkı, kışlanın avlusuna dönüştürülecek.

At Eti Skandalının Ardından Tedarik Zincirlerine Sıcak Bir Bakış

İş dünyasının tedarik zincirleri, at eti skandalından sonra gittikçe daha fazla inceleme altına alınmaya başladı. Guardian Sustainable Business internet sitesinde yayınlanan Jenny Purt'un yazısı, bu işin gıdalla sınırlı olmadığını altını çiziyor ve Guardian bünyesinde yeni bir online Tedarik Zinciri İçerik Merkezi kuracaklarının müjdesini veriyor. Tedarik zinciri yönetimiyle bağlantılı çevresel, sosyal ve kurumsal konuları araştırarak bu merkezin kuruluşu, konunun giderek ısınacağını gösteriyor. Tedarik Zinciri konusunda ellerinde "sıcak patatesler" bulunan kurumlara duyurulur...

 Jenny PURT

 Başak GÜNDÜZ

Şirketlerin tedarik zincirinin gerçek ölçeği ve karmaşıklığı genellikle kapalı kapılar ardında tutuluyor ve müşterinin göz önünde olmayan unsurlar üzerine kafa yormayacağı düşünülüyor.

Ancak son zamanlarda hızla kamuoyunun gündemine giren eti skandalıyla beraber basın bu konuya ayrı bir önem vermeye başladı. Son birkaç hafta içinde ortaya çıkan gerçekler sonucunda hükümetler, şirketler ve müşteriler, tedarik zincirlerinde acilen daha fazla izlenebilirliğe ve hesap verebilirliğe ihtiyaç olduğunu göz ardı edemez hale geldi. Yaşananlar aynı zamanda sürdürülebilir üretimin maliyetini de gündeme getirdi ve **Fairtrade Foundation'ın (Adil Ticaret Kurumu) CEO'su Michael Gidney**'in dediği gibi, çiftçilerin ve üreticilerin üzerindeki baskı nedeniyle süpermarket raflarında yerini koruyan ucuz yiyeceklerin yeniden ele alınması gerekliliğini ortaya koydu.

Ne var ki ateş hattında olan sadece yiyecek sistemleri değil. Geçtiğimiz günlerde, İngiltere'nin önde gelen moda perakendecilerinden **Monsoon Accessorize**, yüzde 4 tedarikçi fatura indirimini zorunlu tutarak ve ödeme süresini 60 günden 90 güne çıkararak tedarikçileri üzerinde baskı uygulamakla suçlandı. Geçen sene Kasım ayında, Bangladeş'in başkenti Dakka'nın hemen dışındaki bir tekstil tesisinde çıkan yangında 100'den fazla işçi hayatını kaybetti. Bu çok katlı fabrikadaki güvenlik standartları ciddi bir şekilde sorgulandı ve kurum yöneticilerinin, çalışanlarına binada kalmalarını söylediği ortaya çıktı. Görgü tanıkları, çıkış kapılarının kilitli olmasından dolayı işçilerin kaçamadığını açıkladılar.

Moda perakendecileri, Bangladeş ve Çin gibi ülkelerdeki, düşük maaş verilen ve çalışma koşulları standardın altında olan tedarikçi fabrikalardaki güvenlikle ilgili konularda sessiz kalmakla ciddi bir şekilde eleştiriliyor.

Müşteriler de Uyanıyor

Guardian Sustainable Business bünyesinde kurduğumuz **Tedarik Zinciri İçerik Merkezi** kapsamında, tedarikçi fabrikalardaki çalışma standartlarının ve insan hakları konularının yanı sıra, tedarik zincirini en geniş anlamıyla ele almaya hazırlanıyoruz. Merkezin araştırma içeriği, iklim değişikliğinin etkisiyle mücadele gibi çevresel konulardan üreticileri güçlendirmeye ve adil ücretlendirme sağlamaya, alternatif iş modellerinin neler olduğu ve sertifikasyonla ilgili bir sonraki adımın ne olması gerektiği gibi strateji sorularına kadar, çok farklı konuları barındıracak.

Sürdürülebilirlik çözümleriyle ilgili tüm çalışmalarda olduğu gibi, müşteri burada da önemli bir rol oynuyor. Gelecek yıl içinde müşterilerin taleplerinde ve beklentilerinde bir değişim olup olmadığına bakacağız. Eğitimin ve bilinçlendirme kampanyalarının rolünü, şirketlerin ürünlerde adil fiyatlandırmayı nasıl sağlayacağı ve tedarik zincirlerindeki değeri korurken fiyat beklentilerini nasıl karşılayacağı konusunu da ele alacağız.

Önümüzdeki 12 ay boyunca Fairtrade Foundation (Adil Ticaret Kurumu) ile işbirliği içinde en son yorumları, tartışmaları ve tedarik zincirinde sürdürülebilirlikle ilgili en iyi uygulamaları sizlere getireceğiz. Konunun, yukarıda özetlenen çevresel, sosyal ve kurumsal yönlerini ve daha fazlasını ayrıntılarıyla inceleyeceğiz. ○

Bilim ve Sanatın Buluştuğu Nokta

Tümay TUNCER

Bitki ressamlığı, ülkemizde fazla bilinmeyen ama dünyada oldukça yankı yaratmış, bilimle sanat arasında duran özel bir çalışma alanı. Bu tekniğin Türkiye'deki en önemli isimlerinden biri olan Işık Güner, "Bitkileri tanıdıkça sever, sevdikçe de resmetmek istersiniz" diyor ve ekliyor: "Doğaya yönelik sevgi ve ilgi gitgide artıyor. Bitki ressamlığı bilim insanlarını anlamak için bir 'ara kapı' oluyor."

Bitki Ressamlığı

Yukarıdaki başlık ilginizi çekti değil mi? Benim de. “Ayrım yapmak çok zor” diyor Işık Güner, “Bilim ve sanatın buluştuğu noktada yer alıyor bitki ressamlığı” diye belirtiyor. Bir geçiş, ara kapı gibi ona göre... Canlı bitki çizimi, botanik çizim, bitki illüstrasyonu şeklinde adlandırılanlar da var ancak Güner, bitki ressamlığı terimini daha çok kullanıyor.

Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi’nde 4-5 saatlik dersinin ardından Işık Güner’le tanışıp; konuştuk. Eğitimi sırasında, Boğaziçi Üniversitesi’nde, ilk kez ANG-Ali Nihat Gökyiğit Vakfı’nın düzenlediği, eğitmenliğini **Christabel King**’in yaptığı bitki resim kurslarına katılmış; 2006 yılında çevre mühendisliği eğitimini tamamladıktan sonra tam zamanlı bitki ressamı olarak çalışmaya başlamış. O gün bu gündür, çiziyor, bu tekniği öğretiyor, yarışmalara katılıyor, NGBB-Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi ve Edinburgh Kraliyet Botanik Bahçesi’nde çeşitli projelerde eğitmen olarak çalışıyor. Amacının, vicdanen yürüttüğü bu işin, toplumun görsel olarak ilgisini çek-

mesi ve dolaylı olarak da doğaya karşı, çiçeğe karşı bilginin, sevginin zamanla artırılması olduğunu vurguluyor.

Ülkemizde yaklaşık 10 bin bitki türü var ve bunların 3000 kadarı ise endemik, yani Türkiye’ye has. Bu özelliği ile ülkemiz tüm Avrupa’dakinden daha fazla endemik bitki türüne sahip. Bu durum, botanikçiler tarafından tespit edilmiş. Buna ilave olarak, her 10 günde bir yeni bir bitki türü keşfediliyor. Işık Güner’in babası **Prof. Adil Güner**, son kitabında 100 kadar bilim insanlarıyla aylarca çalışarak bu hızı yakalamaya çalıştı. En çok merak ettiğim konu, bitki ressamlığının neden aynı hızla gelişmediği. Bu alanda çalışan Amerikalıları, İngilizleri biliyoruz. Peki, bizde durum nedir?

Bakın Işık Güner ne diyor bu konuda? “Bitkileri tanıdıkça sever, sevdiğe de resmetmek istersiniz. 2001 yılında Christabel King’in eğitiminden sonra konuya olan ilgim başladı. Öncesinde botanik hocası Prof. Nebahat Yakar’ın, Renkli Türkiye Bitkileri atlası mevcuttu sadece. İlgi yavaş yavaş artmaya başladı, halen bayağı fazla sayıda kişi çiziyor, kavramaya çalışıyor.

NGBB’de bitki ressamlığı eğitimine bugüne kadar 100’ü aşkın öğrenci katıldı. Bu çok güzel; belki hepsi ressam olmadı ancak devam edenler var.”

Bilim İnsanlarına Yardım

Işık Güner bir süre Barcelona’da yaşamış; eşi İspanyol. Şimdilerde Türkiye’ye dönmüşler. Acaba yurtdışında bitki ressamlığı daha mı çok ilgi görüyor? İngiltere’de, Şili’de çeşitli çalışmalara katılmış Güner, merak ettim sordum: Bizler resmi mi, yoksa çiçekleri ve doğayı mı daha az seviyoruz?

“Aslında sevmemek değil” diyor Güner; “Asıl sorun, bilgi ve ilgi noksanlığı. Belki Avrupalılar da başta takip etmiyordu. Ancak her yerde bitki resimleri karşılına çıkıyor; çeşitli ortamlar oluşturuluyor. Toplumun görsel olarak ilgisi çekiliyor ve ilgiyle sevgi yayılıyor. Benim amacım da bu zaten.”

“Görsel iletişim, evrensel bir dil gibi. Bu yanıyla karmaşık nesnelere ve kavramları açıklamak için bilim insanlarına her zaman yardımcı olacaktır” diyerek web sitesine bir başlangıç yapmış sayın Işık Güner. Bitki ressamlığının temel amacının bilim insanlarına yardım etmek olduğunu mu düşünüyorsunuz? Başka hangi amaç-

“ANG Vakfı, Christabel King’i ülkemize getirerek, Boğaziçi Üniversitesi’nde ders vermesini sağladı. Tüm masraflarını üstlendi; benim gibi pek çok öğrenci bitki ressamlığını öğrendi ve onlar da bildiklerini başkalarına aktarıyor. Bu büyük bir hizmet. Ülkemizde çizimi yapılacak pek çok endemik bitki var.”

lara hizmet ediyor bu sanat dalı sizce? “Ben resimlerimi biraz bilime dayandırıyorum; genellikle bilim kitapları için çalışıyorum ama benim en sevdiğim, bilimle alakası olmayan kişileri bitkileri sevmeye, ilgi duymaya yönlendirmek. Doğaya, çevreye sevgi ve ilgi gitgide artıyor. Bitki ressamlığı bilim insanlarını anlamak için ‘ara kapı’ oluyor” diye yanıtlıyor sorumu Güner. Yurtdışında genellikle iki yıllık yüksekokullarda verilen eğitimin, İngil-

“Bitki Resim Turları da Düzenleniyor”

İki kez Green Tour’la bitki ressamlığı turu yaptık. Çok keyifli, tatil turu gibi geçiyor. Dağ bayır dolaşıyoruz; beğendiklerimizi alıyoruz. Beğendiğimiz mekânlarda oturup keyifle çiziyoruz. 2013 yılında Antalya’da turumuz olacak. Katılımcılar İngiliz ağırlıklı olacak; benim ablam botanikçidir, botanik turları yapıyor. Talep, İngiltere’de de ders verdiğim için onlardan geldi.

Güner’in üzerinde çalıştığı Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi Doğal Bitkileri Projesi yakın zamanda tamamlanmış. Kitap, halen tasarım aşamasında ve ANG Vakfı sponsorluğunda basılacak.

tere ve Amerika Birleşik Devletleri’nde, bilimsel çizim olarak okutulduğunu ve içine anatominin de girdiğini öğreniyoruz bu arada.

“Yarışmalar, İlgiyi Artırıyor”

Işık Güner aynı zamanda Çevre Mühendisliği lisansına sahip. Acaba bu eğitim ile bitki ressamlığı arasında nasıl bir bağ oluştu? “Mühendislik okumanın bana, düzenli ve sistematik çalışma alışkanlığı verdiğini söylemeliyim. Üçboyutlu görmeyi öğreniyorsunuz bir kere. Bunun çalışmalarında çok faydasını gördüm. Çalışmalarında amacım, botanik ve bilimi unutmadan, insanları bitki konusuna ısındırmak. Ben bitki ressamlığına, tam zamanında başladığımı ve geliştirdiğimi düşünüyorum.”

Peki, Ali Nihat Gökyiğit Vakfı’nın bu konudaki çalışmalarını, NGBB’nin kapılarını bitki ressamlığı konusuna sonuna kadar açmasını nasıl değerlendiriyor? Doğa sevgisine, yabancı hayata

sizce katkısı oluyor mu? Yoksa tek başına bu bir hobi mi? “ANG Vakfı, Christabel King’i ülkemize getirerek, Boğaziçi Üniversitesi’nde ders vermesini sağladı. Tüm masraflarını üstlendi; benim gibi pek çok öğrenci bitki ressamlığını öğrendi ve onlar da bildiklerini başkalarına aktarıyor. Bu büyük bir hizmet. Ülkemizde çizimi yapılacak pek çok endemik bitki var.” Güner’in üzerinde çalıştığı *Nezahat Gökyiğit Botanik Bahçesi Doğal Bitkileri Projesi* yakın zamanda tamamlanmış. Peki, ne zaman yayınlanacak bu çalışma? “Bu projeye ait 200 kadar bitki çizimimiz bitti ve projeye beş öğrencim katıldı; pek çok resim yaptılar. Kitap, şimdi tasarım aşamasında ve sponsorumuz da ANG Vakfı.”

Işık Güner şimdiye kadar, gerek **BISCOT, Edinburgh (Uluslararası Botanik Çizimi) Yarışması**’nda, gerek **RHS, London (Kraliyet Bahçecilik Topluluğu)** tarafından düzenlenen yarışmalarda çeşitli ödüller aldı. Acaba bu yarışmalar, bu sanat dalının sevilmesine, yaygınlaşmasına nasıl bir kat-

kı sağlar? “Bu yarışmalar oldukça teşvik edici oluyor” diyor Işık Güner, “Jüriler, oldukça bilgili ve konuya hâkim kişilerden oluşuyor. Onlar tarafından tanınmak, kariyer açısından çok önemli. Ayrıca koleksiyoncular var. Bu koleksiyoncular, kütüphaneler de olabiliyor. Resimlerinizin bu koleksiyonerlerde bulunması önemli.” Türkiye’de böyle yarışmaların düzenlenmesinin olumlu bir etkisi olup olmayacağını merak ediyoruz. “Elbette yarışmalar yapılmalı” diye yanıtıyor sorumuzu Güner, “ancak şimdilik erken buluyorum. Öncelikle öğrenilmesi ve sevilmesi gerekli.”

Işık Güner’in, NGBB’de **Uzun Dönemli Bitki Ressamlığı Kursu**, bitki çizim ve boyama tekniklerini öğrenerek, bunları geliştirmek ve uygulamak isteyenlerle Ocak-Mart 2013 tarihlerinde çalıştığını biliyoruz. Peki, acaba kursa ilgi nasıldı? “İlgi bir hayli yüksek oldu. Hafta arası eğitimlerimiz normalin üstünde ilgi gördü; hatta hafta sonu kursumuzda yedek liste oluşturmak zorunda kaldık. Katılmak isteyen de doluluktan gelemeyenler oldu.”

Bitki Ressamına Çok İş Var

Renk, doku, ışık-gölge, boyut ve kompozisyon bitki ressamlığında önem taşıyor. Acaba resim eğitimi almış olmak gerekiyor mu bu kurslara katılmak için? Bir de pahalı mı malzemeler?

“Renk, doku, ışık-gölge, boyut ve kompozisyon gerçekten önemli. Kumpas, yani denizci pergeli ile ölçüm yapıyoruz. Fotoğraf makinesi de kullanıyoruz. Resim kalemi, teknik kalem, kalem zımpara, hamur silgi, aydınlatıcı kâğıdı, suluboya, samur suluboya fırçaları, suluboya kâğıtları temel malzemelerimiz. En başta masraflı olan suluboya almak, ama daha sonra yıllarca kullanabilirsiniz. Özellikle kaliteli boyalar pahalı oluyor ancak bir kez alınıyor. Sanat eğitimi ve yeteneğiniz varsa bitki ressamlığını ilerletmeniz kolay oluyor. Bitki ressamlığı, kesinlikle bir teknik işidir ve öğrenilebilir. Baştan sona teknik bir çalışmadır. Yetenek varsa hızlı ilerlenebilir, o kadar.”

Işık Güner bitki ressamlığına ilgi duyan ve öğrenmek isteyenleri NGBB’ye davet ediyor. Ayrıca web adresini veriyor (<http://www.isikguner.com>) ve dışarıdan da yardım edebileceğini söylüyor. Geliştirilebilirse, meslek olarak yapılırsa, Türkiye’de çok ihtiyaç olduğunu ve geleceğe yönelik talebin daha da artacağını özellikle pek çok bitki florası kitabı çıktığını resim ihtiyacı doğduğunu anlatıyor. Cumhurbaşkanlığı himayesinde 10-15 yıllık bir **Resimli Türkiye Florası** Projesi olduğunu da belirtiyor. 28 cilt olması planlanan bu çalışmada pek çok bitki ressamına ihtiyaç varmış. Yani ne kadar bitki ressamı olursa, o kadar iyi. Haydi şimdi herkes fırçalara, ülkemizin çiçeklerini resimlemeye... ○

“Sanat eğitimi ve yeteneğiniz varsa bitki ressamlığını ileri taşımanız kolay oluyor. Bitki ressamlığı, kesinlikle bir teknik işidir ve öğrenilebilir. Baştan sona teknik bir çalışmadır. Yetenek varsa hızlı ilerlenebilir, o kadar.”

Afrika'da Şapka Devrimi

Neden Avrupalılar Amerika'yı keşfetti de Amerikalılar Avrupa'yı keşfetmedi? Bu ve benzeri soruların peşine düşen en ünlü isimlerden biri de biyolog, fizyolog, evrim bilimci ve ornitolog Jared Diamond'dır. Heyzen Ateş, Diamond'un efsane kitabı "Tüfek, Çelik ve Mikrop"tan girip, Gana'da insanların cep telefonu bağımlılığından çıkıyor ve ilerleme dediğimiz şeyi sıkı bir sorgudan geçiriyor bu yazısında...

 Heyzen ATEŞ

ilk insanın Afrika'dan geldiği, ilk insan oradan gelme de en eski yerleşimlerin bu kıtada olduğu söyleniyor. Göç yolları bu kıtadan başlıyormuş. (Öyleyse neden hepimiz siyah değiliz türünden bir evrim tartışmasına girmeyeceğim.) Pulitzer ödüllü **Jared Diamond** ile yeniden gündeme gelen başka bir başlık var: Madem Afrika'dan geldik, Afrika neden az gelişmiş kaldı da, Avrupa ve Amerika gelişti? Diamond'a göre coğrafya görmezden gelinemeyecek bir etken. "Yatay kıta, benzer iklim demektir, benzer iklimse ticaretin kolaylaşması, aynı türden ürünlerin yetişmesi ve kültürel benzerlikler anlamına gelir" diyor. Avrupa'da bir buluşun kıtanın bir ucundan diğerine gitmesi en fazla bir yıl sürerken Afrika dikine uzandığı ve ortada aşılması güç bir çöl olduğu için mal ve teknoloji transferi yaygınlaşmadı, diye açıklıyor. Bunları duyduğunuzda kendinize şu soruyu soruyorsunuz: Bir kıtanın enlemesine veya boylamasına şekillenmiş olması sosyolojik gelişimde sandığımızdan büyük bir rol oynamış olabilir mi? Gerçekten bu kadar basit

bir coğrafi gerçek, Afrika'nın yukarıdan aşağı, Avrupa'nın soldan sağa uzanması birinin diğerini köle edecek kadar gelişmesini açıklar mı?

Başkası söylese çok ciddiye alırmıydım bilmiyorum, muhtemelen pop-bilgi/televizyon bilgisi der geçirdim. Ama Jared Diamond, sosyoekonomik teorileri ve ekolojinin toplumların gelişiminde oynadığı rolle ilgili iddialarıyla çağımızın en dikkat çeken bilim adamı ve yazarlarından biri. Teorileriye insana önceden öğrendiği her şeyi sorgulatacak türden. Bu noktada teori kelimesinin anlamına açıklık getirmeme izin verin: Bilimde teori, deneylerle desteklenen bir tezdır; tez de test edilmesi gereken bir tahmin. Felsefe ise teoriyi farklı tanımlar, kastedilen şey, bilimsel teoriden çok teze yakındır; tahmin-dir veya düşünce yoluyla ulaşılmış bir sonuçtur. Felsefi teorilerin bilimsel teorilerden daha önemsiz olduğunu söylemeye çalışmıyorum, **Marx**'ın kapitalizmin işleyişini açıkladığı teorisi, felsefi teorilerin de ne kadar sağlam olabileceklerinin ispatı. Ama o bile bilimsellik kriterlerine vurulduğunda tartışmaya açık. **Jared Diamond ise biyolog, fizyolog, evrim bilimci ve ornitolog.** Meşhur evrim biyoloğu **Ernst Mayr** ile çalışmış bir akademisyen. Haliyle kullandığı yöntemler bilimsel ama

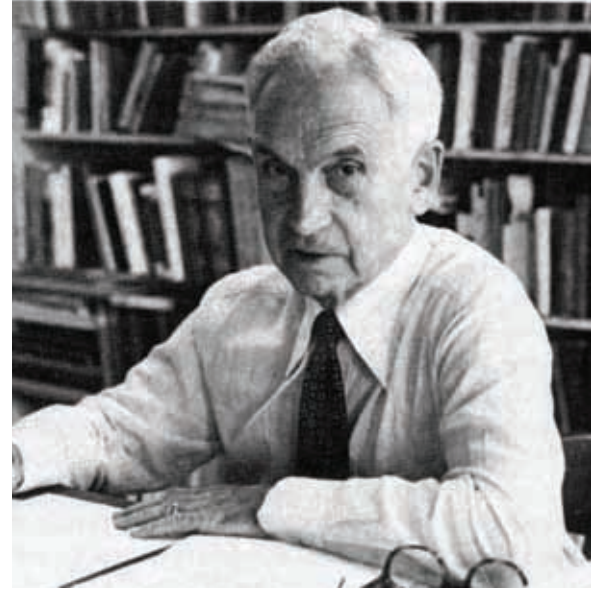
Tüfek, Çelik ve Mikrop gibi kitaplarında bulgularını sunumu herkesin anlayacağı dilden. Bence teorileri de bilimsel ve felsefi teorinin ortasında bir yerde, belki felsefi teoriye biraz daha yakın. Ortada deneyler var ama sonuçların yorumlanması her zamanki gibi izafi. Diamond, dikey kıtalardaki iklim farklılıklarının kültürlerin birbirine karışıp tekno-

Jared Diamond, sosyoekonomik teorileri ve ekolojinin toplumların gelişiminde oynadığı rolle ilgili iddialarıyla çağımızın en dikkat çeken bilimadamı ve yazarlarından biri. Teorileriye insana önceden öğrendiği her şeyi sorgulatacak türden.

lojik gelişmeleri paylaşımlarında büyük engel teşkil ettiğini ikna edici bir dille yazıyor.

“Düne Kadar Dünya” Böyle Değildi

Ancak az önce de belirttiğim gibi bu, bilimsel teoriden çok felsefi bir teori, yani bir iddia. Yazarın ikinci kitabı **Düne Kadar Dünya** (The World Until Yesterday) ise aynı denkleme günümüzden başlayarak değerlendiriyor ve geçmişteki açığı hızla kapamaya çalışmanın neye patladığını bilip bilmediğimizi soruyor. Teknolojiyi hızla paylaşıyoruz, kuzey-güney, iklim ve ulaşım sorunları aşıldı, herkesin ağızında bir

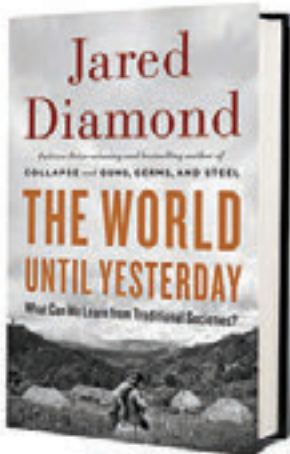
globalleşme lafı. Herkes -Afrika da dahil olmak üzere- cep telefonuna, bilgisayarına kavuştu. Ama o telefonlar uğruna ne bedeller ödendi? Yazar Yeni Gine'yi örnek vermiş ama ben ister istemez Gana'yı düşünüyorum. Gana'da “sosyalleşmek” telefonla konuşmak demek. Ama o kadar sonradan görme -üstelik de saçma- bir cep telefonu kullanımı var ki kökenleri üzerine teori uydurmam gerekse beceremem. Cep telefonunun ülke kültürünü ne kadar işgal ettiğini sokakta tişörtlerin yanında satılan iphone'lardan anlıyorsunuz. İkinci el ayakkabılar için pazarlık eden insanlar, iphone'suz evden çıkmıyor. Minibüste, dolmuşta, sokak, hatta yemek yediğiniz yerde hiç tanımadığımız insanlar sizden telefon numaranızı istiyor. Adınızı, mesleğinizi soruyorlar. Telefonunuzu istiyorlar. Birbirleriyle de oturup konuşmuyorlar pek. Kimseye telefonumu vermedim ama öğle yemeğinde şahit olduğum bir sahne durumun garipliğine daha bir açıklık kazandırdı. Kızlar masada

oturuyor, delikanlı gelip kızıdan telefonunu istiyor, kız veriyor. Oğlan dışarı çıkıp, sütunun arkasından kızı arıyor. Ya da okyanus kıyısına indiğimde yaşadığım bir olay: Her gün yemeğimi getiren ama “çok teşekkürler” dışında tek laf etmediğim bir oğlan üçüncü gün “telefonunu versene” dedi. Yemeğinize tükürebilecek birini kızdırmamanın her zaman daha akıllıca olduğu kanaatindeyim. “Telefonum yok, yabancı numara veremem” dedim. “O zaman Facebook’a beni ekle” dedi. Sürekli bilgisayar başındayım, çalışıyorum, “Facebook’um yok” diyemem. Tamam dedim, içimden de eklerim iki gün sonra da çıkarırım diye düşündüm. Facebook’a eklediğim anda bana attığı mesaj: “Teşekkürler, telefonunu versene. Benimki ***.” Burada ne teknoloji ne iletişim; olsa olsa kuzey-güney/doğu-batı akıllarıyla falan açıklanamayacak, her geçen gün daha açılan bir uçurum var.

İlkel Geçmişimizden Neler Öğrenebiliriz?

Jared Diamond da ikinci kitabı Düne Kadar Dünya’da bunu söylüyor zaten. Teknoloji kuzeye güneye, eski yeni kıtaya gidiyor ama iletişim gitmiyor. Kültür gitmiyor. Afrika’da şapka devrimi var ama kafa değişmiyor. Adamın iphone’u, bilgisayar var ama Oxford’un online kursları-

Bundan 20 yıl önce çölde kabileler halinde yaşarken şimdi cep telefonlarıyla konuşan Afrika halklarından bahsettiğinde bir bilimadamı olarak Diamond şu soruyu soruyor: Aşırı modernleşme noktasına gelen insanoğlunun kaybolan ilkel geçmişinden öğrenebileceği şeyler yok mu?

na bakmıyor. Üstelik bu tek yönlü alışveriş uğruna ödenen bedel cep telefonu faturasından ibaret değil. Hediyeleri kabul eden taraf asıl bedeli kültürüyle ödüyor. (Cep telefonundan önce kadın-erkek ilişkileri Gana’da nasıldı, görücü usulü mü tanıştırlardı bilemiyorum tabii.) Üstelik giden kültür, belgelenmediği için geri alnamayacak bir kültür. Diamonds’ın aklına takılan o kültürden öğrenecek şeylerimizin olup olmadığı. Bundan 20 yıl önce çölde kabileler halinde yaşarken şimdi cep telefonlarıyla konuşan Afrika halklarından bahsettiğinde bir bilimadamı olarak şu soruyu soruyor: Aşırı modernleşme noktasına gelen insanoğlunun kaybolan ilkel geçmişinden öğrenebileceği şeyler yok mu?

Üstelik tercih meselesi de değil bu dönüşüm. Diamond’ın örneklerin-

den biri, seçeneksizliği en yalın haliyle sergiliyor: Elli yıl önce Yeni Gine’deki Chimbu kabilesinin dış dünyayla herhangi bir teması yokmuş ama her kuşakta biraz daha dışa açılmış, sonunda kahve yetiştiren, fabrikaları ve ticaret şirketleri olan bir topluluğa dönüşmüşler. “Refaha ulaşmışlar.” Komşuları, beyazların getirdiği yeni teknoloji ve ürünlerle ilgilenmeyen tutucu Daribi Kabilesiyse tüm bu gelişmelere direnip geleneksel yaşam tarzlarını korumaya çalışmış. Chimbu on yıl uğraşıp köyü ele geçirmiş. İşte beyaz adamın yerlilere öğrettiği medeniyet...

Ben Diamond’ı çok geç keşfettim ama Tübitak Yayınları’ndan çıkan, baskısı da ne yazık ki zor bulunan Tüfek, Çelik ve Mikrop, herkesin kütüphanesinde bulunması gereken bir başyapıt. ○

YENİ
BİR SOLUK

EKONOMİYE **YARATICI**
BİR **BAKIŞ**

Optimist

GİRİŞİM
İNNOVASYON
YÖNETİM

SATIŞ NOKTALARI
DGR, NT MAGAZALARI, www.idetix.com, www.kitapyurdu.com

LED Demeden LED Aydınlatmayı Anlamak...

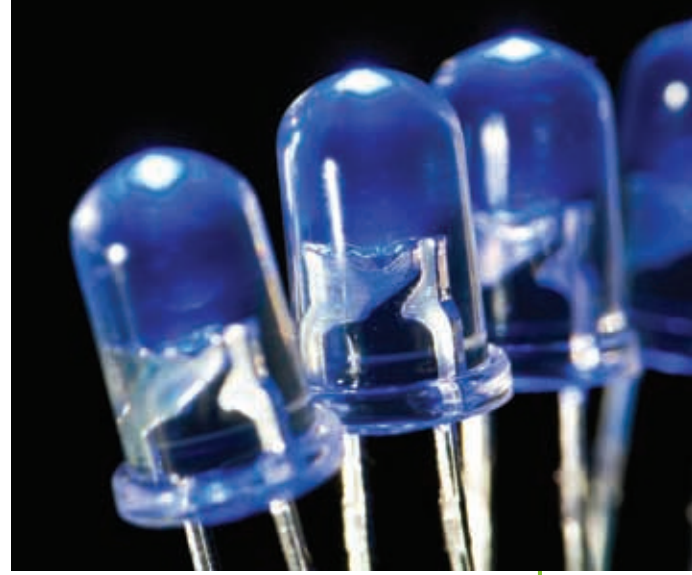
LED aydınlatma ile ilk tanışmam 2007 yılına rastlar. O zaman watt başına 60 lümen (lpw) olan verimliliğine rağmen, 250 watt'lık bir klasik sokak aydınlatmasının yerine en fazla 60 watt'lık bir LED'li aydınlatma armatürüyle aynı güçte aydınlatma yapılabilir olması beni hayli heyecandırmıştı. Görüştüğüm tüm firma ve belediyelerdeki yetkililere (ki önemli bir kısmı "LED" adını ilk kez benden duymuştu) bu teknolojinin en fazla 3,5-4 senede kendini amorti ettiğini hesaplarla kanıtlamaya çalışmış ve konunun önemini ilk anlatışında herkesin kavrayacağını sanmışım. Aradan geçen altı senede, şu anda 200'e yaklaşan lpw değerleri, düşen fiyatlar ve artan tedarikçi sayısı, LED'i çok daha yaygın ve saygın bir konuma getirdi. Benim yaptığım o tüm amortisman süreleri çok daha aşağılara çekildi. Yani artık ben LED demeden LED aydınlatmayı zaten biliyor herkes. Avrupa'da gelecek sene zorunlu hale gelecek olan tüm cadde ve sokak aydınlatmalarının LED'e dönüşümü, sanırım Türkiye'de de çok yakın bir gelecekte hayata geçecek. Geçtiğimiz hafta katıldığım aydınlatma fuarında konuştuğum bir LED firması yetkilisi, ODTÜ kampüsünün ilk etapta 300, aşamalı olarak (iki sene içinde) içinde tamamen LED aydınlatmaya geçeceğini anlattı. Bildiğiniz gibi belediyelerin de önemli bir kısmında bu dönüşüm başladı.

Yüzde 80'lere varan tasarruf oranı ve 50 bin saatlere varan ömür, işi zaten ekonomik olarak cazip kılıyor ama bu ayki dosyamızda LED teknolojisinin bireylerin hayatlarına kattığı farklı renklerden de bahsettik biraz. Web sayfamıza bir göz atarsanız, ne kadar yaratıcı uygulamalar yapılabileceğine hayret etmemeniz mümkün değil. Üstelik aydınlatmanın insan psikolojisine olan etkileri düşünüldüğü zaman, bu konudaki gelişmelerin hayatlarımızda ne kadar önemli olacağını daha iyi anlayabiliriz.

LED gibi renkli ve verimli bir ay diliyoruz sizlere! Mayıs ayında güneş kendini iyice göstermeye başladığında daha sıcak bir konudan bahsediyor olacağız... Bekleyin...

Senem Gençer

www.alternatifenerji.com
www.facebook.com/altenerji
www.twitter.com/altenerji

LED DOSYASI

LED Teknolojisinin Bugünü

LED'ler klasik aydınlatma sistemlerine göre düşük enerji tüketimi, uzun ömür, sağlamlık, küçük boyut, hızlı anahtarlama, yüksek dayanıklılık ve güvenilirlik gibi avantajlara sahip. Türkiye'nin enerji tüketimi verilerine bakıldığında aydınlatmanın yüzde 20-25'lik bir paya sahip olduğu görülüyor. LED'li aydınlatma sistemlerinin kullanılmasıyla bu değer önemli oranda aşağı çekilebileceği ve ülke ekonomisi üzerinde büyük getiri sağlayacağı öngörülüyor. Yeni nesil LED teknolojisindeki gelişmeler sonucunda, 2011 yılı itibarıyla LED'li lambalar, floresan lambaların yerine kullanılabilir yeterliliğe ulaşmış durumdadır.

LED Teknolojisinin Yarını

Temiz enerji ve düşük emisyon gibi özellikleriyle her geçen gün yaygınlaşan LED lambalarla 2020 yılında sadece sokak aydınlatmasında 2 milyar dolar tasarruf elde edilecek. Temiz enerji ve düşük emisyon gibi özellikleriyle her geçen gün daha çok sektör tarafından tercih edilen sistemlerin, küresel ölçekte sayısız sokak lambasıyla değiştirilmesi söz konusu. Fiyatının son iki yılda yüzde 50 düştüğü vurgulanan LED, sokakların aydınlatılması için büyük paralar harcayan hükümet ve yerel yönetimlerin de dikkatini çekmeye başladı. Kullanım alanlarıyla birlikte LED lambalarının enerji tasarrufuna katkısı da yükselecek.

Dünyada ve Türkiye’de Neler Yaşanıyor?

Philips ve Fransız profesyonel aydınlatma firması Step, Paris metro sistemini enerji verimli LED’ler ile aydınlatacak. İhale kapsamında dünyanın en büyük 5. Ulaştırma işletmesi RATP’nin 302 metro istasyonundaki ve 66 RER istasyonundaki 250 bin aydınlatma noktası LED aydınlatmalarla değiştirilecek ve enerji kullanımı yüzde 50’den fazla azalacak. Sözleşme, Paris ulaşırma firması Groupe RATP tarafından Fransa’nın başkentindeki metro ve RER istasyonlarının yüzde 85’inden fazlasını kapsayacak şekilde ihale edildi. RATP, 2004’ten 2020 yılına kadar enerji tüketimini ve serağazi emisyonlarını yüzde 15 oranında azaltmayı hedefliyor.

Türkiye’de kamu kurumlarında LED aydınlatma zorunlu hale getirilecek. Bu konuda Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanı Nihat Ergün, “Artık kompakt lamba üretimini atlamamız ve elektrik tüketimini düşüren LED aydınlatma konusunda yatırımlar çekmemiz daha rasyonel olacaktır. Bu konuda, kamu kurumlarının aydınlatılmasında LED aydınlatmaların zorunlu hale getirilmesi gibi çalışmalar yapacağız” dedi.

Ankara’daki pilot sokak aydınlatma projesinde LED’lerle yüzde 41 tasarruf edildi. Türkiye’de 6-7 milyon civarındaki sokak lambasının LED teknolojisine dönüştürülmesi çalışmaları bulunduğunu bildiren Bakan Yıldız, ilk pilot çalışmada, Ankara’da İnönü Bulvarı’nda 46 armatürü LED teknolojisine dönüştürdüklerini ve bu sayede yüzde 41’e varan tasarruf sağlandığını bildirdi.

Sağlık Teknolojisinde LED Devrimi

Biyonik LED Kontakt Lensler

Şimdiki lensleriniz daha iyi görmeyi sağlıyor olabilir ama biyonik LED lensler yakın gelecekte e-maillerinizi bilgisayar karşısına geçmeden doğrudan retinadan görmeyi de sağlayabilir. Finlandiya Aalto Üniversitesi tarafından geliştirilen LED lens prototipi, gelecekte artırılmış gerçeğe ulaşmamızı sağlayacak olan önemli bir icat olacak. Tekli micro-LED teknolojisi ile oluşturulmuş ve bilgi transferi üzerine geliştirilmiş olan LED lensler, hiçbir bilgisayar ekranına ihtiyaç duymadan tüm bilgilere online olarak ulaşmamızı sağlayacak.

LED Işığıyla Cilt Terapisi

Cilt uzmanları artık LED ışığının tedavi edici etkisini kullanarak, cilt problemlerini çözebiliyorlar. Her ışın deri hücrelerini uyarmada kullanılamaz çünkü bu ışınlar cildi yakabilir ya da kansere neden olabilirler. Oysa düşük kuvvetteki LED ışınları, ışık tedavisi için idealdir. Günümüzde cilt gençleştirme aletlerinde görünen kırmızı ışık, görünmez infrared ışık ya da mavi ışık kullanabiliyor. Görünen kırmızı ışık, cildin sadece üstteki kısmına nüfuz edebildiği için de zararsız. Böylece LED sayesinde bıçaksız, acısız müdahale ile siyah noktalar, çizgiler ve kırışıklıklar giderilebilir. Üstelik yara riski ve yan etkisi olmadan.

Ev Teknolojisinde

LED Devrimi

Gökyüzünü Ofis Tavanına Taşıyan LED’ler

Fraunhofer Institute Endüstri Mühendisliği Bölümü tarafından geliştirilen Yapay LED Gökyüzü Panel’i sayesinde kapalı plaza ofislerinde dahi yapay bir gökyüzü görünümü yaratabilirsiniz. Değişebilen LED panellerle yapay gökyüzü görüntüsü veren ve tıpkı gökyüzü gibi hareketli mimiklere sahip olan tasarım, çalışanlara açık havada çalışıyormuş hissi vermekte. Yapılan araştırmalarda da bahsedildiği gibi, doğal gün ışığının çalışma verimini ve üreticiliği yüzde 15 artırdığı biliniyor.

Evinizi LED Duvar Kağıtlarıyla Canlandırın

Duvar kağıdı değiştirmenin ne kadar zor ve keyifsiz bir iş olduğunu biliyoruz fakat yakın gelecekte LED duvar kağıtları sayesinde bu iş bir keyfe dönüşebilir. Philips tarafından geliştirilen LED duvar kağıdı, duvar kaplamayı tıpkı rengarenk boyama gibi zevkli bir hale getiriyor. Duvarlarınızda istediğiniz ambiyansa göre bir ışık gösterisi yapabilir, streten arındıran renkler ve renk kombinasyonları sayesinde evinizde huzurlu ve keyifli bir ortam yaratabilirsiniz.

Gıdaların raf ömrünü uzatmak, rengini cazip kılmak ve tadını değiştirmek için kullanılan ve ürün etiketlerine 'E' koduyla yansıyan katkı maddelerinin bir kısmı sağlığı tehdit ediyor. **Gıda Hareketi Başkanı Kemal Özer**, tuz üretiminde kullanılan **E536 (Potasyum Ferrisiyanit)** kodlu katkı maddesinin kandaki oksijen oranını düşürdüğü için ABD'de yasaklandığını ancak Türkiye'de kullanımın serbest olduğunu söyledi.

Avrupa, et skandalıyla çalkanırken, **Belçika'da at eti** satışları tavan yaptı. At eti servis eden restoranların müşterilerinde gözle görülür artış kaydedilirken, kasaplarda at sosilerinin satışında patlama yaşandı.

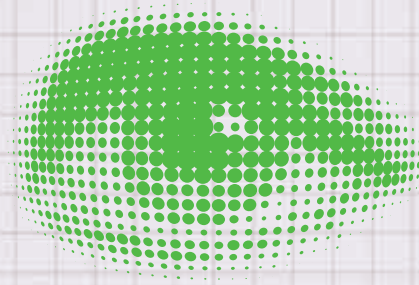
Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım, yapımı süren 3. köprüden geçiş ücretinin 3 dolar, yaklaşık 5 lira olacağını açıkladı. Yıldırım, köprü'nün iki yıl altı ayda biteceğini söyledi.

İsveç'teki Umea Üniversitesi'nden Thomas Brodin ve ekibinin araştırması, sakinleştiriciye maruz kalan **tatlısu levreklerinin daha atılgan ve obur olduğunu** gösterdi. Birçok ilacın ılık sularla deniz, göl ve nehirlerle karıştığını belirten bilimadamı Brodin, bu durumun türler arasındaki dengeyi etkileyebileceğine ve su yosunlarının artması gibi ekolojik değişimlere yol açabileceğine dikkati çekti.

Bilim insanları, Çin'in güneybatısında yaklaşık 520 milyon yıl önce yaşamış bir deniz canlısının fosilini buldu.

İran, ülkenin kuzey ve güneyindeki sahil bölgelerinde **yeni uranyum yatakları** bulduklarını açıkladı. Bu yeni yatakların keşfiyle, ülkedeki 1527 ton olan işlenmemiş uranyum miktarının 4400 tona çıktığı kaydedildi.

GÖZÜMÜZDEN

KAÇMAYANLAR

“Taş ocağı bak git”; sakinleştiriciye maruz kalan tatlısu levrekleri; İran'da yeni uranyum yatakları; Saynur Gelendost anıldı; üç yılda kaçak yöntemlerle avlanan 15 bin avcıya 12 milyon lira ceza; sucuk, salam ve sosiste “kırmızı ve beyaz et karışımı” artık yasak; Fukuşima'da temizlik 40 yıl sürecek...

 Gözde İVGİN

Kocaeli ve Sakarya'nın içme suyu havzası **Sapanca Gölü**, yine kızıl renge bürünmeye başladı. İstanbul Üniversitesi Sapanca Su Ürünleri Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Meriç Albay, kar ve yağmurun yetersiz kalması nedeniyle gölde su devri sağlanamadığı için alg patlaması görüldüğünü, kızılığın da bundan kaynaklandığını söyledi.

Marmaris'te gönüllü dalgıçlar tarafından yapılan **deniz dibi temizliğinde** aralarında **klozetin** de bulunduğu çok sayıda atık çıkarıldı.

İnşaatı süren ve 29 Ekim'de deneme seferini yapması planlanan **İstanbul - Ankara Yüksek Hızlı Tren Projesi**'nin altyapısında kullanılacak malzemenin çıkarılması için Kocaeli'nin Maşukiye ile Sakarya'nın Yarıkköy sınırları içinde açılması planlanan, çevrecilerin tepkisine yol açan **taş ocaklarından** vazgeçildi.

Son üç yılda kaçak yöntemlerle avlanan **15 bin avcıya 12 milyon lira ceza** kesildi, yaklaşık 4 bin tüfeğe el konuldu. Kontrollerde öldürülmüş olarak bulunan 10 bin 151 yaban hayvanının başlıcaları şöyle: Geyik, tavşan, sansar, tilki, incir kuşu, kuğu, karatavuk, kum kekligi, çil keklik, kınalı keklik, yaban keçisi, üveyik, ördek, sakarmeke, çulluk, güvercin, bıldırcın, sülün, şahin, kartal, atmaca, saka, turaç, oklu kirpi, guguk kuşu, sincap, kumru, kurt, serçe, sığırcık, arıkuşu, karaca.

Artvin'deki **Kafkasör Dağı**'nda, Cerratpe ve Genya bölgeleri için verilen **maden çıkarma ruhsatının iptali** istemiyle Rize İdare Mahkemesi'nde açılan davada, mahkeme iptal başvurusunu reddetti, Trabzon Bölge İdare Mahkemesi'nin verdiği “yürütmeyi durdurma” kararını da kaldırdı.

İnönü Stadı'nın yıkılarak yenisinin yapılması için en önemli süreçlerden birisi tamamlandı. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından hazırlanan yeni imar planları askıya çıkarıldı. Planın bir aylık itiraz süreci de 1 Mart itibarıyla başladı. Yeni plan tadilatı bir ay askıda kalacak ve itirazlar değerlendirilecek. İBB'nin iptal edilen

imar planı ile bakanlık tarafından hazırlanan son plan arasında önemli farklılıklar var. İki projede de stad kapasitesi aynı, 42 bin kişilik. Ancak eski proje, yaşam alanı olarak planlanmıştı. Yeni planda bu haklar bulunmuyor. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı tarafından hazırlanan planda önemli bir değişiklik var: **Ritz Carlton Oteli'nin** hemen yan tarafındaki yeşil alan da projeye dahil edildi.

Sucuk, salam ve sosiste "**kırmızı ve beyaz et karışımı**" yasaklandı. Tarım ve Hayvancılık Bakanlığı, raflarda karışık ürün tespit edilirse, ilk etapta 11 bin 800 TL para cezası kesecek.

Türkiye'de geçen yıl oluşturulan 126 hatıra ormanıya, 22 bin 550 dekar alanda 1 milyon 371 bin fidan toprakla buluşturuldu. Orman ve Su İşleri Bakanlığı'ndan yapılan açıklamaya göre, Bakanlık tarafından bugüne kadar **2 bin 77 hatıra ormanı** oluşturuldu.

Kalecik'e bağlı **Çandır köyünde**ki taş ocağının kapatılmasını isteyen vatandaşlar, eylem yaptı. Köy sakinleri ve diğer illerde yaşayan Çandırlılardan oluşan yaklaşık 500 kişilik grup, "**Taş Ocağı Bak Git**", "Köylünün yaşama hakkı yok mu" yazılı dövizlerle yol boyunca sloganlar attı.

Kocaeli ve Sakarya'nın içme suyu havzası **Sapanca Gölü**, kızıl renge bürünmeye başladı. İstanbul Üniversitesi Sapanca Su Ürünleri Fakültesi Dekanı Prof. Dr. Meriç Albay, kar ve yağmur yağışının yetersiz kalması nedeniyle gölde su deviri sağlanmadığı için **alg patlaması** görüldüğünü, kızılığın da bundan kaynaklandığını söyledi.

Bodrum Gönüllüleri Derneği'nin "Çevreci Ana'sı" olarak tanınan ve 10

yıl önce ölen ressam-yazar **Saynur Gelendost**, mezarı başında anıldı.

ABD'nin Florida eyaletinde düzenlenen Burma pitonu avlama yarışmasında **68 piton öldürüldü**. Florida Vahşi Doğayı Koruma Komitesi başkanı Nick Wiley, sayısı giderek artan Burma pitonlarının, hem çevre sakinleri hem de diğer küçük sürüngenler açısından tehlikeye dönüştüğünü, yarışmanın da bu nedenle düzenlendiğini belirtti.

Taksim Meydanı yayalaştırma projesi kapsamında Cumhuriyet Caddesi üzerinde bulunan kalıntılar için İstanbul 2 No'lu Kültür Varlıklarını Koruma Kurulu "Kaldırılsın" kararı verdi. **İstanbul Arkeoloji Müzesi** tarafından kazıları yapıp hazırlanan raporla birlikte jet hızıyla alınan karar açıklandı. Geç Osmanlı dönemi su gideri ile set duvarı özelliğindeki kalıntıların Arkeoloji Müzeleri denetiminde kaldırılacağı kaydedildi. Bu durum tarihi duvarların iş makineleriyle yok edilmesi anlamına geliyor.

Antalya 2. İdare Mahkemesi, Akseki ilçesine bağlı **Gümüşdamla Köyü**'nde yapımı süren **hidroelektrik santrali (HES) projesinin iptaline** ve inşaatın durdurulmasına karar verdi.

Ordu Arıcılar Birliği Başkanı Necati Aydın, "Ülkemizin çeşitli illerinde kurulmaya başlanan **bal ormanları** arıcılarımızın hem üretimini hem de ürettiği balın kalite-

sini artıracak" dedi. İlk bal ormanı **Afyonkarahisar'ın Şuhut** ilçesinde kurulmuştu.

Bodrum Göltürkbükü'nde park olarak ayrılan, üzerinde zeytin ağaçları bulunan denize sıfır yeşil alan, belediye tarafından turizm alanına çevirilip satışa çıkarıldı. Bir zamanlar kendilerinin mülkü olan araziye 'park olması için terk eden' arsa sahipleri, bunun üzerine yargıya başvurdu. Göltürkbükü Belediyesi ise mahkemede sanki arsa sahipleri terk ettikleri mülkü geri istiyormuş gibi bir savunma yapınca Muğla 2. İdare Mahkemesi de belediyeyi haklı bularak davayı reddetti.

İngiltere Sağlık Bakanlığı Başdanışmanı Prof. Sally Davies, **antibiyotiklere direncin "terör kadar büyük bir tehdit oluşturduğunu"** söyledi. Davies, enfeksiyon hastalıklarıyla ilgili yayımlanan yıllık raporunda, antibiyotiklere direnç sorununu "saatli bombaya" benzeterek, enfeksiyonla mücadele etme kabiliyetinin kaybedilmesi halinde önümüzdeki 20 yıl içinde basit ameliyatların bile ölümcül olabileceği uyarısında bulundu.

Japonya, iki yıl önce meydana gelen, 9 şiddetinde deprem ve tsunami felaketinde yaşamını yitirenleri andı. 19 bin kişinin can verdiği, 2 bin 668 kişinin kaybolduğu felaketin yaraları tam sarılamadı. Uzmanlar, temizliğin daha 40 yıl sürebileceği tahminini yapıyor. **Fukuşima Nükleer Santrali**'ndeki radyasyon sızıntısı nedeniyle evlerini terk etmek zorunda kalan 800'e yakın kişi de dava açarak, hükümetten ve santrali işleten TEPCO şirketinden bölgedeki durum düzelenene kadar ayda 50 bin yen (yaklaşık 950 TL) tazminat ödenmesini istedi.

Adıyaman Atatürk Baraj Göleti'nin Sitalce bölgesi kızıla boyandı. Her yıl

tonlarca ağırlığında toprak, yağışlarla birlikte gölete dökülüyor. Türkiye yılda, **bir Kıbrıs adası büyüklüğünde verimli tarım arazisini erozyon** ile kaybederken, Adıyaman'da da bu oran oldukça yüksek.

Adana Büyükşehir Belediyesi, inşaat alanında kaldığı için yok olma tehlikesinde olan **500 yıllık sakız ağacını kesilmekten kurtardı**. Gürselpaşa Mahallesi'ndeki bir inşaat alanına temel atılacağı için 500 yıllık ağacın kesileceği bilgisine ulaşan Büyükşehir Belediyesi Çevre Koruma Daire Başkanlığı'na bağlı Park ve Bahçeler Şube Müdürlüğü görevlileri hemen harekete geçti. Ağacın bulunduğu bölgeye gelen görevliler, özenle ağacı sökerek, taşıdı ve aynı özenle Çobandede Parkı'na dikti.

Kanadalı bilim adamlarının araştırmasına göre, develerin ana vatanının Kuzey Kutbu olabileceği belirlendi. Kanadalı bilim adamlarının bu iddiası, Kanada'nın Grönland'a yakın ucundaki Ellesmere Adası'nda, taşlaşmış ağaçların yakınında bulunan kemik kalıntılarına dayanıyor. Bilim adamlarının kemikleri oluşturan protein üzerinde yaptığı araştırma, bu kalıntıların 3,5 milyon yıl önce yaşamış dev deve ailesinin bir üyesine ait olduğunu gösterdi. "**Ellesmere devesinin**" bugüne kadar en kuzeyde bulunan deve olduğunun vurgulandığı çalışmada, hayvanın Pliyosen Çağ'da (yaklaşık 5 milyon yıl öncesinden 2 milyon yıl öncesine dek süren üçüncü jeolojik çağın son dönemi), bölgenin ağaçlarla kaplı olduğu dönemde yaşamış olabileceği belirtildi.

Hakkari'nin Üzümcü köyü yakınlarında nesli tükenmekte olan bir **Roma kartalı** öldürülmüş halde bulundu. Zirve Dağcılık Derneği Başkanı **Hacı Tansu** ve beraberinde bulunan **Hakkari Üniversitesi**nde

görevli **Prof. Dr. Mehmet Nuri Bodur** ile birlikte Üzümcü köyü yakınındaki dağlarda vurulan bir kartal buldular. Kimler tarafından vurulduğu bilinmeyen kartalın nesli tükenmekte olan 'Şah kartalı' olarak da bilinen Roma kartalı olduğu belirtildi.

Yapılan bir çalışmaya göre, arı ve kelebek gibi hayvanların sayısının azalması **dünya tarımını tehdit ediyor**. Araştırmacılar, sayıları kontrollü olarak artırılacak arı, kelebek gibi hayvanların, yabani türlerinden daha az etkili olacağını, dolayısıyla azalan böcek sayısı sorununun, yenilerini yerine koyarak çözülemeyeceğini belirtiyor.

Dünyaca ünlü Japon kozmetik firması **Shiseido**, artık **hayvanlar üzerinde test** yapmayacağını duyurdu. Shiseido, AB'nin hayvanlar üzerinde test edilen ürünlerin satışını yasaklayacağını açıklaması üzerine, Nisan'dan itibaren hiçbir ürününün hayvanlar üzerinde test edilerek üretilmeyeceğini açıkladı.

İklim değişikliğinin iş verimini düşürerek bazı bölgelerde ekonomiye ağır yük getirdiği belirlendi. Amerikan Ulusal Okyanus ve Atmosfer Dairesi'nden (NOAA) John Dunne

ve ekibinin yaptığı araştırma, son yıllarda ortalama sıcaklığın ve nemin artmasının **iş veriminin yüzde 10 azalmasına neden olduğunu** gösterdi. Yapılan incelemelerde sıcaklık stresine maruz kalacak risk grubundaki ülke ve bölgelerin Arap yarımadası, Hindistan, Güneydoğu Asya, Avustralya'nın kuzeyi ve Karayipler olduğu vurgulandı.

Türkiye, kurmayı planladığı dört nükleer enerji santralına mühendis yetiştirmek için üniversite kuracak. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Taner Yıldız, "Rusya'nın da aralarında bulunduğu ülkeler ve yabancı firmalar Türkiye'de **nükleer üniversite** kurmak için teklifte bulundu. Bunları değerlendireceğiz" dedi.

Nisan 2011'de ülkenin değişik bölgelerinden yola çıkarak "**Anadolu'yu Vermeyeceğiz**" sloganıyla, Ankara'ya yürüyen yaşam savunucularına karşı açılan davada beraat kararı çıktı. Ankara Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından haklarında kamu davası açılan 23 kişi, "Kanuna Aykırı Toplantı ve Yürüyüşlere Silahsız Katılarak İhtara Rağmen Kendiliğinden Dağılmama" suçlamasıyla yargılanıyordu.

ABD tarihinin **en büyük iklim eylemi** Washington D.C'de gerçekleştirildi. ABD'nin dört bir yanından gelen 35 bin kişi, hükümeti iklim değişikliği konusunda adım atmaya zorlamak için bir araya geldi ve Beyaz Saray'a yürüdü. **350.org, Sierra Club ve Hip-Hop Caucus girişimi** tarafından organize edilen eyleme birçok sivil toplum kuruluşu da destek verdi.

Kaynaklar: Milliyet, Cumhuriyet, Vatan, Hürriyet, T24, Zaman, SOL, Dünya, Radikal, CNN TURK, İHA, AA, Cihan Haber Ajansı, Deutsche Welle, Yeni Şafak, Yeşil Gazete, NTVMNSNBC.

Mutluluk ve Anlam

Olmak İstediyim İnsan – Clayton Christensen

Hakikat, Güzellik ve İyilik – Howard Gardner

Yaşam Sanatında Ustalaşmak – Benjamin & Rosamund Zander

Ünlü bir orkestra şefi, bir eğitim teorisyeni ve bir inovasyon gurusu zihinsel yolculuklarında yol arkadaşı arıyorlar.

Hakikat, güzellik ve iyiliğin peşine düşüp yaşam sanatında ustalaşmaya çalışanlar, olmak istedikleri insana bir adım daha yaklaşıyorlar.

Şirket kütüphanenizi zenginleştiriyoruz!

Detaylı bilgi için: www.optimistkitapblog.com

(0216) 481 29 17

Büyük Markanın Sürdürülebilirliği Fethi Eko İşletmeler

*Yazarlar: Peter Dauvergne ve Jane Lister
Yayınevi: MIT Press, Mart 2013*

McDonald's bundan sonra kullandığı etini, balığını, kahvesini ve kızartmalık yağını sürdürülebilir kaynaklardan sağlayacağı vaadinde bulunuyor. Coca-Cola su-nötr olacağını deklare ediyor. Walmart karbon-nötr olacağını taahhüt etti. Unilever 2020'ye kadar bütün tarımsal ürünlerini sürdürülebilir kaynaklardan sağlayacağını söylüyor. Peki, neler oluyor? Peter Dauvergne ve Jane Lister'in **Eko İşletmeler, Büyük Markanın Sürdürülebilirliği Fethi (Eco Business, A Big Brand Takeover Of Sustainability)** isimli kitabı tam da bu sorunun cevabını mercek altına alıyor.

Peter Dauvergne, Kanada'da bulunan British Columbia Üniversitesi bünyesindeki **Liu Küresel Sorunlar Enstitüsü'nün** genel müdürlüğünü yapıyor. Dauvergne, daha önce de MIT tarafından basılan **Tüketimin Gölgesi ve Çevresel Sonuçları** adlı eseriyle tanınıyor. Liu Küresel Sorunlar Enstitüsü'nde görev yapan diğer bir akademisyen olan Jane Lister ise siyaset, bilim ve hukukun dışında, ormancılık, çevre politikaları ve kurumsal sosyal sorumluluk konularında çalışıyor.

Sürdürülebilir Refaha Doğru Dünyanın Durumu 2012

*Hazırlayan: Worldwatch Enstitüsü
Yayınevi: İş Kültür, 2012 Aralık*

Worldwatch Institute, Dünyanın Durumu Raporu'nu 1984 yılından beri yayımlıyor. Enstitü, uzun zamandır sürdürülebilirlik konusundaki alt başlıklar üzerine yoğunlaşıyor. Örneğin 2011 yılının konusu "**Gezegeni Besleyen İnovasyonlar**"dı, 2009 yılının konusu ise "**Isınmakta Olan Dünyaya Bakış**". Buraya kadar her şey normal gözüküyor. Ama 2012 yılında atılan başlık "**Sürdürülebilir Refaha Doğru**". Bu başlığı ilk görenler sürdürülebilirlikle refahı bağdaştıramayabilirler. Öyle ya. İlk etapta önceliğimiz refah mı, sorusu gelebilir insanın aklına. Bu soruyu **Dünyanın Durumu** araştırma ekibinin lideri **Michael Renner** şöyle yanıtlıyor: "Çevreye yönelik şu duyarlılığı ya da bu yaklaşımı geliştirin demek, karşımızdaki muhataplar açısından, özellikle resesyon ortamında fazla ağır bir ekonomik yük olarak algılanmaya başlandı. Son ekonomik krizle birlikte sınırlı olan ekonomik kaynakları daha da akıllıca kullanmak gerektiği ortaya çıkıyor. Bu yüzden refah kavramını tekrar tartışmaya açtık."

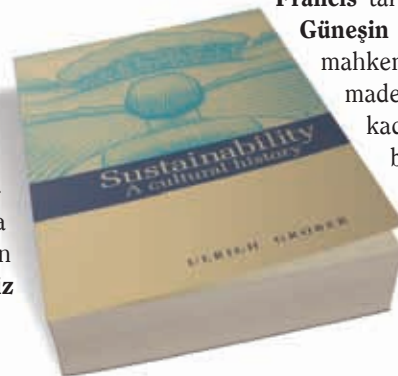
Aslında Renner işin püf noktasını şöyle özetliyor: "Kaybedenler kazanamazsa, kazananlar da kaybetmeye başlayacak". Sürdürülebilir Refaha Doğru Raporu ilk önce dünya nüfusunun yüzde 1'inin, birikimlerin yüzde 80'ine sahip olmasının çevresel yıkımın sebebi olduğunu söylüyor ve çözümün "**Ekonomi Demokrasisi**"nde olduğunu iddia ediyor.

Güneşin İlahisinden Saksonya Madenlerine Sürdürülebilirlik: Kültürel Bir Tarihçe

*Yazar: Ulrich Grober
Yayınevi: Green Books, 2013*

Tarihte sürdürülebilirlik, hep bir kriz ortamından doğmuş ve içinde yaşadığı dünyaya dair yeni bir farkındalık uyandırmış. **Ulrich Grober'in Sürdürülebilirlik: Kültürel Bir Tarihçe** (Sustainability: A Cultural History) isimli kitabında ayna tuttuğu gerçeklik bu. Grober sürdürülebilirliğin kültürel tarihini anlatırken, 13. yüzyılda **Aziz**

Francis tarafından kaleme alınmış olan **Güneşin İlahisi**'nden 14. Louis'nin mahkemelerine, Saksonya'nın güneş madenlerinden Aydınlanmacılara kadar geniş bir alanda iz sürebiliyorsunuz. Gazeteci-yazar Ulrich Grober çok uzun zamandır doğa, sürdürülebilirlik ve eko-turizm konularında araştırmalar yürütüyor.

Yenilenebilir Enerji Sistem Çözümleri

Migros - Alaçatı

Sharp - Canadian Solar
Fotovoltaik Güneş Panelleri

Migros - İzmit

Sunvia
Güneşi Aydınlatma Sistemleri

Climate Master
Yer altı Suyu ile Isı Pompası

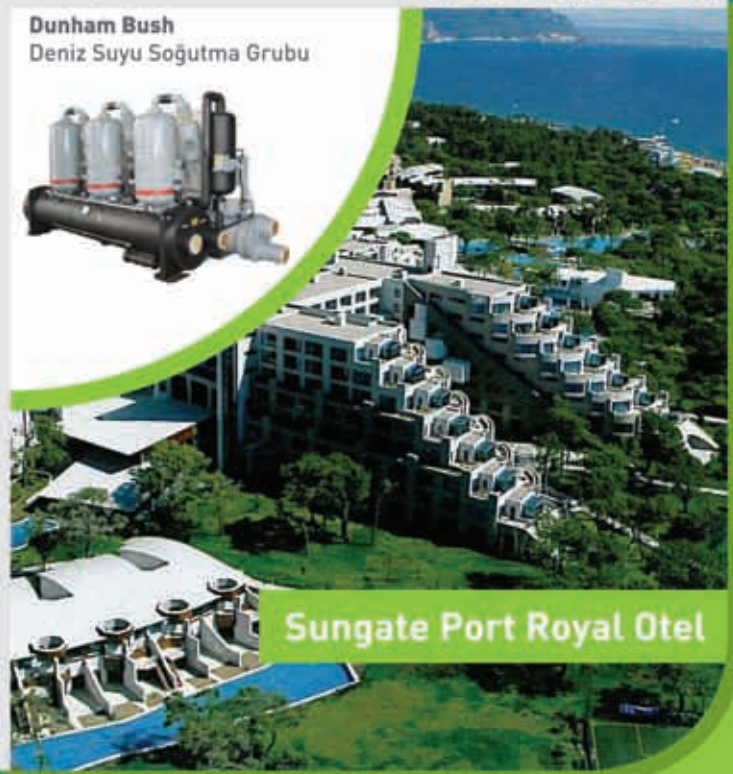
Dunham Bush
Deniz Suyu Soğutma Grubu

Terra City AVM - Antalya

Sungate Port Royal Otel

FORM

İstanbul
02121 286 18 38
info@formgroup.com

İzmir
02325 459 02 70
izmir@formgroup.com

Antalya
02421 317 11 20
antalya@formgroup.com

Ankara
03121 220 10 30
ankara@formgroup.com

Bursa
02241 249 95 26
bursa@formgroup.com

Adana
03321 881 00 11
adana@formgroup.com

www.formgroup.com

Toprağın plastığı sevmesine yardımcı olan kimya yaratıyoruz.

Çoğu plastik biyolojik olarak parçalanamaz ama BASF'nin geliştirdiği ecovio® plastikleri kontrollü ortamda kompost toprağa dönüştürüldüğünde bütünüyle yok oluyor. Organik atıklar toplarken, dönüştürülebilen plastik torbalar kullanmak hem daha hijyenik hem de daha pratik. Böylece atıklar, çöplüklerde birikmek yerine değerli bir toprağa dönüşebiliyorlar. Bugün kullanılan plastik torbalar daha temiz bir gelecek anlamına gelebilir. Çünkü BASF'de biz kimya yaratıyoruz.

www.wecreatechemistry.com

 BASF

The Chemical Company